

Minderjarige slachtoffers van mensenhandel en/of -smokkel met verzwarende omstandigheden

Een exploratieve *mapping* en analyse
van bestaande cijfergegevens

Minderjarige slachtoffers van mensenhandel en/of -smokkel met verzwarende omstandigheden

Een exploratieve *mapping* en analyse
van bestaande cijfergegevens

Inhoudstafel

Inleiding	4
Context en doelstellingen van het rapport: het belang van dataverzameling rond het aantal en de kenmerken van slachtoffers.....	5
<i>Mapping</i> van de mogelijk relevante actoren.....	8
NBM's, hun kwetsbaarheid voor mensenhandel en hun link met mensensmokkel	9
Jongeren die verblijven in een jeugdhulpvoorziening en hun kwetsbaarheid voor mensenhandel	9
Hoofdstuk 1 • Dataverzameling rond de omvang en de kenmerken van slachtoffers: vastgestelde uitdagingen en positieve evoluties	11
1. Data-interpretatie	12
1.1. Risico op Babylonische spraakverwarring	12
1.2. Wijzigingen doorheen de tijd op het vlak van dataregistratie en -rapportage	12
2. Kwaliteit van de beschikbare gegevens	14
2.1. Onvolledige gegevens	14
2.2. Onjuiste gegevens (die kunnen worden vastgesteld)	14
2.3. Overdracht en gebruik van onvolledige gegevens.....	15
3. Groepsdata die geen diepgaandere en meer holistische beeldvorming toelaten.....	15
4. Fragmentering van de beschikbare informatie	16
5. Toegenomen informatie-uitwisseling tussen Myria en andere actoren	17
Hoofdstuk 2 • Beeldvorming hoogerisicogroepen	18
1. Niet-begeleide minderjarigen.....	18
1.1. Gesignaleerde NBM's.....	18
1.1.1. De gesignaleerde NBM's, ingedeeld naar geslacht en nationaliteit	21
1.1.2. De gesignaleerde NBM's, ingedeeld naar leeftijdscategorie.....	22
1.1.3. Lopende en nieuw aangestelde voogdijen.....	22
1.1.4. Gegevens CGVS 2018-2024: mensenhandel als hoofdmotief binnen het verzoek om internationale bescherming bij de door de Dienst Voogdij aangeduide NBMV's	23
1.2. Verdwijningen van niet-begeleide minderjarigen	24
1.2.1. Cijfers Dienst Voogdij 2021-2024.....	24
1.2.2. Cijfers Fedasil 2021-2024	26
1.2.3. Gegevens Child Focus 2022-2024	29
1.2.3.1. (Onrustwekkende) verdwijningen van niet-begeleide minderjarigen (NBM's).....	29
1.2.3.2. Aanmeldende instanties	29
1.2.3.3. De (onrustwekkende) verdwijningen, ingedeeld naar geslacht en leeftijd.....	30
1.2.3.4. Aard van de onrustwekkendheid van de verdwijning.....	31
1.2.3.5. In het gezelschap van derden die een bedreiging vormen of het slachtoffer zijn van een misdrijf.....	31
2. Jongeren die verblijven in een jeugdhulpvoorziening.....	32
2.1. Gegevens Payoke 2019-2023: slachtoffers van tienerpooiers	33
2.2. Gegevens Child Focus 2022-2024	34
2.2.1. Meldingen rond seksuele uitbuiting van minderjarigen in de prostitutie (SUP)	34
2.2.2. Aanmeldende instanties	35
2.2.3. De (vermoedelijke) slachtoffers SUP, ingedeeld naar gender en leeftijd.....	35
2.2.4. Verblijf in een jeugdhulpvoorziening en indicaties voor seksuele uitbuiting via een pooier	36
2.2.5. Melding SUP en melding weglooptgedrag komen vaak samen voor.....	37
2.3. Gegevens <i>Administration générale de l'Aide à la jeunesse et le centre pour mineurs dessais</i> (AGA)cmd) 2019-2024	38
2.3.1. De opgevangen jongeren, ingedeeld naar geslacht en nationaliteit	39
2.3.2. De opgevangen jongeren ingedeeld naar leeftijd.....	39

Hoofdstuk 3 • Beeldvorming van de geregisteerde slachtoffers van mensenhandel en/of mensensmokkel opgevangen door Esperanto (2015-2024) en Meza (2022-2024).... 40

1. Esperanto.....	40
2. In totaal kregen 225 jongeren opvang bij Esperanto in de periode 2015-2024.....	41
2.1. De opgevangen jongeren, ingedeeld naar slachtoffervorm en geslacht.....	42
2.2. De opgevangen jongeren, ingedeeld naar slachtoffervorm, geslacht, nationaliteit en leeftijd.....	43
2.3. Aanmeldende instanties.....	48
2.4. Duur verblijf en “ <i>fugues</i> ” (verdwijningen) als reden tot beëindiging opname.....	49
2.5. Bijzondere procedure voor slachtoffers van mensenhandel en/of mensensmokkel met verzwarende omstandigheden.....	49
3. Meza (Minor-Ndako).....	50
3.1. In totaal kregen 39 jongeren opvang bij Meza in de periode 2022-2024.....	51
3.2. De opgevangen jongeren, ingedeeld naar slachtoffervorm en geslacht.....	52
3.3. De opgevangen jongeren, ingedeeld naar slachtoffervorm, geslacht, nationaliteit en leeftijd.....	53
3.4. Aanmeldende instanties.....	55
3.5. Duur verblijf en reden tot beëindiging opname.....	56
3.6. Bijzondere procedure voor slachtoffers van mensenhandel en/of mensensmokkel met verzwarende omstandigheden.....	58

Hoofdstuk 4 • Beeldvorming van de geregisteerde slachtoffers die in de bijzondere procedure voor slachtoffers van mensenhandel en/of mensensmokkel met verzwarende omstandigheden stapten (2015-2024)..... 59

1. PAG-ASA, Payoke en Sürya.....	59
2. De aanmelding van minderjarige (vermoedelijke) slachtoffers: het belang van informerende en sensibiliserende contacten.....	60
3. 110 jongeren werden in de periode 2015-2024 begeleid door de drie gespecialiseerde centra.....	61
3.1. De begeleide jongeren, ingedeeld naar slachtoffervorm.....	61
3.2. De begeleide jongeren, ingedeeld naar slachtoffervorm en geslacht.....	62
3.3. De begeleide jongeren, ingedeeld naar slachtoffervorm, geslacht en nationaliteit.....	63
3.4. Aanmeldende instanties.....	66

Hoofdstuk 5 • Aanbevelingen..... 67

1. Aanbevelingen op het vlak van dataregistratie en -rapportage.....	67
1.1. De opportuniteit onderzoeken en evalueren om de bestaande dataregistratiesystemen intern te (her)ontwikkelen.....	67
1.2. Exploratieve studie ter facilitering van de ontwikkeling van een uniforme terminologie en om de haalbaarheid van het bekomen van interoperabele databanken te onderzoeken.....	68
1.3. Periodieke vorming en sensibilisering van medewerkers die de data invoeren.....	69
1.4. Toegankelijke geanonimiseerde gegevens op individuniveau.....	70
1.5. Verder doorgedreven data-analyse van de MyEldo-gegevens door Myria.....	70
2. Beleidsaanbevelingen.....	71
2.1. Toegenomen informatie-uitwisseling tussen magistraten.....	71
2.2. Verdere sensibilisering van de politie en het parket rond minderjarige slachtoffers van het gedwongen plegen van misdrijven.....	72
2.3. Bijkomend inzetten op informerende en sensibiliserende contacten met de politie, het parket, de jeugdhulp en de asiel- en migratiesector zodat elk vermoedelijk slachtoffer wordt gedetecteerd en vervolgens wordt aangemeld bij de gespecialiseerde centra.....	72
2.4. De opvangcapaciteit voor minderjarige (vermoedelijke) slachtoffers verhogen.....	73
2.4.1. Nood aan bijkomende gespecialiseerde, kleinschalige opvangplaatsen voor specifieke doelgroepen.....	73
2.4.1.1. Niet-begeleide minderjarige(n).....	74
2.4.1.2. Minderjarige slachtoffers van seksuele uitbuiting via de ‘ <i>loverboy</i> ’-techniek.....	74
2.4.2. Het algemene tekort aan opvangplaatsen binnen de reguliere jeugdhulp aanpakken.....	74

Inleiding

Wereldwijd is naar schatting niet minder dan een op de drie slachtoffers van mensenhandel minderjarig.¹ Minderjarigen worden uitgebuit in uiteenlopende uitbuitingssectoren en zijn daarbij vaker het slachtoffer van fysiek en seksueel geweld dan volwassen slachtoffers.² Sinds 2019 wordt er bovendien een stijging met 31% vastgesteld van het aantal geregistreerde minderjarige slachtoffers van mensenhandel. Die stijging wordt voornamelijk gelinkt aan (1) een groter aandeel minderjarige vrouwelijke slachtoffers van seksuele uitbuiting in verschillende delen van de wereld (inclusief Centraal- en (Zuid)oost-Europa), (2) een toegenomen detectie van uitgebuite minderjarige mannelijke slachtoffers in West- en Zuid-Europa en (3) een forse stijging van het aantal gedetecteerde slachtoffers in Afrika, waar er in het algemeen meer minderjarige dan meerderjarige slachtoffers worden gedetecteerd. De meeste minderjarige mannelijke slachtoffers worden in de context van economische uitbuiting in West- en in Zuid-Europa gedetecteerd en zijn met name afkomstig van Noord-Afrika, Sub-Sahara-Afrika en Azië. In termen van geslacht en nationaliteit overlappen zij daarmee ook de groep van niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (NBMV's) die in diezelfde geanalyseerde periode (2020-2022) in West- en Zuid-Europa werden geregistreerd.³

Op internationaal niveau werd er onlangs bijkomend aandacht besteed aan deze bijzonder kwetsbare groep van slachtoffers. Zo focuste de jaarlijkse *Blue Heart*-campagne⁴ van de Verenigde Naties in 2024 specifiek op kinderhandel en publiceerde de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) in 2023 een rapport⁵ dat een analyse bevat van twintig jaar aan internationale gegevens met betrekking tot minderjarige slachtoffers van mensenhandel.

Ook op het vlak van mensensmokkel wordt er een globale stijging van het aandeel gesmokkelde (niet-begeleide) minderjarigen vastgesteld.⁶ Hun vaak precaire financiële situatie en gebrek aan een sociaal netwerk verhogen hun kwetsbaarheid voor misbruik en bedrog doorheen hun smokkeltraject.⁷ Europol schatte in 2015 in dat zo'n 90% van de migranten die naar de EU reizen gebruikmaakt van smokkeldiensten.⁸ Terwijl irreguliere migratie bovendien moeilijker wordt, bijvoorbeeld door toenemende controles aan de buitengrenzen van de EU, verhoogt dat de vraag naar de diensten die door mensensmokkelaars worden aangeboden.⁹ Op basis van een analyse van de migratieroutes naar de EU in 2024 werd er vastgesteld dat 12% van de individuen die via de West-Mediterraanse route migreerden minderjarig was. Op de Centraal-Mediterraanse route stijgt dat percentage naar 19% (waarbij het bij 13% van de 19% om niet-begeleide minderjarigen gaat). Op de Oost-Mediterraanse en Westerse-Balkanroute stijgt het aandeel migrerende minderjarigen zelfs tot 31%.¹⁰

1 United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), *Global Report on Trafficking in Persons 2022*, p. 21. UNODC, *Global Report on Trafficking in Persons 2024*, pp. 42-44.

2 UNODC, *Global Report on Trafficking in Persons 2022*, pp. 18, 25.

3 UNODC, *Global Report on Trafficking in Persons 2024*, pp. 42-44.

4 UNRIC, *World Day Against Trafficking in Persons 2024*, 12 juli 2024.

5 IOM & FXB Center for Health and Human Rights Harvard University, *From Evidence to Action: Twenty years of IOM child trafficking data to inform policy and programming*.

6 UNODC, *Global Study on Smuggling of Migrants 2018*, p. 12.

7 UNODC, *Global Study on Smuggling of Migrants 2018*, p. 9; UNODC, *Children on the Move, Smuggling and Trafficking*, 2019.

8 Europol & Interpol, *Migrant Smuggling Networks*, 2016, p. 6.

9 European Parliamentary Research Service, *Understanding EU action against migrant smuggling*, 2021, p. 1.

10 IOM, *Global Overview of Migration Routes 2024*, pp. 21, 28 en 35.

Context en doelstellingen van het rapport: het belang van dataverzameling rond het aantal en de kenmerken van slachtoffers

Betrouwbare informatie met betrekking tot het aantal en de kenmerken van slachtoffers van mensenhandel kan landen informeren over de omvang van het fenomeen en de aanwezigheid van mogelijke geografische en demografische tendensen.¹¹ Daarnaast kan dat soort informatie ook inzicht bieden met betrekking tot de aard van het fenomeen en aldus het beleid informeren en mee tot gerichte preventieve en repressieve maatregelen leiden.¹²

Op nationaal niveau riep de Bijzondere commissie belast met de evaluatie van de wetgeving en het beleid inzake mensenhandel en mensensmokkel in 2023 op om de statistieken met betrekking tot de meldingen, adviesverstrekking aan en opvang van minderjarige slachtoffers te verbeteren. Daarnaast werd er specifiek aan Myria gevraagd om jaarlijks een bijkomend verslag toe te voegen aan zijn jaarverslag, gericht op minderjarige slachtoffers.¹³ De bijdrage in samenwerking met Minor-Ndako en Esperanto – verschenen in Myria's *Jaarlijks evaluatieverslag Mensenhandel en mensensmokkel van 2024*¹⁴ – vormde een eerste antwoord op deze aanbeveling. Met dit rapport wordt er een omvattender antwoord geboden op deze aanbeveling, voortbouwend op de eerder gepubliceerde bijdrage.

Opdat Myria, in zijn hoedanigheid van onafhankelijk nationaal rapporteur mensenhandel die belast is met de wettelijke opdracht om de strijd tegen mensenhandel en -smokkel te stimuleren, een antwoord zou kunnen formuleren op deze aanbeveling met betrekking tot minderjarige slachtoffers, beoogt Myria via dit rapport de volgende doelstellingen te realiseren:

- **In kaart brengen welke cijfermatige gegevens momenteel beschikbaar zijn die mogelijk verband houden met minderjarige slachtoffers van mensenhandel en/of -smokkel.**
- **Op basis van de dataverzameling inzicht ontwikkelen in de huidige zwaktes en sterktes op het vlak van dataregistratie en -analyse met betrekking tot deze doelgroepen** opdat de betrokken autoriteiten, die instaan voor de eigenlijke registratie van de cijfergegevens, de nodige maatregelen kunnen nemen om de vastgestelde tekortkomingen te verhelpen.
- **Een eerste analyse van de verzamelde data aan de lezer presenteren.** Hoewel mensenhandel en -smokkel twee verschillende fenomenen zijn (zie ook de terminologische verduidelijking verder in het rapport), kunnen die zich tegelijkertijd of opeenvolgend voordoen. Binnen de verzamelde cijfers hebben sommige gegevens een indirecte link met één of beide fenomenen: de gegevens hebben betrekking op individuen bij wie de kans reëel is dat zij gesmokkeld werden en/of bij wie er een verhoogde kwetsbaarheid is voor mensenhandel. Bij andere cijfers is er een directe link met één of beide fenomenen: de gegevens bevatten info over individuen die door de oorspronkelijke dataproducent als slachtoffer van mensenhandel en/of -smokkel werden geïdentificeerd en geregistreerd. Tot slot is het belangrijk om te nuanceren dat de hieronder verzamelde en gepresenteerde gegevens vermoedelijk maar het topje van de ijsberg weergeven. De fenomenen mensenhandel en mensensmokkel zijn dan ook gekend om hun verborgen karakter vanwege de clandestiene aard van de activiteiten.¹⁵

11 C. Digidiki et al., *From Evidence to Action: Twenty years of IOM child trafficking data to inform policy and programming*, p. 1. FXB Center for Health and Human Rights at Harvard University, Boston and IOM, 2023.

12 ILO, *Guidelines concerning the measurement of forced labour*, p. 2, 2018.

13 Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, *Bijzondere Commissie belast met de evaluatie van de wetgeving en het beleid inzake mensenhandel en mensensmokkel*, p. 68.

14 Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2024, Sekswork uit Latijns-Amerika, een carrousel met risico's*, pp. 166-185.

15 G. Tyldum & A. Brunovskis, *Describing the Unobserved: Methodological Challenges in Empirical Studies on Human Trafficking*, p. 18; T. Baird & I. Van Liempt, *Scrutinising the double disadvantage: knowledge production in the messy field of migrant smuggling*, p. 2.

Eerst volgen enkele terminologische verduidelijkingen:

Mensenhandel

Mensenhandel, zoals gedefinieerd in het Strafwetboek, betreft de werving, het vervoer, de overbrenging, de huisvesting, de opvang van een persoon, het nemen of de overdracht van de controle over hem teneinde deze persoon uit te buiten. Slachtoffers kunnen zowel Belgen als vreemdelingen zijn. Uitbuitingssectoren worden limitatief opgesomd:¹⁶

- uitbuiting van prostitutie of andere vormen van seksuele uitbuiting;
- uitbuiting in de bedelarij;
- werk of diensten in omstandigheden die in strijd zijn met de menselijke waardigheid;
- wegnemen van organen of van menselijk lichaamsmateriaal;
- verplichten om een misdaad of wanbedrijf te plegen.

In het rapport zullen deze uitbuitingsvormen worden benoemd als “seksuele uitbuiting”, “uitbuiting in de bedelarij”, “economische uitbuiting”, “orgaanhandel” en het “gedwongen plegen van misdrijven”. Dat ligt in lijn met de categorisatie van de uitbuitingsvormen die de gespecialiseerde centra, Esperanto en Meza hanteren.

Mensensmokkel

Mensensmokkel bestaat erin bij te dragen tot het illegaal binnenkomen, doorreizen of verblijven op het grondgebied van een persoon die geen burger is van de Europese Unie in ruil voor een vermogensvoordeel. Mensensmokkel wordt gedefinieerd in artikel 77bis van de vreemdelingenwet.¹⁷

In lijn met artikel 77quater 1° tot 5° uit de verblijfwet van 15 december 1980¹⁸ is er altijd sprake van mensensmokkel met verzwarende omstandigheden als het misdrijf gepleegd is ten aanzien van een minderjarige. Daarnaast zijn er ook andere situaties waarin er sprake is van mensensmokkel met verzwarende omstandigheden, zoals bijvoorbeeld wanneer er misbruik werd gemaakt van de bijzonder kwetsbare situatie waarin de betrokkene verkeert, wanneer er gebruik werd gemaakt van geweld, dwang, bedreigingen of bedrog, wanneer het leven van het slachtoffer in gevaar is gebracht, ...

Bijzondere beschermingsprocedure voor slachtoffers van mensenhandel en/of mensensmokkel met verzwarende omstandigheden

België heeft een bijzondere beschermingsprocedure voor slachtoffers van mensenhandel en bepaalde zwaardere vormen van mensensmokkel. Om tot deze procedure toegang te krijgen, moet het slachtoffer aan drie cumulatieve voorwaarden voldoen:

- het contact met de vermoedelijke dader(s) verbreken;
- begeleid worden door een erkend gespecialiseerd opvangcentrum (Payoke in Antwerpen, PAG-ASA in Brussel of Sūrya in Luik);
- samenwerken met de gerechtelijke autoriteiten, door verklaringen af te leggen of een klacht in te dienen (na een reflectieperiode).

Voor buitenlandse slachtoffers biedt de procedure met name de mogelijkheid om een tijdelijke verblijfsvergunning te verkrijgen, die wordt verlengd naargelang van de evolutie van de gerechtelijke

¹⁶ Artikel 433quinquies van het Strafwetboek. Er treedt in principe wel een nieuw Strafwetboek in werking op 8 april 2026. Mensenhandel wordt er gedefinieerd in artikel 258 en omvat twee nieuwe vormen: uitbuiting van illegale adoptie of van een gedwongen huwelijk. Uitbuiting van draagmoederschap zal er ook in moeten worden opgenomen in het kader van de omzetting van richtlijn (EU) 2024/1712 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 tot wijziging van Richtlijn 2011/36/EU inzake de voorkoming en bestrijding van mensenhandel en de bescherming van slachtoffers daarvan. Zie Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2024, Sekswork uit Latijns-Amerika, een carousel met risico's*, pp. 50 e.v.

¹⁷ Vanaf 8 april 2026 (voorzien inwerkingtreding van het nieuwe Strafwetboek), zal het niet meer worden gedefinieerd in de verblijfwet maar in artikel 259 van het nieuwe Strafwetboek.

¹⁸ Die zullen worden vermeld in artikel 260 van het nieuwe Strafwetboek.

procedure, met het vooruitzicht op een definitief verblijf na afloop van de gerechtelijke procedure tegen de daders (artikelen 61/2 tot en met 61/5 van de verblijfswet van 15 december 1980). De bijzondere procedure is quasi identiek voor minder- en meerderjarigen, met uitzondering van de bedenktijd, die 45 dagen bedraagt voor meerderjarige slachtoffers en drie maanden voor minderjarige slachtoffers.

Er wordt dan ook voorzien in een nationaal doorverwijzingsmechanisme voor Belgische en buitenlandse slachtoffers. Wanneer eerstelijnsdiensten zoals de politie- of inspectiediensten over aanwijzingen beschikken dat een persoon het slachtoffer is van mensenhandel of verzwaarde vormen van mensensmokkel, moeten zij deze persoon op de hoogte brengen van deze procedure en hem of haar in contact brengen met een gespecialiseerd centrum in de opvang en begeleiding van slachtoffers van deze misdrijven.¹⁹

In wat volgt, zal er in het rapport altijd worden gesproken over de “bijzondere procedure voor slachtoffers van mensenhandel en mensensmokkel met verzwarende omstandigheden” of kortweg de “bijzondere procedure” of de “procedure”.

Niet-begeleide minderjarige(n) (vreemdelingen)

In het rapport zullen cijfers van de Dienst Voogdij, het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS), Fedasil en Child Focus aan bod komen. Om deze cijfers te kaderen, is het belangrijk om kort de begrippen **niet-begeleide minderjarige (NBM)** en **niet-begeleide minderjarige vreemdeling (NBMV)** toe te lichten.

De groep van niet-begeleide minderjarigen (NBM's) is omvangrijker dan de groep van niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (NBMV's). De groep van NBMV's omvat namelijk alleen de minderjarigen die zowel niet-begeleid zijn alsook een nationaliteit hebben van een land buiten de Europese Unie (EU) en de Europese Economische Ruimte (EER). De term NBM's kan zowel betrekking hebben op minderjarigen van binnen als van buiten de EU en de EER.

Om de leesbaarheid van de tekst te vergroten, kiest Myria ervoor om standaard de term niet-begeleide minderjarige (en de bijhorende afkorting “NBM”) te hanteren in de tekst, tenzij bij de onderdelen die exclusief betrekking hebben op de kleinere subgroep van niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (NBMV's). In dat geval zal de afkorting “NBMV” worden gehanteerd.

Hierbij een kort overzicht van de *scope* van de cijfers van de verschillende actoren die in het rapport aan bod zullen komen:

- **Cijfers Dienst Voogdij:** De cijfers met betrekking tot de signaleringen onder het punt 1.1 'Gesignaleerde NBM's' van de Dienst Voogdij hebben betrekking op de groep NBM's. De cijfers met betrekking tot de verzoeken om internationale bescherming onder hetzelfde punt hebben betrekking op de subgroep NBMV's. De cijfers van de Dienst Voogdij met betrekking tot het aantal verdwenen jongeren en het aantal teruggevonden jongeren onder het punt 1.2.1. 'Cijfers Dienst Voogdij 2021-2024' betreffen de groep NBM's.
- **Cijfers CGVS:** De cijfers met betrekking tot de verzoeken om internationale bescherming onder het punt 1.1.4. 'Gegevens CGVS 2018-2024: mensenhandel als hoofdmotief binnen het verzoek om internationale bescherming bij de door de Dienst Voogdij aangeduide NBMV's' hebben betrekking op de groep NBMV's.
- **Cijfers Fedasil:** De gerapporteerde cijfers met betrekking tot de verdwijningen onder het punt 1.2.2. 'Cijfers Fedasil 2021-2024' omvat de groep NBM's. Fedasil biedt in principe geen opvang aan onderdanen van de EU aangezien dat niet hun bevoegdheid is, maar dat kan heel uitzonderlijk toch gebeuren. De grootste groep in de cijfers betreft in werkelijkheid dus NBMV's.
- **Cijfers Child Focus:** De cijfers onder het punt 1.2.3. 'Gegevens Child Focus 2022-2024' van Child Focus omvatten de groep NBM's.

¹⁹ Artikel 11, §1/1 van de wet van 13 april 1995 houdende bepalingen tot bestrijding van de mensenhandel en van de mensensmokkel; artikel 61/2 van de verblijfswet van 15 december 1980; omzendbrief van 23 december 2016 inzake de invoering van een multidisciplinaire samenwerking met betrekking tot de slachtoffers van mensenhandel en/of van bepaalde zwaardere vormen van mensensmokkel.

Mapping van de mogelijk relevante actoren

Om in kaart te kunnen brengen welke actoren mogelijk over relevante informatie beschikken, werden eerst de individuen afgebakend over wie Myria informatie wenste te verzamelen, in lijn met de doelstelling hierboven. Dat gaf aanleiding tot een voorstel van opdeling in drie groepen (deels overlappend):

1. Hoogrisicogroepen, zijnde (a) niet-begeleide minderjarigen (NBM's) en (b) jongeren (inclusief jongeren met de Belgische nationaliteit) die verblijven in een jeugdhulpvoorziening;
2. Geregistreerde slachtoffers van mensenhandel en/of -smokkel;
3. Geregistreerde slachtoffers van mensenhandel en/of -smokkel die in de procedure voor slachtoffers van mensenhandel en/of -smokkel zijn gestapt.

In lijn met de bovenstaande indeling werd er in de loop van 2024 en 2025 actief contact gezocht met de onderstaande actoren.

1. Hoogrisicogroepen:
  - a. NBM's: de Dienst Voogdij, Fedasil, het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS) en Child Focus.
  - b. Jongeren die verblijven in een jeugdhulpvoorziening: College van procureurs-generaal, Agentschap Opgroeien (waaronder de Vertrouwenscentra kindermishandeling (VK's), Ondersteuningscentra jeugdzorg (OCJ's) en de Sociale Dienst Jeugdrechtbank (SDJ)), Centra Algemeen Welzijnswerk (CAW's), Child Focus en de *Administration générale de l'aide à la jeunesse et du centre pour mineurs dessaisis – Direction des transversalités et de l'appui stratégique* (AGAJcmd).
2. Geregistreerde slachtoffers van mensenhandel en/of -smokkel: Esperanto, Minor-Ndako (Meza-afdeling) en Child Focus.
3. Geregistreerde slachtoffers van mensenhandel en/of -smokkel die in de bijzondere procedure voor slachtoffers van mensenhandel en/of -smokkel met verzwarende omstandigheden zijn gestapt: PAG-ASA, Sürya en Payoke.

Echter, niet alle gecontacteerde actoren bleken over relevante gegevens te beschikken in functie van de scope van dit rapport of hadden de mogelijkheid om de datavraag te behandelen. Zo lieten de data-analisten van het College van procureurs-generaal weten dat de cijfers met betrekking tot de verontrustende opvoedingssituaties geen betrouwbare dataselectie van de gevallen van mensenhandel mogelijk maken, aangezien bij 40% de preventiecode "420 kind in gevaar" wordt geregistreerd zonder verdere details over de gepleegde feiten. De instanties die binnen het Agentschap Opgroeien werden gecontacteerd (Vertrouwenscentra kindermishandeling (VK's), Ondersteuningscentra jeugdzorg (OCJ's) en Sociale Dienst Jeugdrechtbank (SDJ)) meldden dat er momenteel geen structurele registratie gebeurt rond mensenhandel en -smokkel op het niveau van de ontvangen meldingen. CAW had op het moment van aanschrijven geen ruimte om Myria's datavraag te behandelen. Daarnaast vernam Myria pas na het afronden van de dataverzamelingsfase over het bestaan van Gezinshuis Klaprozen binnen vzw Apart²⁰, vzw Huize Sint-Vincentius²¹, Alba vzw²², Wingerdbloei²³ en Jeugdzorg Emmaüs Antwerpen²⁴. Bijgevolg konden deze organisaties pas laattijdig worden gecontacteerd, waardoor eventuele data en inzichten

20 Vzw Apart organiseert op het vlak van jeugdhulp onder meer crisishulp, heeft een dagcentrum en een opvanghuis. Daarnaast bieden ze ondersteunende begeleiding. Het "Gezinshuis Klaprozen" biedt een veilige thuis op een geheime locatie voor tienermeisjes die het slachtoffer werden van pooiers. Voor meer informatie met betrekking tot het gezinshuis, zie <https://vzwapart.be/wat-wij-doen/jeugdhulp/klaprozen>.

21 Vzw Huize Sint-Vincentius biedt sinds 2020 een hulpverleningsaanbod (verblijf, contextbegeleiding, ...) aan voor meisjes en jonge vrouwen die (vermoedelijke) slachtoffers zijn van tienerpooiers. Vanuit de organisatie werd er geen echte leeftijdsgrens bepaald, maar in de praktijk stelt vzw Huize Sint-Vincentius vast dat het veelal meisjes van twaalf à dertien jaar betreft bij wie er vaak een vraag naar een verblijfsaanbod is. Voor meer informatie met betrekking tot het hulpverleningsaanbod, zie <https://www.huizesintvincentius.be/onze-organisatie/ons-verhaal>.

22 Alba vzw organiseert "onthemingen" voor jongeren (16-25 jaar) die een dossier hebben binnen de jeugdzorg en in Vlaanderen of in Brussel wonen. Een ontheming duurt zes weken tot drie maanden en biedt de jongere de mogelijkheid om met rugzak en tent de natuur in te trekken of te gaan werken op een afgelegen plek in het buitenland. Alba vzw heeft sinds 2020 een erkenning om die ontheming te organiseren in het kader van innovatieve woonvormen voor slachtoffers van mensenhandel. Voor de werkprojecten voor slachtoffers van tienerpooiers is de deelname van een jongere onder de zestien jaar bespreekbaar. Voor meer informatie, zie <https://alba.be/ondersteunende-begeleiding/ontheming>.

23 Wingerdbloei is een begeleidingscentrum voor jongeren en gezinnen met kinderen van drie tot achttien jaar. Sinds 2019 beschikken zij ook over een gespecialiseerde en beveiligde unit voor slachtoffers van tienerpooiers. Voor meer info, zie <https://wingerdbloei.be>.

24 De afdeling "Van Celst" binnen Jeugdzorg Emmaüs Antwerpen is een residentiële voorziening waar meisjes tussen twaalf en twintig jaar worden begeleid. Afhankelijk van hun noden en de hoofdproblematiek bij de aanmelding verblijven de meisjes in de leefgroepen van het begeleidingshuis of van het veilig verblijf. Sinds 2019/2020 beschikt Van Celst eveneens over een gespecialiseerde en beveiligde unit voor slachtoffers van tienerpooiers. Voor meer informatie, zie <https://www.jeugdzorgemmausantwerpen.be/van-celst>.

van hun kant niet langer in dit rapport konden worden opgenomen. Bij een eventueel toekomstig rapport is het aangewezen om die gegevens – als de bereidheid bestaat om ze ter beschikking te stellen voor publicatie – wel in rekening te brengen.

NBM's, hun kwetsbaarheid voor mensenhandel en hun link met mensensmokkel

In 2024 werd in een onderzoek van het journalistencollectief *Lost in Europe* de aandacht gevestigd op het grote aantal NBM's die in Europa uit asielcentra verdwijnen.²⁵ Op basis van cijfers uit 31 Europese landen werden er 51.433 verdwijningen van NBM's geregistreerd in de afgelopen drie jaar.

Het Europees Migratienetwerk (EMN) belicht uiteenlopende redenen waarom kinderen uit de asielcentra verdwijnen: zij raken bijvoorbeeld ontmoedigd door de duur van de verblijfprocedures of ze zijn bang om te worden teruggestuurd naar hun land van herkomst of het EU-land waar zij eerst arriveerden.²⁶ De beperkte reguliere migratiemogelijkheden, de voor hun leeftijd ongeschikte of onveilige situaties in de asielcentra en de duurtijd van de verblijfsprocedures brengen NBMV's ertoe om de hulp van mensensmokkelaars in te schakelen bij (de voortzetting van) hun migratietraject.²⁷

Aagje leven, secretaris-generaal van *Missing Children Europe*, benadrukt dat deze groep een groter risico loopt om het doelwit te worden van criminele netwerken en mensenhandelaars: "Het gebrek aan opties en kansen maakt hen kwetsbaar voor uitbuiting en valse beloften en bereid om grote risico's te nemen in de hoop op een betere toekomst. Deze risico's worden verergerd door factoren zoals slechte opvangomstandigheden, inefficiënte en trage procedures voor gezinshereniging, angst voor detentie of uitzetting, wantrouwen en frustratie met de asielprocedures"²⁸. Ook UNODC²⁹ vermeldt dat sommige uitbuitingsvormen bij minderjarige slachtoffers in het Globale Noorden vermoedelijk gelinkt zijn aan het toegenomen aantal niet-begeleide minderjarigen aan de landsgrenzen en in het binnenland. Daaraan gekoppeld roepen ze de nationale autoriteiten op om de opvangstructuren en mechanismen voor onmiddellijke bijstand aan deze groep te verbeteren, kwestie van het risico op uitbuiting in de landen van bestemming te verminderen.

Jongeren die verblijven in een jeugdhulpvoorziening en hun kwetsbaarheid voor mensenhandel

Payoke, één van de drie erkende gespecialiseerde centra in België, werd door de toenmalige Vlaamse minister van Zorg en Welzijn in 2019 aangesteld als het formele aanmeldpunt in Vlaanderen voor (minderjarige) slachtoffers van seksuele uitbuiting via de 'loverboy'-techniek.

Daardoor houdt Payoke sinds 2019 cijfers bij over de aanmeldingen met betrekking tot deze problematiek. In hun cijfers wordt er een link vastgesteld tussen jongeren in de jeugdhulp en hun kwetsbaarheid voor seksuele uitbuiting via de 'loverboy'-techniek. Zo ontving Payoke in 2019 129 aanmeldingen van potentiële slachtoffers. Een aanmelding betekent wel niet dat iemand met zekerheid een slachtoffer is, het kan gaan om ernstige vermoedens die aanleiding kunnen geven tot een beoordeling van het slachtofferschap op bredere adviesvragen.

Van de 129 ontvangen aanmeldingen hadden er 88 betrekking op minderjarigen (68%). 86 van de betrokken personen verbleven in een jeugdhulpvoorziening.³⁰ Gelijkaardig daaraan ontving Payoke in 2023 een totaal van 92 aanmeldingen van vermoedelijke slachtoffers van seksuele uitbuiting via de 'loverboy'-techniek. 77 van de 92 aanmeldingen (84%) hadden betrekking op minderjarigen. Van de aangemelde vermoedelijke slachtoffers verbleven 67 jongeren in een jeugdhulpvoorziening.³¹

25 D. Islamaj, 51.433 meldingen van verdwenen niet-begeleide minderjarigen in Europa afgelopen 3 jaar, *VRT NWS*, 30 april 2024.

26 Europees Migratienetwerk, *How do EU member states treat cases of missing unaccompanied minors?*, 2020, p. 2.

27 L. Achilli, 'Protection' on my own terms: human smuggling and unaccompanied Syrian minors, 2023. Save the Children, *Struggling to Survive: Unaccompanied and separated children travelling the Western Balkans Route*, 2019. M. Smit & E.C.C. van Os, *Verdwenen alleenstaande minderjarige vluchtelingen: voer voor mensenhandelaren?*, 2021.

28 D. Islamaj, 51.433 meldingen van verdwenen niet-begeleide minderjarigen in Europa afgelopen 3 jaar, *VRT NWS*, 30 april 2024.

29 UNODC, *Global Report on Trafficking in Persons 2024*, p. 30.

30 Payoke, *Jaarverslag 2019*, p. 9.

31 Payoke, *Jaarverslag 2023*, p. 18.

Een consistente trend in de periode 2019–2023 is dat het merendeel van de aanmeldingen afkomstig is van instanties en actoren binnen de jeugdhulp. Zo stonden de volgende instanties in voor 45,1% van de in totaal 550 ontvangen aanmeldingen in deze periode: organisaties voor bijzondere jeugdzorg (32,3%), de OCJ's en SDJ's (9,3%) en gemeenschapsinstellingen (3,6%).³² Wel is het belangrijk om te vermelden dat Payoke sterk inzet op bewustmakingscampagnes binnen de sector van de jeugdhulp. Het grote aandeel van aanmeldingen vanuit deze sectoren kan mogelijk deels daardoor worden verklaard. Als dat het geval is, toont dat het belang en de effectiviteit van dergelijke bewustmakingscampagnes aan. Daarnaast concludeert Payoke dat het naar de toekomst toe belangrijk is om de reikwijdte van dergelijke bewustmakingscampagnes uit te breiden naar andere organisaties.³³ Payoke denkt daarbij onder meer aan scholen, centra voor leerlingenbegeleiding en organisaties binnen het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap. In 2023 zette Payoke bijkomend in op vorming en sensibilisering rond het thema 'loverboys', onder meer via vormingen voor professionals en de campagne "Examen Tienerpooiers in de kleuterklas".³⁴

Het verhoogde risico bij jongeren in de jeugdhulp om ten prooi te vallen aan een pooier komt onder meer voort uit onderliggende kwetsbaarheden die gelinkt zijn aan de preciaire opgroei- en gezinssituatie van deze groep jongeren (laag zelfbeeld, psychische problemen, moeilijkheden op school, verwaarlozing, ...). Het weglopen uit het ouderlijke huis, het opvanggezin of de voorzieningen binnen de jeugdhulp waar zij verblijven werd ook kenmerkend genoemd in de studies van Child Focus uit 2015 en 2020 en werd gelinkt aan een verhoogd risico om op die momenten uitgebuit te worden door mensenhandelaars.³⁵ De pooiers bieden de jongeren (de illusie van) een veilige omgeving die emotionele en materiële steun biedt.³⁶

Zo zouden pooiers onder meer rekruteren in en rond jeugdhulpvoorzieningen waar de meisjes verblijven³⁷ en wordt het netwerk van gemeenschappelijke contacten gebruikt (al dan niet via eerdere slachtoffers) om nieuwe slachtoffers te rekruteren.³⁸

Naast het risico op seksuele uitbuiting kunnen jongeren door hun pooier worden gedwongen tot andere vormen van criminaliteit, zoals het vervoeren en verkopen van illegale goederen, waaronder drugs.³⁹

32 Payoke, *Jaarverslag 2023*, pp. 19–20.

33 Payoke, *Jaarverslag 2021*, p. 11.

34 Payoke, *Jaarverslag 2023*, pp. 28–29.

35 Child Focus, *Slachtoffers van tienerpooiers in Vlaanderen*, 2015, pp. 19 en 43.

36 C. Demarée, E. Enthuis & L. Melgaço (2023). *Rapportage onderzoek tienerpooiers in Vlaanderen: profiel en aanpak*, pp. 31–32.

37 Child Focus, *Slachtoffers van tienerpooiers in Vlaanderen*, 2015, pp. 19 en 43. Child Focus, *Slachtoffers van tienerpooiers in Brussel*, 2020, p. 34.

38 F. Bekken, E. Simons & F. Noteboom (2021). *Daders van binnenlandse seksuele uitbuiting*, p. 47. C. Demarée, E. Enthuis & L. Melgaço (2023). *Rapportage onderzoek tienerpooiers in Vlaanderen: profiel en aanpak*, p. 78.

39 C. Demarée, E. Enthuis & L. Melgaço (2023). *Rapportage onderzoek tienerpooiers in Vlaanderen: profiel en aanpak*, p. 84.

Hoofdstuk 1

Dataverzameling rond de omvang en de kenmerken van slachtoffers: vastgestelde uitdagingen en positieve evoluties

Gezien de clandestiene aard van mensenhandel en mensensmokkel vormt het verzamelen van cijfergegevens rond deze fenomenen een grote uitdaging. De omvang van deze groepen slachtoffers is bijgevolg onbekend en er is geen steekproefkader.⁴⁰

Dataverzameling wordt bovendien op nationaal, regionaal en internationaal vlak bijkomend bemoeilijkt door een gebrek aan uniformiteit en consistentie in de gehanteerde terminologie en een gebrek aan centrale, gevestigde instanties voor dataverzameling.⁴¹

Deze moeilijkheden werden ook door de Centrale directie van de bestrijding van de zware en georganiseerde criminaliteit van de federale politie (DJSOC) aangekaart. In haar rapport⁴² uit 2023 over mensenhandel komen de volgende moeilijkheden aan bod: de meeste politionele actoren uit de twintig landen⁴³ die de uitgestuurde vragenlijst hebben beantwoord beschikken over weinig statistische gegevens met betrekking tot minderjarige slachtoffers van mensenhandel. In de meeste gevallen mogen slachtoffers namelijk niet worden geregistreerd in nationale politiedatabanken of in de Europol-databanken, voornamelijk wanneer ze minderjarig zijn. In politiedatabanken worden de daders geregistreerd, waarbij er meestal geen melding wordt gemaakt van de minderjarigheid van de betrokken slachtoffers. Ook wordt er in het rapport gemeld dat de beschikbare cijfers niet vergelijkbaar zijn. Daarnaast wordt er in het rapport voor gewaarschuwd dat minderjarige slachtoffers in de politiepraktijk verkeerd kunnen worden gepercipieerd, benaderd en geregistreerd als daders, zoals wanneer het gaat om minderjarige slachtoffers die worden gedwongen om misdrijven (bijvoorbeeld diefstallen) te plegen.

Myria botste tijdens het verzamelen van cijfergegevens rond de hoogrisicogroepen en de geregistreerde slachtoffers van mensenhandel en/of -smokkel eveneens op meerdere uitdagingen. Dat had onder meer te maken met de niet-eenduidige betekenis van bepaalde variabelen, het ontvangen van onvolledige en/of incorrecte data, het verkrijgen van niet-gedetailleerde groepsdata en de afwezigheid van interoperabele databanken over de actoren heen.

40 G. Tyldum & A. Brunovskis, *Describing the Unobserved: Methodological Challenges in Empirical Studies on Human Trafficking*, p. 18; T. Baird & I. Van Liempt, *Scrutinising the double disadvantage: knowledge production in the messy field of migrant smuggling*, p. 2; UNODC, *Children on the Move, Smuggling and Trafficking*, 2019.

41 D. Scullion, *Assessing the Extent of Human Trafficking: Inherent Difficulties and Gradual Progress*, p. 25.

42 Federale gerechtelijke politie, *Uitbuiting van minderjarigen in mensenhandel: Europese strategische analyse*, pp. 25-26. Het betreft een niet-openbaar rapport dat Myria op vertrouwelijke wijze mocht inkijken. De vermelding hiervan in dit rapport werd door de federale gerechtelijke politie toegestaan.

43 Het rapport van de federale gerechtelijke politie is gebaseerd op bevindingen bekomen via het uitsturen van een vragenlijst naar alle EU-lidstaten en naar de operationele partners van Europol buiten de EU. 20 landen vulden de vragenlijst in: Oostenrijk, België, Kroatië, Cyprus, Denemarken, Frankrijk, Duitsland, Estland, Finland, Griekenland, Litouwen, Luxemburg, Portugal, Slovakije, Slovenië, Spanje, Zweden, Zwitserland, Nederland en het Verenigd Koninkrijk.

Dit wordt in wat volgt verder beschreven en vergezeld van één of meerdere voorbeelden ter illustratie. Toch wenst Myria eveneens te benadrukken dat voor al de betrokken actoren de volgende zaken gelden: (1) het bijhouden en genereren van cijfergegevens behoort niet tot hun *corebusiness* en (2) elke actor toonde stevast de bereidheid om – waar mogelijk – bijkomende informatie aan Myria te verstrekken, ook in drukke tijden.

1. Data-interpretatie

1.1. Risico op Babylonische spraakverwarring

De interpretatie van cijfergegevens en de variabelen die ze representeren dient altijd met grote voorzichtigheid te gebeuren. Dat bleek bijvoorbeeld bij het interpreteren van de cijfergegevens van Child Focus, de Dienst Voogdij en Fedasil wat de geregistreerde verdwijningen van NBM's betreft. In de studie van *Missing Children Europe*⁴⁴ werd ook aangekaart hoe, in België, uiteenlopende definities van de term “verdwijning” een consistente vergelijking en samenvoeging van de nationale gegevens onmogelijk maken.

Child Focus en Fedasil benadrukken allebei dat de interpretatie van het woord “verdwijning” niet eenduidig is. De beide actoren geven aan dat de cijfers die nu onder de term “verdwijning” vallen in de praktijk meerdere soorten situaties behelzen: (1) (al dan niet onrustwekkende) verdwijningen, (2) spontane vertrekken uit het centrum en (3) jongeren die niet aangekomen zijn in de opvangstructuur.

Bij de Dienst Voogdij en Child Focus wordt er geen onderscheid gemaakt tussen spontane vertrekkers en verdwijningen. Bij hen vallen die allebei onder één noemer “verdwijningen”. Een door Child Focus uitgevoerde partnerbevraging⁴⁵ uit 2024 toonde evenwel aan dat de terreinactoren (de opvangcentra en de politie) wel nood hadden aan dat onderscheid. Zo zou een dergelijke inhoudelijke opdeling op het niveau van de politie ook een betere prioritering en effectievere capaciteitsinzet kunnen ondersteunen. Fedasil meldt dat de gehanteerde definities van een spontaan vertrek of een verdwijning momenteel evenwel nog niet dezelfde zijn voor elk centrum. Om de gehanteerde definities te uniformiseren, lanceerde Fedasil een interne instructie met afgebakende definities van de termen “verdwijning”, “spontaan vertrek” en “ongeautoriseerde afwezigheid”. De toepassing van de instructie ging in maart 2025 van start. De instructie kwam mee tot stand op basis van feedback van onder meer de Dienst Voogdij en Child Focus. Meer informatie over de instructie en de opgestelde definities volgt onder punt 1.2.2. ‘Cijfers Fedasil 2021-2024’.

1.2. Wijzigingen doorheen de tijd op het vlak van dataregistratie en -rapportage

Hoe gegevens worden verzameld en bijgehouden kan wijzigen doorheen de tijd. Dergelijke wijzigingen kunnen onder meer voortkomen uit veranderingen in de werking, de noden en/of de plichten van een organisatie. Uiteraard kunnen dergelijke wijzigingen zowel negatief als positief zijn.

Bij Esperanto en Child Focus stelde Myria bijvoorbeeld positieve evoluties vast. Terwijl Esperanto in de jaarverslagen vóór 2019 altijd de groep van nieuw begeleide slachtoffers beschreef in termen van nationaliteit, leeftijd, geslacht, ... wordt in de jaarverslagen vanaf 2019 stevast de hele groep beschreven

44 Missing Children Europe, *Data missing research report: Towards comparable and intersectional data on missing children in the European Union*, p. 26, 2025.

45 De partnerbevraging had als doel om de eerste ervaringen bij eerstelijnsmedewerkers met het in 2023 gelanceerde “Draaiboek verdwijningen niet-begeleide minderjarigen” in kaart te brengen. Het draaiboek kwam tot stand met input van de werkgroep verdwijningen NBMV (Fedasil, Dienst Vreemdelingenzaken, de Dienst Voogdij, het parket, politie, Child Focus). Om het draaiboek te consulteren, surf naar https://childfocus.be/Portals/0/Interactief%20draaiboek%20-%20verdwijning%20NBMV_NL.pdf?ver=waDdGzXrbGHVf08DkdbNaQ%3D%3D.

die dat bepaalde jaar door Esperanto werd begeleid (nieuwkomers én personen die al in begeleiding waren bij Esperanto). Op die manier geven de jaarverslagen een omvattender beeld van de totale groep jongeren die opvang en begeleiding krijgen bij Esperanto. Daarnaast stelde Myria een positieve evolutie vast wat de uitgebreidheid betreft van de gegevens die door Esperanto worden bijgehouden. Zo bevat hun dataoverzicht vanaf 2019 ook een kolom waarin de reden voor het afsluiten van de begeleiding wordt opgenomen. De door Esperanto aan Myria bezorgde geanonimiseerde Excel-bestanden lieten vanaf 2020 voorts toe om een zicht te krijgen op de opnameduur van de opgevangen jongeren.

Ook bij Child Focus stelde Myria een evolutie richting uitgebreidere en meer uniforme dataregistratie vast. Zo werd in 2020 bijvoorbeeld “voogd” als optie toegevoegd bij de mogelijke aanmelders van een verdwijning van een NBM. Een andere positieve wending op het vlak van dataregistratie bij Child Focus is het aangepaste dossierbeheersysteem dat begin 2025 in werking trad. Bij het herwerken van het dossierbeheersysteem evalueerde Child Focus onder meer de presentatievorm, de volgorde en de antwoordmogelijkheden van de aan de dossierbeheerders voorgelegde vragen om de gebruiksvriendelijkheid van hun dossierbeheersysteem te verhogen en non-respons en interpretatie-onguidelikheden tot een minimum te beperken.

Myria kon de architectuur van het nieuwe dossierbeheersysteem inkijken en verwelkomt daarbij de bijkomende aandacht voor mensenhandel. Op het vlak van verdwenen NBM's dient de dossierbeheerder bijvoorbeeld via een *picklist* aan te duiden of er een vermoeden van seksuele uitbuiting is (ja/nee) dan wel een vermoeden van een andere vorm van uitbuiting (ja/nee; de andere uitbuitingsvormen worden niet apart bevestigd, aangezien dat niet binnen het mandaat van Child Focus valt). Ook de grond van onrustwekkendheid wordt binnen het aangepaste registratiesysteem opnieuw opgenomen. Daarnaast wordt er bijkomend bevestigd of de NBM al dan niet een verblijfsprocedure in België heeft lopen (ja/nee). Het belang van dat onderscheid werd ook door Fedasil benadrukt. Het zijn immers met name de NBM's die niet in een verblijfsprocedure zitten die verdwijnen én bij wie er een risico is voor mensenhandel. Bij de presentatie van de cijfergegevens van Fedasil komt dat uitgebreider aan bod (zie punt 1.2.2. 'Cijfers Fedasil 2021-2024').

Screenshots van enkele extracten van het nieuwe dataregistratiesysteem van Child Focus met betrekking tot de registratie van verdwijningen van NBM's

Link sexual exploitation *
 No Yes

Link other type of exploitation
 No Yes

Asylum procedure
 Yes No

Criteria		
☐ Under 13 years	☐ Disability	☐ Medical treatment
☐ Life in danger	☐ Threatened by third party	☐ Unusual behaviour
☐ Danger to others		
☐ Extra information		

Op het vlak van de dataregistratie rond seksuele uitbuiting van minderjarigen in de prostitutie (SUP) zijn er meerdere interessante elementen in de dataregistratie terug te vinden: waar de seksuele uitbuiting plaatsvindt, of de seksuele uitbuiting in de familiale context gebeurt, of de jongere een link heeft met een jeugdhulpvoorziening, of er binnen het dossier ook sprake is van *non-consensual intimate image sharing* (NCII), ... De toevoeging van die laatste vraag toont aan dat de bestaande antwoordcategorieën werden geëvalueerd, zowel in termen van relevantie om non-respons te vermijden als om nieuwe tendensen en realiteiten in rekening te kunnen brengen (“Airbnb” werd bijvoorbeeld toegevoegd als mogelijke uitbuitingslocatie). Tot slot registreert Child Focus ook of een melding rond SUP aanleiding gaf tot het contacteren van één van de drie gespecialiseerde centra.

Screenshots van enkele extracten van het nieuwe dataregistratiesysteem van Child Focus met betrekking tot de registratie van SUP

Window	☐	Street	☐
Online	☐	AirBnB	☐
Private	☐	Hotel	☐
Brothel	☐	Other	☐
		Unknown	☐
Teen pimp	<input type="text" value="Yes"/>	Intrafamilial exploitation	-----
Link institution	<input type="text" value="Unknown"/>	Link runaway	☐
NCII	☐		

Bij sommige actoren zag Myria tekenen van het niet-uniform interpreteren en registreren van bepaalde variabelen. Zo stelde Myria bij een organisatie vast dat de verkregen informatie rond de aanmeldende instantie niet altijd op eenzelfde wijze werd geïnterpreteerd en geregistreerd. Bijvoorbeeld A meldt een jongere aan bij B, waarop B de jongere doorverwijst naar C. In die gevallen werd soms A als aanmeldende instantie gerapporteerd en soms B. Idealiter wordt het volledige aanmeldingsproces geregistreerd, zodat er geen verwarring ontstaat over de betekenis van de vermelding van meerdere aanmeldende instanties. Het is wel belangrijk om te nuanceren dat de dienstverlening van de betrokken actor nog maar recent in werking trad en het dus om de eerste vormen van dataregistratie ging. Standaardisatie vraagt altijd wat tijd.

2. Kwaliteit van de beschikbare gegevens

2.1. Onvolledige gegevens

Van heel wat actoren ontving Myria onvolledige gegevens, die bij verdere bevraging niet altijd konden worden aangevuld. Zoals hierboven evenwel aangehaald werd, moet in ogenschouw worden genomen dat het bijhouden en genereren van cijfergegevens niet tot de *corebusiness* behoort van de door Myria bevroegde actoren. Het uitvoeren van hun operationele kerntaken met een rechtstreekse menselijke impact (het opvangen, adviseren en/of begeleiden van minderjarige individuen en/of hun familie, de opvolging van dossiers of de logistieke ondersteuning daarvan) krijgt in hun werking begrijpelijkerwijs voorrang op het continu *up-to-date* houden van de dataregistratie en het aanvullen van datavelden die niet verplicht in te vullen zijn. Indien te veel gegevens bleken te ontbreken (bijvoorbeeld wanneer er te ver teruggegaan werd in de tijd of als bepaalde datavelden disproportioneel onbekend waren doordat ze niet verplicht ingevuld dienen te worden), werd er besloten die gegevens niet in rekening te brengen voor dit rapport.

2.2. Onjuiste gegevens (die kunnen worden vastgesteld)

Op basis van sommige gegevens kon Myria onjuistheden vaststellen in de beschikbare data. Zo werden er bijvoorbeeld cijfers ontvangen waarbij het totale aantal gerapporteerde individuen (meisjes en jongens samen) bleek te verschillen van de som van de totalen die per geslachtsgroep werden gerapporteerd. Soms stelde Myria ook tegenstrijdige gegevens vast op individuniveau, zoals wanneer er bij een jongere

de nationaliteit “Belg” wordt aangeduid maar die in termen van leeftijd als “NBMV” wordt gecategoriseerd. Andere mogelijke onjuistheden in de data zijn evenwel niet altijd op een dergelijke manier identificeerbaar. Meestal konden deze onduidelijkheden door de betrokken actor worden opgeklaard.

2.3. Overdracht en gebruik van onvolledige gegevens

Sommige (beperkt informatieve) gegevens worden van de ene actor overgemaakt aan en gebruikt door de andere, waardoor een cascade van gegevensoverdracht ontstaat die weinig informatief is en die tot een onderdetectie van mogelijke slachtoffers van mensenhandel en/of mensensmokkel kan leiden.

Een voorbeeld: Child Focus dient zich te baseren op informatie die werd verkregen van andere actoren (de politie, Fedasil, het Rode Kruis, ...) bij het verzamelen van de informatie rond de verdwenen NBM's. Hoewel zowel Fedasil in de opgestelde verdwijningsfiche als de politie in het opgestelde proces-verbaal pogt om te evalueren of het al dan niet om een onrustwekkende verdwijning gaat, is dat voor de beide actoren geen eenvoudige taak, aangezien ook zij zich daarvoor op beperkt beschikbare informatie dienen te baseren. De cijfers van Fedasil tonen aan dat de meeste verdwijningen plaatsvinden in de eerste fase (doel: observatie, verblijf in de Observatie- en Oriëntatiecentra (OOC's) van Fedasil) en in de tweede fase (doel: stabilisatie) van het opvangtraject van de jongere. Fedasil getuigt dat het daardoor vaak moeilijk is om duurzaam aan de slag te gaan en een vertrouwensrelatie op te bouwen, omdat het verblijf in deze fases vrijwillig is en bijgevolg vaak van korte duur. De hoeveelheid informatie rond de jongere waarover men bijgevolg beschikt om de verdwijningsfiches uitgebreid in te vullen en de aan- of afwezigheid van criteria voor onrustwekkendheid te evalueren (voor meer informatie over de criteria, zie punt 1.2.1 'Cijfers Dienst Voogdij 2021-2024') is bijgevolg beperkt. Een gelijkaardige observatie werd ook door Child Focus gemaakt wat de informatiewaarde van het proces-verbaal betreft dat door de politie wordt opgesteld. Child Focus vermoedt dat de criteria voor een onrustwekkende verdwijning onvoldoende worden toegepast. Bijvoorbeeld omdat de politie zelf over te weinig informatie over de jongere beschikt op basis waarvan men die aftoetsing kan maken of soms ook omwille van een gebrek aan kennis over de specifieke kwetsbaarheid wat de groep van NBM's betreft. Child Focus benadrukt dat er nog belangrijke vorderingen te maken zijn om de detectie van mensenhandel bij minderjarigen te versterken, bijvoorbeeld via een verdere sensibilisering van terreinwerkers, zoals de politie, de opvangcentra en de voogden.

3. Groepsdata die geen diepgaandere en meer holistische beeldvorming toelaten

Van verschillende actoren kon Myria alleen gegroepeerde gegevens ontvangen, maar geen geanonimiseerde gegevens op individueel niveau. Zo ontving het van meerdere actoren info over het totale aantal betrokken jongeren, uit hoeveel jongens en meisjes dat totaal bestond en een rangschikking van de voornaamste nationaliteiten. Dergelijke groepsdata laten het wel niet toe om de gegevens onderling aan elkaar te koppelen (bijvoorbeeld: zijn de <15-jarigen voornamelijk meisjes of jongens van een bepaalde nationaliteit?) en zo tot een holistischer, cijfergebaseerd beeld te komen waarbij de “profielen” van (mogelijke) slachtoffers kunnen worden opgesteld. De analyse van geanonimiseerde gegevens op individueel niveau kan het onderzoek naar mogelijke linken tussen meerdere variabelen (bijvoorbeeld geslacht, leeftijd, nationaliteit, aard van de onrustwekkendheid van de verdwijning, ...) faciliteren.

4. Fragmentering van de beschikbare informatie

Meerdere actoren beschikken over gelijkaardige informatie, waarbij de verschillende datagegevens niet aan elkaar kunnen worden gekoppeld. Een één-op-éénkoppeling is met andere woorden niet mogelijk. Ook in de studie van *Missing Children Europe*⁴⁶ werd geconcludeerd dat het ontbreken van een nationaal gecentraliseerd en interoperabel gegevenssysteem in België met betrekking tot vermiste minderjarigen⁴⁷ een drempel vormt voor het bekomen van een omvattend inzicht in de verdwijningen. De Dienst Voogdij, Fedasil en Child Focus beschikken alle drie, elk vanuit een eigen finaliteit, bijvoorbeeld over cijfers rond verdwijningen van NBM's. De omvang en de kenmerken van de cijfers van elk van deze actoren is evenwel verschillend, wat ook de verschillende totalen over de actoren heen verklaart. De meest omvattende info qua aantal verdwijningen van NBM's valt bij de Dienst Voogdij en bij Fedasil terug te vinden. Het aantal verdwijningen geregistreerd door Child Focus zal lager liggen dan de gerapporteerde cijfers van Fedasil en de Dienst Voogdij, aangezien het melden van een verdwijning van een NBM aan Child Focus alleen verplicht is wanneer het een onrustwekkende verdwijning betreft, zoals neergeschreven staat in de omzendbrief van het College van procureurs-generaals (19 mei 2022 Gemeenschappelijke omzendbrief COL 04/2022 van de minister van Justitie en het College van procureurs-generaal inzake de opsporing van vermiste personen)⁴⁸.

De onderstaande tabel beoogt de verschillen tussen de datagegevens te verduidelijken.

	Dienst Voogdij	Fedasil	Child Focus
Omvang cijfers	Het cijfer omvat het aantal verdwenen NBM's die op een privéadres verblijven én het aantal NBM's die uit de opvangcentra van Fedasil verdwijnen. De cijfers omvatten ook die NBM's bij wie er sprake is van leeftijdswijfel.	Het cijfer omvat het aantal verdwijningen van NBM's uit de opvangcentra van Fedasil . De cijfers van Fedasil omvatten ook verdwijningen van NBM's bij wie er leeftijdswijfel is, de NBM's die niet aangekomen zijn in de opvangstructuur en diegenen die spontaan vertrokken zijn uit het centrum.	Child Focus dient alleen verplicht te worden ingelicht bij onrustwekkende verdwijningen .
Info over het aantal unieke betrokken individuen	Ja. De Dienst Voogdij beschikt over cijfers inzake het aantal unieke NBM's voor wie ze een melding van verdwijning hebben ontvangen. Wanneer de Dienst Voogdij later ook een melding ontvangt dat de jongere teruggevonden werd, wordt dat zo geregistreerd in het opvolgingsdossier van de jongere.	Nee. Een en dezelfde jongere kan meermaals in de cijfers van een bepaald jaar (of over de verschillende jaren heen) voorkomen wanneer de jongere meermaals verdwijnt in dat jaar (of meermaals verdwijnt over verschillende jaren heen).	Ja. Een en dezelfde jongere kan meermaals in de cijfers van een bepaald jaar (of over de verschillende jaren heen) voorkomen wanneer de jongere meermaals verdwijnt in dat jaar (of meermaals verdwijnt over verschillende jaren heen). Wel wordt er op jaarbasis een onderscheid gemaakt tussen het totale aantal meldingen en het aantal betrokken unieke NBM's.
Onrustwekkendheid	Het aantal onrustwekkende verdwijningen binnen het totale aantal verdwijningen is gekend .	Het aantal onrustwekkende verdwijningen binnen het totale aantal verdwijningen is niet gekend .	Het aantal onrustwekkende verdwijningen binnen het totale aantal verdwijningen is gekend .

46 Missing Children Europe, *Data missing research report: Towards comparable and intersectional data on missing children in the European Union*, p. 25.

47 De algemene groep van minderjarigen die verdwijnen, niet specifiek de subgroep van NBM's.

48 Omzendbrief van 19 mei 2022 inzake de opsporing van vermiste personen. De omzendbrief kan worden geconsulteerd via <https://www.om-mp.be/nl/omzendingen-0>.

Een positieve evolutie wat het afstemmen van de cijfergegevens rond slachtoffers van mensenhandel en mensensmokkel betreft, kan worden teruggevonden bij de drie gespecialiseerde centra. Sinds maart 2023 is hun nieuwe gemeenschappelijke dossier- en databeheersysteem "MyEldo" in gebruik. De ontwikkeling van dat systeem werd door Myria gecoördineerd en werd mee gerealiseerd met Europese middelen via het *Internal Security Fund*.⁴⁹ De ontwikkeling van MyEldo beoogde twee doelstellingen: (1) het bieden van een efficiënt, gebruiksvriendelijk en uniform dossierbeheersysteem aan de centra en (2) het verbeteren van de beeldvorming rond slachtoffers van mensenhandel en mensensmokkel. Dat nieuwe dossierbeheersysteem laat de medewerkers van de centra toe om de meldingen die ze ontvangen te beheren en de dossiers van slachtofferbegeleidingen beter op te volgen. Tegelijk heeft Myria als onafhankelijk nationaal rapporteur mensenhandel toegang tot een selectie van de geanonimiseerde gegevens die door de centra in het systeem worden ingegeven. Zoals bij de ingebruikname van elk nieuw IT-systeem het geval is, zijn er soms groeipijnen waar men door moet gaan. Myria, de drie centra en de IT-ontwikkelaar hebben in 2024 opnieuw nauw samengewerkt om de nodige en gewenste aanpassingen in kaart te brengen en door te voeren. Deze samenwerking werd ook in 2025 voortgezet.

5. Toegenomen informatie-uitwisseling tussen Myria en andere actoren

In lijn met de vraag van de Bijzondere commissie aan Myria om jaarlijks een bijkomend verslag aan het jaarverslag toe te voegen dat specifiek gericht is op minderjarige slachtoffers, werd door Myria aan Esperanto en Minor-Ndako (Meza) de vraag gesteld of zij bereid zijn op jaarlijkse basis gegevens met Myria te delen. De beide actoren toonden zich daartoe bereid. Concreet zal dat Myria toelaten om met regelmaat te rapporteren over de bij Esperanto en Meza opgevangen (vermoedelijke) minderjarige slachtoffers van mensenhandel en/of mensensmokkel.

---

⁴⁹ Myriade, *Toepassing MyEldo officieel in gebruik*, maart 2023.

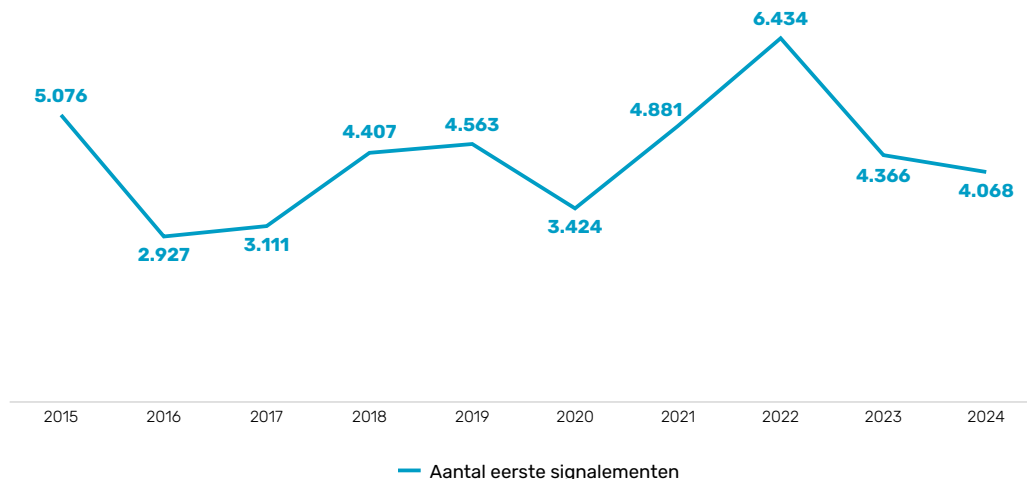
Hoofdstuk 2

Beeldvorming hoogrisicogroepen

1. Niet-begeleide minderjarigen

1.1. Gesignaleerde NBM's⁵⁰

Aantal personen die verklaren NBM te zijn op het ogenblik van de eerste aanmelding bij Dienst Voogdij (2015-2024)

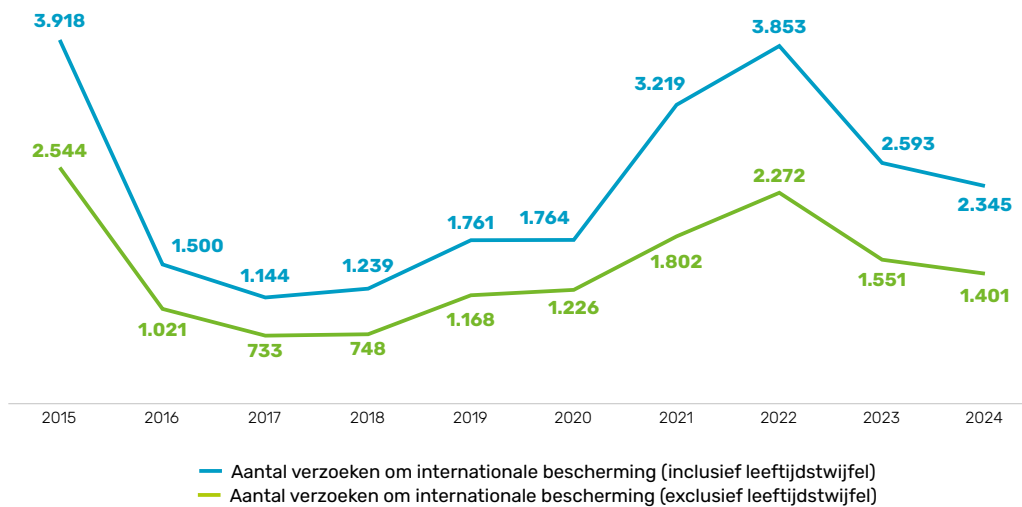

Het totale aantal eerste signalementen heeft betrekking op het aantal personen die verklaren een NBM te zijn wanneer zij door een politiedienst, de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) of anderen worden aangemeld bij de Dienst Voogdij. Dat omvat zowel verzoekers om internationale bescherming (VIB's) als jongeren die geen VIB indienen. Eén signalement heeft betrekking op één uniek individu.

In totaal werden er 43.257 individuen in de periode 2015-2024 voor het eerst bij de Dienst Voogdij aangemeld als NBM. Het werkelijke aantal als NBM geïdentificeerde personen ligt evenwel lager: een deel wordt als meerderjarig beoordeeld tijdens het door de Dienst Voogdij uitgevoerde leeftijdsonderzoek of blijkt na het onderzoek van het ouderlijke gezag geen NBM te zijn. Nog een ander deel verdwijnt opnieuw in de anonimiteit vooraleer er een leeftijdsonderzoek kan worden uitgevoerd.

⁵⁰ De cijfers onder "gesignaleerde NBM's" zijn afkomstig van de Dienst Voogdij en de Dienst Vreemdelingenzaken. Deze cijfers kunnen worden geraadpleegd via https://justitie.belgium.be/nl/statistieken/dg_wetgeving_fundamentele_rechten_en_vrijheden#6 en via Nationale statistieken | IBZ.

Aantal verzoekers om internationale bescherming die verklaren NBMV te zijn op het ogenblik van het indienen van het verzoek bij de Dienst Vreemdelingenzaken (2015-2024)

Alle personen die een VIB indienen en verklaren NBMV te zijn op het ogenblik van het indienen van het verzoek zijn opgenomen in de tabel. Daarbij gaat het niet noodzakelijk om het eerste VIB voor al deze individuen. Zo kan een individu in het verleden al een VIB hebben ingediend terwijl hij of zij verklaarde meerderjarig te zijn of als lid van een gezin. Bij de melding van een NBMV kan er twijfel worden geuit over de minderjarigheid van de persoon. De personen die verklaarden NBMV te zijn op het moment van het indienen van het verzoek en die uiteindelijk als minderjarig werden geïdentificeerd door de Dienst Voogdij worden weergegeven in de onderste lijn.⁵¹

De identificatie van een persoon als NBMV behoort op het moment van de publicatie van dit rapport (maart 2026) tot de exclusieve bevoegdheid van de Dienst Voogdij. Naar aanleiding van het Europese Migratie- en Asielpact, dat op 12 juni 2026 in werking zal treden, wordt er herbekeken welke instantie(s) de leeftijdsbepaling van een NBMV dien(t)(en) uit te voeren en welke procedure daarvoor gevolgd dient te worden.

Naar aanleiding van artikel 25 van het Pact wordt er een nieuwe procedure voor de leeftijdsbepaling uitgewerkt. Het Pact schrijft een multidisciplinaire beoordeling (inclusief psychoaffectieve tests) voor om de minderjarigheid van een NBMV te beoordelen. De beschikbare documenten dienen daarbij als echt beschouwd te worden tenzij het tegendeel is bewezen. Pas wanneer er na de eerste multidisciplinaire beoordeling nog twijfel bestaat over de minderjarigheid van een NBMV, mogen medische onderzoeken als laatste uitweg worden gebruikt.

51 Als in België een autoriteit momenteel twijfels heeft over de betrouwbaarheid van de verklaarde geboortedatum wanneer een jongere het Belgische grondgebied betreedt zonder geldige identificatiedocumenten, voert een arts op verzoek van de Dienst Voogdij een driedelige medische test uit (radiografie van het gebit, de pols en sleutelbeenderen) bij de jongere om de leeftijd in te schatten. Belgische actoren zoals Vluchtelingenwerk Vlaanderen en het Platform Kinderen op de vlucht hebben in het verleden al hun twijfels geuit bij de betrouwbaarheid en de volledigheid van die vorm van leeftijdsbepaling. Daarop publiceerde de Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België (KAGB) in 2022 een gemeenschappelijk advies over de toepassing van de drievoudige radiografie tijdens het leeftijdsonderzoek bij NBMV's. De KAGB concludeerde dat er momenteel geen alternatieve methodes bestaan om een leeftijdsschatting uit te voeren die resulteren in een grotere betrouwbaarheid. Wel benadrukt de KAGB dat er dient te worden toegezien op een correcte uitvoering van dat onderzoek, omdat te vaak alleen op basis van de polsradiografie de leeftijd van een individu wordt ingeschat, wat twijfels over de leeftijdsschattingstechniek en haar waarde doet ontstaan. Daarnaast stelt de KAGB dat het medisch leeftijdsonderzoek maar één schakel is in de zorg voor de jonge niet-begeleide vreemdeling. Het geeft een schatting van de chronologische leeftijd, maar zegt niets over de nood aan specifieke begeleiding en ondersteuning. De KAGB concludeerde dat de wetenschappelijke literatuur over de validiteit van een meer holistische benadering, waarbij er eveneens aandacht gaat naar de cognitieve en emotionele ontwikkeling van de persoon, momenteel bijzonder beperkt is. Het volledige advies kan worden geraadpleegd via [Avis_Age_Mineur_Triple_Test_NL_FR.pdf](#). Op 6 maart 2025 veroordeelde het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) België (*F.B. t. België*, nr. 47836/21, §71, 6 maart 2025) voor het automatisch toepassen van medische tests voor de leeftijdsbepaling van vermeende minderjarigen. De veroordeling volgde naar aanleiding van botspraktijken die resulteerden in de beëindiging van de voogdij van de aanvrager, wat in schending is met artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. De Dienst Voogdij heeft aangekondigd zijn werkwijze te zullen aanpassen naar aanleiding van dit arrest van het EHRM.

De Dienst Voogdij ontvangt de meeste meldingsformulieren⁵² van DVZ (in het kader van verzoeken om internationale bescherming) en van de politie (meestal bij intercepties van jonge transitmigranten, rondzwervende jongeren of jongeren die misdrijven hebben gepleegd). In het meldingsformulier wordt er via een specifieke rubriek bevraagd of de minderjarige een vermoedelijk slachtoffer is van mensenhandel (zie screenshots hieronder). Het meldingsformulier lijkt evenwel bedoeld om zowel mensenhandel als mensensmokkel te bevragen, hoewel er in de vraagstelling alleen de afkorting "MH" wordt gebruikt. Enkel op basis van de voetnoot van het formulier kan er worden afgeleid dat de afkorting "MH" wordt gebruikt om de beide fenomenen te bevragen:

Screenshots van het "meldingsformulier niet-begeleide minderjarige vreemdeling"

Kwetsbaarheid

Zijn er aanwijzingen / elementen die laten veronderstellen dat de persoon een slachtoffer van MH zou kunnen zijn³ ? JA - NEEN

Preciseer: .....

Zijn er aanwijzingen / elementen die laten veronderstellen dat de persoon kwetsbaar zou kunnen zijn⁴ ?

JA - NEEN

Preciseer⁵: .....

³ Mensenhandel (economische uitbuiting, seksuele uitbuiting, bedelarij, verplichting om misdrijven te plegen, organensmokkel) of bepaalde zwaardere vormen van mensensmokkel

De Dienst Voogdij geeft aan dat de politie op de vraag "Zijn er aanwijzingen/elementen die laten veronderstellen dat de persoon een slachtoffer van MH zou kunnen zijn?" vaak "neen" antwoordt, hoewel de Dienst Voogdij na wat doorvragen dat antwoord als een "ja" zou herformuleren. Specifiek voor bepaalde doelgroepen uitte de Dienst Voogdij een vermoeden dat de politie misschien indicaties van mensenhandel over het hoofd ziet, bijvoorbeeld bij de groep van Roma-jongeren (gedwongen plegen van misdrijven, uitbuiting in de bedelarij) en bij de rondzwervende jongeren (gedwongen plegen van misdrijven). De moeilijkheden bij het correct en volledig invullen van het meldingsformulier werden ook door Myria beschreven in het jaarverslag van 2018.⁵³

Het is evenwel niet mogelijk om te zeggen hoe vaak een vermoeden van mensenhandel of mensensmokkel met verzwarende omstandigheden op de opgestelde meldingsformulieren werd aangeduid; die informatie wordt niet door de Dienst Voogdij bijgehouden. Deze informatie werd door Myria ook bij de federale politie en de cel MINTEH⁵⁴ van DVZ opgevraagd, maar de beide instanties konden daarover geen cijfermatige informatie delen.

Als er in het meldingsformulier een vermoeden van mensenhandel of mensensmokkel met verzwarende omstandigheden staat, wordt de situatie van de NBM als extra kwetsbaar beschouwd. De volgende stappen worden dan ondernomen door de Dienst Voogdij:

- **De jongere krijgt prioritair een voogd toegewezen.** De Dienst Voogdij probeert een voogd te zoeken die meer vertrouwd is met de specifieke kwetsbaarheid van de jongere en de daaruit voortvloeiende behoeften. Die evaluatie gebeurt door de medewerker van de Dienst Voogdij die op dat moment permanentie heeft, in overleg met collega's. Voor jongeren in een precaire situatie zal er soms de voorkeur worden gegeven aan een werknemer-voogd. Dan wordt er bij de coördinator van Caritas, het CAW of het Rode Kruis nagevraagd wie van hun werknemers als voogd kan optreden en over de nodige expertise en ervaring beschikt.

⁵² Om de template van het meldingsformulier te consulteren, zie https://justitie.belgium.be/nl/themas_en_dossiers/kinderen_en_jongeren/niet-begeleide_minderjarige_vreemdelingen/dienst_voogdij/melding_van_een_niet-begeleide_minderjarige_vreemdeling.

⁵³ Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2018, Minderjarig, in hoogste nood*, pp. 41-42.

⁵⁴ Bureau niet-begeleide minderjarigen en slachtoffers van mensenhandel van de Dienst Vreemdelingenzaken.

- In het “Handboek voor voogden Boek 4: Andere verblijfsprocedures en documenten”, dat dateert van 2022, staat dat de Dienst Voogdij een *pool* van gespecialiseerde voogden heeft opgericht die in noodgevallen worden aangesteld voor minderjarigen van wie er wordt vermoed dat zij het slachtoffer van mensenhandel of mensensmokkel zijn of zijn geweest.⁵⁵ Deze voogden zijn *ad hoc* opgeleid, maar elke voogd kan wel een jongere begeleiden die een potentieel slachtoffer van mensenhandel of mensensmokkel was/is. Het handboek bevat daarnaast informatie over de concepten mensenhandel en -smokkel, indicatoren om mogelijke situaties van mensenhandel of -smokkel te herkennen met voorbeelden ter illustratie en beschrijft de procedure voor slachtoffers van mensenhandel en mensensmokkel met verzwarende omstandigheden.
- **Bijkomende informatie wordt bij de politie opgevraagd** (Waar werd de persoon aangetroffen? Werd de persoon alleen aangetroffen? ...).
- **Een gespecialiseerd centrum wordt gecontacteerd.** De contactname met het centrum gebeurt in het algemeen door de Dienst Voogdij zelf. Zodra er een voogd aangesteld is, worden de contactgegevens van de voogd aan het centrum meegedeeld voor de verdere onderlinge communicatie.

1.1.1. De gesignaleerde NBM's, ingedeeld naar geslacht⁵⁶ en nationaliteit⁵⁷

Jaartal	Geslacht		2021		2022		2023		2024	
	Jongens	Meisjes	Land	Aantal	Land	Aantal	Land	Aantal	Land	Aantal
2015	89%	11%								
2016	84%	16%	1	AFG 2.468 (51%)	AFG	2.497 (39%)	AFG	689 (16%)	ERI	629 (16%)
2017	86%	14%								
2018	82%	16%	2	MAR 465 (10%)	UKR	1.252 (20%)	ERI	615 (14%)	SYR	463 (11%)
2019	85%	15%								
2020	87%	12%								
2021	92%	7%	4	ERI 353 (7%)	MAR	349 (5%)	MAR	378 (9%)	UKR	365 (9%)
2022	84%	15%								
2023	84%	15%	5	SOM 228 (5%)	SYR	342 (5%)	UKR	342 (8%)	MAR	298 (7%)
2024	84%	16%								
				Totaal 3.868 (79%)	Totaal 4.858 (76%)	Totaal 2.426 (56%)	Totaal 2.144 (53%)			

Van de individuen die in de periode 2015-2024 voor het eerst werden aangemeld bij de Dienst Voogdij als NBM was 86% een jongen en 14% een meisje.

De vijf nationaliteiten die het meest voorkomen bij de aangemelde individuen in 2021, in 2022, in 2023 en in 2024 vallen in de tabel hierboven terug te vinden. Afghanistan, Marokko en Eritrea zijn voor elk van de vier jaren aanwezig in deze top vijf. De verhoogde instroom van bepaalde nationaliteiten kan ook worden gelinkt aan geopolitieke gebeurtenissen, zoals het begin van de oorlog in Oekraïne en de machtsovername door de Taliban in Afghanistan.⁵⁸ De vijf meest voorkomende nationaliteiten in 2021, in 2022, in 2023 en in 2024 omvatten respectievelijk 79%, 76%, 56% en 53% van alle bij de Dienst Voogdij als NBM aangemelde individuen.

Al de bovenstaande nationaliteiten (de Afghaanse, de Marokkaanse, de Algerijnse, de Eritrese, de Somalische, de Syrische en de Oekraïense) keren terug in de nationaliteiten van de jongeren die werden opgevangen bij Meza of Esperanto en/of werden begeleid bij de drie gespecialiseerde centra (zie hoofdstuk 3, punt 2.2. 'De opgevangen jongeren, ingedeeld naar slachtoffervorm, geslacht, nationaliteit en leeftijd' en punt 3.3. 'De opgevangen jongeren, ingedeeld naar slachtoffervorm, geslacht, nationaliteit en leeftijd' en hoofdstuk 4,

55 Dienst Voogdij, *Handboek voor voogden boek 4: Andere verblijfsprocedures en documenten*, pp. 64-77.

56 Het geslacht was onbekend bij 2% van de ontvangen signalementen in 2018 en bij 1% van de ontvangen signalementen in 2020-2023.

57 AFG = Afghanistan, MAR = Marokko, DZA = Algerije, ERI = Eritrea, SOM = Somalië, UKR = Oekraïne, en SYR = Syrië.

58 F. Macken, "Wachtlijst voor voogden niet-begeleide minderjarige vreemdelingen volledig weggewerkt", *VRT NWS*, 20 november 2024.

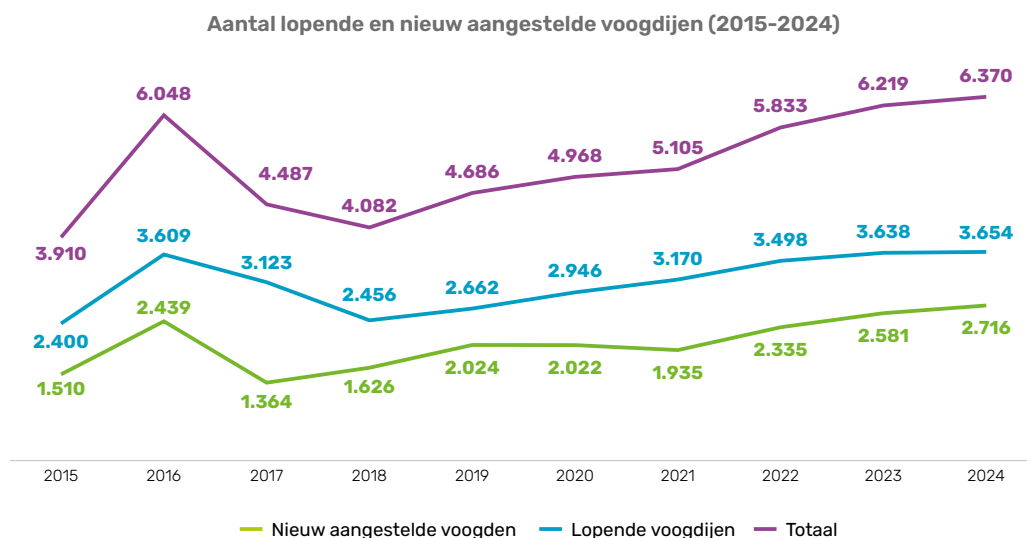
punt 3.3. 'De begeleide jongeren, ingedeeld naar slachtoffervorm, geslacht en nationaliteit' hieronder). Daarbij gaat het voornamelijk om Afghaanse en Marokkaanse jongeren.

1.1.2. De gesignaleerde NBM's, ingedeeld naar leeftijdscategorie

De onderstaande tabel toont de NBM's die in de periode 2015-2024 bij de Dienst Voogdij werden aangemeld, exclusief de jongeren die meerderjarig bleken en de groep waarvoor de leeftijd niet kon worden bepaald. Het totale aantal jongeren daalt daardoor van 43.257 naar 42.278 NBM's. De meesten onder hen behoren tot de leeftijdsgroep elf-vijftien jaar (33%) en tot de leeftijdsgroep zestien-zeventien jaar (63%). Vier procent was tien jaar of jonger.

Jaartal	0-5 jaar	6-10 jaar	11-15 jaar	16-17 jaar	Totaal
2015	55	135	1.937	2.936	5.063
2016	54	85	966	1.762	2.867
2017	64	114	957	2.102	3.237
2018	40	75	1.108	2.984	4.207
2019	46	87	1.298	2.840	4.271
2020	42	64	866	2.262	3.234
2021	46	89	1.892	2.771	4.798
2022	98	225	2.200	3.843	6.366
2023	58	135	1.404	2.704	4.301
2024	52	125	1.269	2.588	4.034

1.1.3. Lopende en nieuw aangestelde voogdijen

In de periode 2015-2024 werd er in totaal voor 20.552 NBM's een voogd aangesteld. Gemiddeld waren er in die periode elk jaar 5.171 NBM's onder voogdijenschap.

De verhoogde instroom van NBM's vanaf 2020 leidde ertoe dat NBM's de afgelopen drie jaar vaak maanden moesten wachten om een voogd toegewezen te krijgen. De wachtlijst kon eind 2024 worden weggewerkt, onder meer door een verminderde instroom van NBM's, de aanwerving van extra voogden en de doorvoering van een fiscale wijziging waardoor de forfaitaire vergoedingen van vrijwillige voogden vrijgesteld zijn en men niet wordt onderworpen aan de personenbelasting als men minder dan acht jongeren begeleidt. De grens voor een fiscale vrijstelling lag voordien op vijf jongeren.⁵⁹

1.1.4. Gegevens CGVS 2018-2024: mensenhandel als hoofdmotief binnen het verzoek om internationale bescherming bij de door de Dienst Voogdij aangeduide NBMV's

Het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS) nam in de periode 2018-2024 in totaal 6.439 beslissingen over 6.292 VIB-dossiers die werden ingediend door jongeren die als NBMV waren aangeduid door de Dienst Voogdij. Het is belangrijk om te benadrukken dat het aantal beslissingen niet overeenstemt met het aantal NBMV's waarop die beslissingen betrekking hebben. Sommige dossiers omvatten namelijk meerdere unieke individuen⁶⁰ én in een en hetzelfde dossier worden er soms meerdere beslissingen genomen⁶¹, waardoor het aantal beslissingen hoger ligt dan het aantal dossiers waarop de beslissingen betrekking hebben.

Binnen de 6.292 dossiers rond een VIB door een NBMV waarvoor het CGVS in de periode 2018-2024 een beslissing nam werd mensenhandel maar in zes dossiers aangeduid als een hoofdmotief binnen het VIB. Met andere woorden, in minder dan 0,1% van de behandelde dossiers.

De zes NBMV's (2 meisjes, 4 jongens) bij wie mensenhandel als hoofdmotief werd genoteerd zijn allemaal afkomstig van het Afrikaanse continent. Vier van hen kwamen uit West-Afrikaanse landen (Nigeria en Guinee). De meesten (vijf van de zes betrokkenen) werden erkend als vluchteling.⁶²

Beslissingsjaar	Continent	Leeftijdscategorie op moment van beslissing	Geslacht	Beslissing
2018	Afrika	12-17 jaar	Jongen	Erkenning van de vluchtelingenstatus
2019	Afrika	12-17 jaar	Meisje	Erkenning van de vluchtelingenstatus
2019	Afrika	12-17 jaar	Jongen	Erkenning van de vluchtelingenstatus
2019	Afrika	12-17 jaar	Jongen	Erkenning van de vluchtelingenstatus
2023	Afrika	0-5 jaar	Jongen	Erkenning van de vluchtelingenstatus
2024	Afrika	12-17 jaar	Meisje	Weigering van de vluchtelingenstatus en van subsidiaire bescherming

Het label "mensenhandel" kan daarbij betrekking hebben op meerdere scenario's: (1) de persoon was een slachtoffer van mensenhandel in het land van herkomst, (2) de persoon werd het slachtoffer van mensenhandel tijdens de reis naar België en/of (3) de persoon werd het slachtoffer van mensenhandel in België. Deze drie scenario's worden door het CGVS in rekening gebracht bij het maken van de beslissing. Meer gedetailleerde informatie over welk scenario en/of welke vorm van uitbuiting van toepassing was/waren op de zes bovenvermelde individuen wordt niet in de databank van het CGVS bijgehouden.

59 F. Macken, "Wachtlijst voor voogden niet-begeleide minderjarige vreemdelingen volledig weggewerkt", *VRT NWS*, 20 november 2024; J. Heyvaert, "Wat u moet weten als u minderjarigen wilt begeleiden als voogd", *De Tijd*, 6 januari 2024; D. Thijskens, "Justitie werft vijftien nieuwe professionele voogden aan voor minderjarige asielzoekers", *De Morgen*, 20 november 2023.

60 Binnen de groep van NBMV's komt dat evenwel weinig voor, aangezien weinigen onder hen zelf al kinderen hebben.

61 In 2018-2024 werden er voor 290 van de hierboven besproken 6.292 dossiers (ofwel in net geen 5% van alle dossiers) twee tot drie beslissingen genomen door het CGVS.

62 De exacte leeftijd en nationaliteit van de betrokkenen staat in de databank van het CGVS geregistreerd en is bij Myria gekend. Gezien het lage aantal betrokken individuen, van wie er sommigen vandaag nog altijd minderjarig zijn, worden deze persoonsgegevens hier niet gepubliceerd zodat hun anonimiteit gegarandeerd blijft.

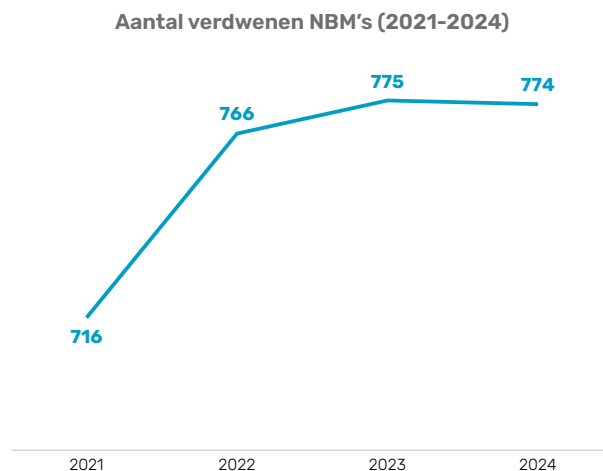
Wanneer het dossier door de DVZ aan het CGVS overgemaakt wordt, gebeurt er een eerste screening. Deze screening is in de eerste plaats gebaseerd op de informatie in het dossier (de bij DVZ aangehaalde feiten en de voorgelegde documenten). Als onderdeel van deze eerste screening wordt er over het algemeen geen bijkomend onderzoek uitgevoerd buiten het dossier. Als er tijdens deze screening indicaties van mensenhandel worden vastgesteld, wordt het trefwoord “mensenhandel” gecodeerd. De codering van dergelijke trefwoorden is in eerste instantie bedoeld om het persoonlijke onderhoud goed voor te bereiden. Voor de registratie van het trefwoord baseert het CGVS zich met name op de wettelijke definitie van mensenhandel.

Elk dossier wordt vervolgens meer in detail onderzocht door een *case officer*. Als onderdeel van dat meer diepgaande onderzoek wordt er bijkomende informatie verzameld op basis van verklaringen van de aanvrager tijdens een persoonlijk interview of op basis van het onderzoek dat het CGVS samen met enkele van zijn partners uitvoert. Nieuwe elementen die tijdens dat onderzoek naar voren komen en wijzen op mensenhandel worden mee in rekening gebracht door de behandelende ambtenaren. Ook later, wanneer er door het CGVS een beslissing wordt genomen en de asielmotieven worden onderzocht, gebeurt deze screening opnieuw. Op dat moment kunnen de gecodeerde trefwoorden nog worden aangepast waar nodig. Bijgevolg baseerde Myria zich bij de rapportering van de gegevens van het CGVS op die dossiers (1) waarvoor er al een beslissing werd uitgesproken en (2) waarvoor mensenhandel op dat moment nog altijd was aangeduid in het dossier.

1.2. Verdwijningen van niet-begeleide minderjarigen

1.2.1. Cijfers Dienst Voogdij 2021-2024

	Aantal verdwenen jongeren (unieke individuen)	Onrustwekkend?	
		Ja	Neen
2021	716	106 (15%)	610 (85%)
2022	766	126 (16%)	640 (84%)
2023	775	111 (14%)	664 (86%)
2024	774	101 (13%)	673 (87%)

In 2021, 2022, 2023 en 2024 werden er respectievelijk 716, 766, 775 en 774 unieke NBM's, die op een privéadres verbleven of die verdwenen uit de opvangcentra van Fedasil, als verdwenen gemeld bij de Dienst Voogdij.

De Dienst Voogdij benadrukt dat het bijhouden van de bovenstaande cijfers als doel heeft om de voortgang in hun dossiers op te volgen. De cijfers moeten dan ook als een indicatie voor het aantal verdwenen jongeren worden beschouwd en moeten met de nodige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd. Bovendien worden niet alle verdwenen of alle teruggevonden jongeren systematisch gemeld aan de Dienst Voogdij. Daarnaast omvatten de cijfers ook de verdwenen NBM's bij wie er sprake is van leeftijdswijfel. In de cijfers zitten er daarnaast jongeren die verdwijnen voordat zij konden worden geïdentificeerd, in die groep kunnen er dus ook meerderjarigen aanwezig zijn.

Gemiddeld werd bij zo'n 15% van de verdwenen jongeren de verdwijning als onrustwekkend beschouwd. De cijfers hierboven tonen de inschatting van de Dienst Voogdij wat de onrustwekkendheid betreft. Het is uiteindelijk evenwel het parket dat zal oordelen of het een onrustwekkende verdwijning betreft met de daaraan gelinkte activering van bijzondere opsporingshandelingen. De Dienst Voogdij houdt geen verdere cijfermatige informatie bij wat de groep van onrustwekkende verdwijningen betreft. Een verdere opsplitsing naar geslacht, nationaliteit, leeftijd of grond van onrustwekkendheid is bijgevolg niet mogelijk.

In de omzendbrief COL 04/2022 van 19 mei 2022 wordt er voorgeschreven dat de beoordeling van het onrustwekkende karakter van de verdwijning in eerste instantie door de officier van de gerechtelijke politie dient te gebeuren.⁶³ Als de officier dat nodig acht, kan hij/zij zich daarbij laten ondersteunen door de Cel Vermiste Personen. Mocht er tot slot nog twijfel bestaan, dient de parketmagistraat gecontacteerd te worden. Deze beslist – in laatste instantie – of de verdwijning al dan niet als onrustwekkend wordt beschouwd.

De omzendbrief COL 04/2022 bevat een niet-exhaustieve lijst van criteria om een onrustwekkende verdwijning aan te duiden. De aanwezigheid van één criterium is voldoende om een verdwijning als onrustwekkend aan te duiden. Eén criterium uit de lijst kan daarbij ook worden gelinkt aan mensenhandel en mensensmokkel: "Op basis van de beschikbare informatie kan er worden vermoed dat de vermiste persoon in het **gezelschap is van derden die een bedreiging** kunnen vormen voor zijn integriteit, of dat hij het **slachtoffer is van een misdrijf**". Dat criterium wordt in de omzendbrief met verschillende mogelijke situaties geïllustreerd, waaronder "**er zijn aanwijzingen dat de vermiste persoon het slachtoffer is van mensenhandel/mensensmokkel**".⁶⁴

In de omzendbrief wordt ook het risico op mensenhandel en mensensmokkel als een bijkomend aandachtspunt vermeld in het geval van een verdwijning van een NBMV. Daarbij worden er van de politieambtenaar de volgende acties gevraagd: "**Nagaan of de NBMV geen mogelijk slachtoffer is van mensenhandel of mensensmokkel** en meer bepaald van seksuele uitbuiting volgens de 'loverboy'-methode of een erkend slachtoffer is" en "**dit duidelijk aangeven in het aanvankelijke pv**".⁶⁵

Bij eventuele aanwijzingen van mensenhandel of mensensmokkel wordt aan de referentiemagistraat "verdwijning" de opdracht gegeven om contact op te nemen met de referentiemagistraat mensenhandel-mensensmokkel, die belast is met de vervolging in deze materie.

In een rapport uit 2024 stelt het Federaal Instituut voor de bescherming en de bevordering van de Rechten van de Mens (FIRM) evenwel dat er in de praktijk onvoldoende onderzoek wordt gedaan naar de banden tussen de verdwijningen van NBMV's en mensenhandel en -smokkel. Een bedenking die ook door Fedasil met Myria werd gedeeld tijdens een video-overleg in 2024. Volgens consultaties van het FIRM zou dat soort coördinatie tussen de magistraten bovendien maar zelden plaatsvinden.⁶⁶

	Aantal teruggevonden jongeren (unieke individuen)
2021	267
2022	192
2023	268
2024	246

Wanneer de Dienst Voogdij de melding ontvangt dat een jongere teruggevonden werd, wordt deze informatie door de Dienst Voogdij – in functie van hun verdere opvolging van de jongere – aan het dossier van die jongere toegevoegd.

In de tabel staat het totale aantal unieke teruggevonden individuen die NBM zijn. In 2021, in 2022, in 2023 en in 2024 ontving de Dienst Voogdij dus voor respectievelijk 267, 192, 268 en 246 individuen de melding dat de betrokken jongere werd teruggevonden.

63 Zie punt 1.3.1.1.6. in de Omzendbrief van 19 mei 2022 inzake de opsporing van vermiste personen. De omzendbrief kan via de volgende link worden geconsulteerd: <https://www.om-mp.be/nl/omzendbrieven-0>.

64 Zie punt 1.1.3. in de Omzendbrief van 19 mei 2022 inzake de opsporing van vermiste personen. De omzendbrief kan via de volgende link worden geconsulteerd: <https://www.om-mp.be/nl/omzendbrieven-0>.

65 Zie punt 1.4.2.1. in de Omzendbrief van 19 mei 2022 inzake de opsporing van vermiste personen. De omzendbrief kan via de volgende link worden geconsulteerd: <https://www.om-mp.be/nl/omzendbrieven-0>.

66 FIRM, *Parallele rapport aan het Comité inzake gedwongen verdwijningen*, pp. 27-28.

Wel is het belangrijk om op te merken dat de bovenstaande cijfers met betrekking tot het aantal teruggevonden unieke jongeren lager liggen dan het totale aantal meldingen van teruggevonden jongeren. Binnen die (in dit rapport niet-gepubliceerde) laatste cijfers kan eenzelfde jongere meermaals in het totaal worden meegerekend voor een bepaald jaar wanneer de jongere in dat jaar meermaals verdwijnt én meer dan eens als teruggevonden wordt gemeld. In 2024 waren er bijvoorbeeld in totaal 425 dergelijke meldingen van teruggevonden jongeren, terwijl het aantal betrokken unieke individuen 246 was. Daaruit kan er een neiging tot wegloupedrag worden afgeleid, waarbij bepaalde jongeren meermaals als verdwenen en teruggevonden worden gemeld.

Wanneer de cijfers rond het aantal teruggevonden jongeren (unieke individuen) worden gerelateerd met het aantal unieke NBM's die als verdwenen werden gemeld bij de Dienst Voogdij, lijkt de Dienst Voogdij voor iets meer dan één op drie jongeren naast een verdwijningsmelding ook een melding te ontvangen dat de jongere werd teruggevonden. Het is wel belangrijk om daarbij te nuanceren dat het op deze wijze rechtstreeks linken van het aantal verdwenen en het aantal teruggevonden jongeren (unieke individuen) binnen deze afgebakende periode van vier jaar niet volledig mogelijk is. Zo kunnen er in de bovenvermelde periode jongeren zijn die voorafgaand aan 2021 verdwenen zijn en dus niet in de hier vermelde cijfers opgenomen zijn maar wel in de cijfers uit de periode 2021-2024 over teruggevonden jongeren (unieke individuen) aan bod komen als zij toen werden teruggevonden.

De Dienst Voogdij benadrukt bovendien dat de cijfers rond het aantal teruggevonden unieke jongeren ook beperkingen vertonen. Zo wordt de Dienst Voogdij bijvoorbeeld niet altijd op de hoogte gesteld wanneer een minderjarige wordt teruggevonden in een andere lidstaat en wanneer een jongere intussen meerderjarig werd en in België wordt aangehouden in irregulier verblijf zal de Dienst Voogdij daarvan niet altijd op de hoogte worden gebracht.

1.2.2. Cijfers Fedasil 2021-2024

Zoals hierboven al beschreven werd, omvat het totale aantal verdwijningen⁶⁷ bij Fedasil (1) de NBM's⁶⁸ die niet aangekomen zijn in de opvangstructuur, (2) diegenen die spontaan vertrokken zijn uit het centrum (vaak naar familie op een privéadres), en (3) de minderjarigen die verdwenen zijn. In tegenstelling tot de cijfers van de Dienst Voogdij – waarbij het aantal verdwenen jongeren betrekking heeft op unieke individuen – bevatten de cijfers bij Fedasil wel dubbelstellingen, waarbij een jongere die meermaals verdwijnt ook meermaals in de statistieken vervat zit.

Bij de Dienst Voogdij en Child Focus wordt er geen onderscheid gemaakt tussen spontane vertrekkers en verdwijningen. Bij hen valt dat onder de ene noemer “verdwijningen”. Een door Child Focus uitgevoerde partnerbevraging uit 2024 toonde evenwel aan dat de terreinactoren (de opvangcentra en de politie) wel nood hadden aan dat onderscheid.

Fedasil meldt dat de gehanteerde definities van een spontaan vertrek of een verdwijning momenteel nog niet dezelfde zijn voor elk centrum. Om de gehanteerde definities te uniformiseren, lanceerde Fedasil een interne instructie⁶⁹ met afgebakende definities van de termen “verdwijning”, “spontaan vertrek” en “ongeautoriseerde afwezigheid”. De toepassing van de instructie ging in maart 2025 van start. De instructie kwam mee tot stand op basis van feedback van onder meer de Dienst Voogdij en Child Focus.

De instructie heeft met name als doel om uniformiteit te bekomen over de opvangcentra heen wat de beoordeling van de verdwijning betreft en de daaropvolgende acties. In tweede instantie beoogt Fedasil ook om meer betrouwbare cijfers te bekomen op het vlak van de opdelingen. In de instructie worden er

⁶⁷ De gegevens komen uit het registratiesysteem van Fedasil en worden berekend op basis van de NBM's die om een bepaalde reden (niet aangekomen/spontaan vertrek/verdwenen) uit het centrum werden uitgeschreven.

⁶⁸ Binnen Fedasil zelf wordt bewust de afkorting NBMv gebruikt in plaats van NBMV. Zo wordt benadrukt dat de focus dient te liggen op de kwetsbaarheid van de jongere die voortkomt uit het minderjarig en niet-begeleid zijn, in plaats van dat de focus ligt op de administratieve status als vreemdeling. Ook de DGDE pleit voor het weglaten van de “E” in de afkorting *MENA* (*mineurs étrangers non accompagnés*), zoals beschreven in hun *jaarverslag 2024-2025* (pp. 204-206). Hoewel Fedasil in principe geen opvang biedt aan EU-onderdanen, gezien dat niet tot de bevoegdheden behoort, gebeurt dit uitzonderlijk toch. De grootste groep binnen de cijfers van Fedasil betreft dus derdelanders, maar occasioneel komt dus ook iemand van de EU in de cijfers voor.

⁶⁹ In het voorjaar van 2026 zal er een interne evaluatie van de werking van de instructie plaatsvinden. Op basis van feedback van het terrein zal deze instructie eventueel opnieuw worden aangepast.

voorts enkele te ondernemen acties voorgeschreven aan de eigen werknemers bij al deze termen. Zo wordt er in het document benadrukt dat men zowel bij een “verdwijning” als bij een “spontaan vertrek” een inschatting van de onrustwekkendheid dient te maken, al dan niet in overleg met de overige begeleiders, de coördinatie en/of de directie. Ook de voogd, Child Focus en de politie worden als mogelijk te consulteren actoren benoemd. Sowieso dienen elke verdwijning en elk spontaan vertrek aan de politie gemeld te worden.

Een “verdwijning” wordt gekenmerkt door drie aspecten: (1) de NBM is onverwacht afwezig, (2) de NBM is verdwenen zonder iemand te verwittigen van zijn/haar vertrek en (3) de verblijfplaats van de NBM is niet gekend. Bij een “spontaan vertrek” is (1) de verblijfplaats van de jongere gekend op basis van betrouwbare informatie en (2) weet men dat de jongere niet de intentie heeft om terug te keren. Dat in tegenstelling tot wat het geval is bij een “ongeautoriseerde afwezigheid”, waarbij de jongere wel de intentie heeft om terug te keren maar de afwezigheid niet geautoriseerd is (en de locatie van de jongere al dan niet gekend is). Ook bij ongeautoriseerde afwezigheden benadrukt Fedasil het belang van het verkrijgen van zekerheid over de verblijfplaats van de jongere. Daarbij staat het verifiëren van eventuele informatie, zoals gedeeld door de jongere zelf of zoals bekomen via diens netwerk, centraal. Welke stappen er verder ondernomen dienen te worden bij een ongeautoriseerde afwezigheid moet worden bepaald door het centrum in onderling overleg met de lokale politie. Fedasil benadrukt dat bij de afweging van de te ondernemen stappen de info rond de verblijfplaats – maar ook de mate van veiligheid daarvan – cruciaal is. Fedasil verwijst bijvoorbeeld naar een jongere bij wie er vermoedens zijn dat die het slachtoffer is van mensenhandel en bij wie het geweten is dat die in Brussel rondhangt samen met het niet-betrouwbare netwerk. De verblijfplaats is gekend, maar onveilig. Zowel een spontaan vertrek als een verdwijning dient altijd bij de politie te worden gemeld.

Opnieuw in tegenstelling tot wat het geval is bij de Dienst Voogdij, is er geen informatie beschikbaar over het aantal onrustwekkende verdwijningen binnen dat totaal, maar wel informatie over de demografische gegevens van de betrokken individuen.

	Aantal verdwijningen	Geslacht		Leeftijd		Nationaliteit Top 3	Aanvraag IB		Aantal verdwijningen per fase			
		Jongens	Meisjes	<15 jaar	16-17 jaar		Ja	Neen	Eerste fase (00C)	Tweede fase	Derde fase	Time-outs
2021	831	791 (95%)	40 (5%)	44 (5%)	787 (95%)	1. Marokko: 316 (38%) 2. Algerije: 179 (22%) 3. Afghanistan: 127 (15%)	215 (26%)	616 (74%)	575 (69%)	222 (27%)	12 (1%)	22 (3%)
2022	578	542 (94%)	36 (6%)	55 (10%)	523 (90%)	1. Afghanistan: 213 (37%) 2. Marokko: 148 (26%) 3. Algerije: 87 (15%)	271 (47%)	307 (53%)	303 (52%)	251 (44%)	12 (2%)	12 (2%)
2023	832	785 (94%)	47 (6%)	73 (13%)	759 (87%)	1. Afghanistan: 254 (31%) 2. Marokko: 234 (28%) 3. Algerije: 88 (11%)	337 (41%)	495 (59%)	462 (56%)	338 (41%)	17 (2%)	15 (1%)
2024	696	634 (91%)	62 (9%)	119 (17%)	577 (83%)	1. Marokko: 216 (31%) 2. Algerije: 93 (13%) 3. Afghanistan: 84 (12%)	181 (26%)	515 (74%)	524 (76%)	154 (22%)	9 (1%)	5 (1%)
Totaal	2.937											

Bij zo'n 94% van de verdwenen NBM's gaat het om jongens. Negen op de tien jongeren behoren tot de leeftijdsgroep zestien-zeventien jaar. In de periode 2021-2024 zijn de Marokkaanse, de Afghaanse en de Algerijnse nationaliteit op constante wijze vertegenwoordigd in de top 3 van de meest voorkomende nationaliteiten onder de verdwenen jongeren. De drie voornaamste nationaliteiten in 2021, 2022, 2023 en 2024 omvatten respectievelijk 79%, 76%, 56% en 56% van alle bij de Dienst Voogdij als NBM aangemelde individuen voor dat jaar.

Zo'n 63% van de verdwijningen vindt plaats in de eerste fase (observatie). Een op de drie verdwijningen gebeurt in de tweede fase (stabilisatie). Verdwijningen in de derde fase (begeleide autonomie) en tijdens *time-outs* komen bijna niet voor.⁷⁰

Veel van de jongeren die als verdwenen worden geregistreerd in de observatiefase (fase I) weigeren opvang of beweren op een andere plaats al opvang gekregen te hebben wanneer zij worden aangemeld bij de dienst Dispatching⁷¹ in het Aanmeldcentrum van Fedasil. In deze eerste fase vallen veel verdwijningen te situeren binnen deze drie profielen van jongeren:

- **Jongeren die transitmigranten zijn en die willen doorreizen**, meestal naar het Verenigd Koninkrijk (VK). Deze jongeren worden vaak onderschept door de politie terwijl ze de oversteek proberen te maken en krijgen dan een plaats toegewezen in een OOC. Doorgaans verdwijnen de jongeren bijna meteen uit het centrum, zonder naar de tweede fase door te stromen.
- In lijn met de dominante aanwezigheid van de Marokkaanse en de Algerijnse nationaliteit in de bovenvermelde cijfers, hebben een groot aantal verdwijningen in deze fase betrekking op verdwijningen van **Maghrebijnse jongeren** die een “**straatprofiel**” hebben. In België hangen de jongeren rond bij het station Brussel-Zuid, maar ze trekken ook Europa rond en dienen weinig tot geen verzoeken tot internationale bescherming in. Cijfermatig valt dat eveneens terug te vinden in de gegevens van Eurostat met betrekking tot de VIB's door jongeren die als NBMV worden beschouwd.⁷² In de periode 2021-2024 waren er namelijk maar 25 Tunesiërs, twintig Marokkanen, twintig Algerijnen, tien jongeren uit Mauritanië en nul jongeren uit Libië die een VIB in België indienden.⁷³
- Fedasil merkt op dat die groep vaak met een verslavingsproblematiek kampt. In die context werkten Fedasil en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest onder de *Brussels Deal* samen voor de oprichting van een inloophuis voor twaalf dergelijke jongens (tien opvangplaatsen en twee noodplaatsen). De operator is Samusocial, met ondersteuning van Projet Lama wat het luik verslavingen betreft. Er wordt daarnaast nauw samengewerkt met terreinpartners zoals de preventiedienst van Anderlecht, SOS Jeunes en DoucheFLUX. Het inloophuis opende op 28 april 2025 de deuren en geeft jongeren twee weken de tijd om tot rust te komen.⁷⁴ Nadien kan er een opvangperiode van drie maanden worden aangevat waarbij er begeleiding wordt geboden op administratief vlak (naar een duidelijker migratieplan toewerken) en op het vlak van de verslavingsproblematiek. De begeleiding kan eenmalig met drie maanden worden verlengd. Het begeleidingsproces verloopt in nauwe samenwerking met de voogd van de jongere. Er is daarnaast een toenemend bewustzijn bij Fedasil dat er binnen de eigen werking onvoldoende aandacht is voor de kwetsbaarheid van deze groep op het vlak van uitbuiting. Fedasil verwijst daarbij met name naar de kwetsbaarheid voor het gedwongen plegen van misdrijven (diefstal) binnen de netwerken waarin deze jongeren actief zijn.
- Een derde groep van jongeren die vaak in deze fase verdwijnen bestaat uit **Roma-jongeren**. Zij worden onderschept door de politie, gaan zonder weerstand mee naar het opvangcentrum, maar vertrekken meestal nog diezelfde dag of avond.

Fedasil getuigt dat het in de eerste fase vaak moeilijk is om duurzaam aan de slag te gaan en een vertrouwensrelatie op te bouwen, gezien het verblijf in deze fase vrijwillig is en bijgevolg vaak van korte duur. Fedasil meldt namelijk dat veel jonge transitmigranten en Roma-jongeren al na één nacht verdwijnen.

Daarnaast geeft Fedasil aan dat intern de link met mensenhandel en mensensmokkel weinig wordt gelegd bij verdwijningen binnen deze groepen, ondanks het bestaande risico, zoals ook hieronder zal blijken bij het schetsen van de profielen van slachtoffers van mensenhandel en/of -smokkel die bij Esperanto, Meza en de drie gespecialiseerde centra worden opgevangen en begeleid.

70 Voor meer informatie over de organisatie en de doelstelling van de verschillende fases, zie <https://www.fedasil.be/nl/asile-en-belgique/mineurs/niet-begeleide-minderjarige-vreemdelingen-nbm-v>.

71 De dienst Dispatching van Fedasil bevindt zich in het Aanmeldcentrum (Klein Kasteeltje). Deze dienst staat in voor de registratie en het onthaal van personen wanneer zij zich aanmelden/worden aangemeld bij Fedasil. Deze dienst bestaat uit werknemers die verantwoordelijk zijn voor de NBM's en werknemers die verantwoordelijk zijn voor de registratie van volwassenen en gezinnen. Ze gaan naast de registratie ook in gesprek over de noden van de mensen om daarna een match te zoeken tussen de beschikbare plaatsen in de centra en de noden van de persoon.

72 Zie https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/migr_asyunaa__custom_16061035/default/table?lang=en.

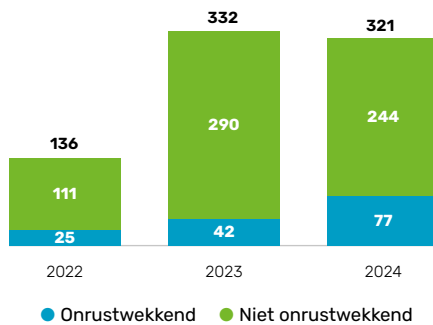
73 De Eurostat-cijfers voor België voor 2024 zijn als voorlopig te beschouwen op het moment van de consultatie van de databank (2 april 2025).

74 *Un point d'ancrage pour échapper à la dureté de la rue et recréer du lien: le Samusocial ouvre un centre dédié aux MENA en errance*, *samusocial.brussels*, 28 april 2024.

1.2.3. Gegevens Child Focus 2022-2024

1.2.3.1. (Onrustwekkende) verdwijningen van niet-begeleide minderjarigen (NBM's)

Aantal ontvangen meldingen (onrustwekkende) verdwijningen NBM's (2022-2024)

In de **periode 2022-2024** ontving Child Focus **789 meldingen voor verdwijningen van NBM's**. Zoals hierboven al aangehaald werd, valt het aantal door Child Focus geregistreerde meldingen van verdwijningen niet gelijk te stellen met het aantal betrokken unieke individuen (639). Eenzelfde jongere kan meermaals verdwijnen en dus meermaals als verdwenen worden aangemeld. In 2022 werden er bijvoorbeeld 136 meldingen ontvangen die betrekking hadden op 119 unieke NBM's, in 2023 werden er 332 meldingen ontvangen die betrekking hadden op 256 NBM's en in 2024 waren er 321 meldingen die betrekking hadden op 264 NBM's.

Het aantal meldingen kent een grote stijging tussen 2022 (136 in totaal) en 2023 (332 in totaal; +144%). Child Focus meldt in zijn jaarrapport van 2023 dat die stijging wellicht het gevolg is van een betere samenwerking met de opvangcentra.⁷⁵ Het totale aantal ontvangen meldingen in 2024 (321; -3%) ligt in lijn met het aantal uit 2023.

Het aandeel **onrustwekkende verdwijningen** op het totale aantal ontvangen meldingen is in de **periode 2022-2024** respectievelijk 18%, 13% en 24%.

1.2.3.2. Aanmeldende instanties

Aantal ontvangen aanmeldingen over (onrustwekkende) verdwijningen per aanmeldende instantie (2022-2024)

Het merendeel van de 789 meldingen in de periode 2022-2024 was afkomstig van **professionals** (573; 73%). Terwijl professionals in 2022 voor 55% van de meldingen instonden, steeg hun aandeel naar respectievelijk 77% en 73% in 2023 en in 2024. Alleen voor 2023 ontving Myria meer gedetailleerde informatie over de specifieke actoren die onder de categorie "professional" vallen, gezien deze informatie niet op automatische wijze uit de databank kan worden gehaald. Ook binnen het gewijzigde dateregistratiesysteem kan deze informatie (voorlopig) niet automatisch uit het systeem worden gehaald. In 2023 bestond het overgrote deel van de meldingen binnen de categorie "professional" (257) uit meldingen gemaakt door Fedasil (203; 79%), in lijn met de vaststelling uit Child Focus' jaarrapport van 2023 dat de stijging van het aantal meldingen in 2023 voortkomt uit een betere samenwerking met de opvangcentra. Dat jaar waren er onder meer ook aanmeldingen binnen de categorie "professional" vanuit Minor-Ndako, vanuit de kinder- en jeugdpsychiatrie en vanwege de vzw Synergie 14⁷⁶.

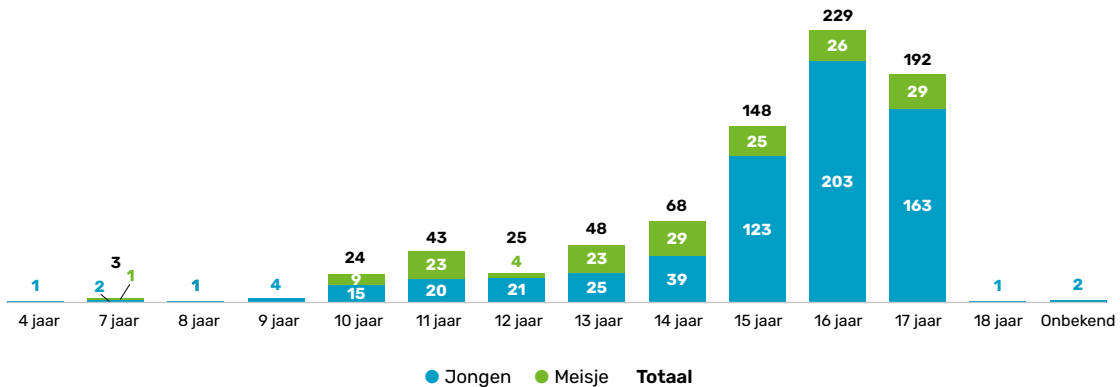
⁷⁵ Child Focus, *Jaarverslag 2023*, p. 13.

⁷⁶ Vzw Synergie 14 biedt huisvesting en ondersteuning aan niet-begeleide minderjarige vreemdelingen. Voor meer info, zie <https://www.synergie14.be>.

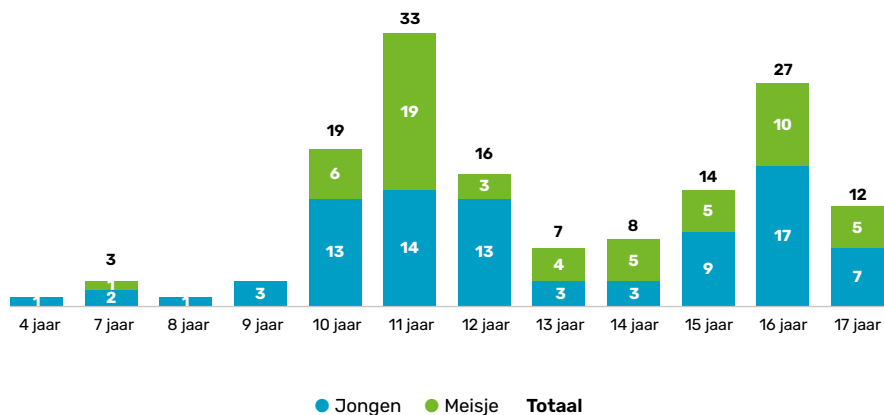
Daarnaast werd 15% (115) van de verdwijningen in 2022-2024 door de **politie** bij Child Focus gemeld. Voogden sloten de top drie van actoren die verdwijningen van NBM's meldden, met 12% (97) van de meldingen. De overige vier meldingen waren afkomstig van andere actoren, waaronder een melding vanuit de leefgroep van de jongere.

1.2.3.3. De (onrustwekkende) verdwijningen, ingedeeld naar geslacht en leeftijd

Aantal ontvangen meldingen verdwijningen NBM's, ingedeeld naar geslacht en leeftijd (2022-2024)

Aantal ontvangen meldingen van onrustwekkende verdwijningen NBM's, ingedeeld naar geslacht en leeftijd (2022-2024)

Wanneer de verdelingen op het niveau van geslacht en leeftijd van alle verdwijningen (789) met de subgroep van de onrustwekkende verdwijningen vergeleken worden (144; 18%), kunnen er twee grote vaststellingen worden gemaakt: (1) op het niveau van de geslachtsverdeling vallen er meerdere trends op: terwijl het bij de verdwijningen in het algemeen vooral om jongens gaat (620; 79%), is de geslachtsverdeling evenwichtiger bij de onrustwekkende verdwijningen (86 jongens versus 58 meisjes, oftewel 60% versus 40%); (2) op het vlak van leeftijd ligt binnen het geheel van de verdwijningen het zwaartepunt bij de groep van vijftien-zeventienjarigen (569; 72%) terwijl dat bij de onrustwekkende verdwijningen met name om twee leeftijdsgroepen gaat, de tien-twaalfjarigen (68; 47%) en de vijftien-zeventienjarigen (53; 37%). Jonger dan dertien jaar zijn is dan ook de meest voorkomende reden om een verdwijning als onrustwekkend te beoordelen, zoals hieronder aan bod zal komen.

1.2.3.4. Aard van de onrustwekkendheid van de verdwijning

Aantal verdwijningen van NBM's, ingedeeld naar de aard van de onrustwekkendheid (2022-2024)

Van de 789 ontvangen meldingen werden er 144 als onrustwekkend beschouwd (18%). De aard van de onrustwekkendheid wordt hierboven gepresenteerd volgens de niet-limitatieve lijst van criteria om een onrustwekkende verdwijning aan te duiden, zoals neergeschreven in de ministeriële richtlijn COL.04/2022 van 19 mei 2022. Bij net iets meer dan de helft van de gemelde onrustwekkende verdwijningen (73⁷⁷; 51%) is de onrustwekkendheid onder meer het gevolg van de jonge leeftijd van de betrokkene (<13 jaar). Het tweede meest frequente criterium voor onrustwekkendheid is dat de jongere in het gezelschap is van derden die een bedreiging kunnen vormen voor zijn/haar lichamelijke, geestelijke of morele integriteit of het slachtoffer is van een misdrijf (49⁷⁸; 34%). Bij 14 (10%) meldingen werd er aangeduid dat de jongere zich in een levensbedreigende situatie bevond (bijvoorbeeld zelfdoding, verdwenen in extreme weersomstandigheden, laatst gezien op een gevaarlijke plek). Bij 13⁷⁹ (9%) meldingen kwam de onrustwekkendheid voort uit de nood aan een medische behandeling. Bij een minderheid van de meldingen werd de aanwezigheid van een lichamelijke of geestelijke beperking (5) aangeduid, of het feit dat de afwezigheid of de duur van de afwezigheid niet strookte met het normale gedrag (3) of werd er geen bijkomende informatie geregistreerd rond de aard van de onrustwekkendheid (3).

1.2.3.5. In het gezelschap van derden die een bedreiging vormen of het slachtoffer zijn van een misdrijf

Zoals eerder besproken werd, kan één criterium uit de lijst van de ministeriële richtlijn COL.04/2022 worden gelinkt aan mensenhandel en mensensmokkel, namelijk dat “de vermiste persoon in het gezelschap is van derden die een bedreiging kunnen vormen voor zijn/haar integriteit, of dat hij/zij het slachtoffer is van een misdrijf”. Dat criterium wordt met meerdere voorbeelden geïllustreerd, waaronder “er zijn aanwijzingen dat de vermiste persoon het slachtoffer is van mensenhandel/mensensmokkel”. In lijn met de wettelijke opdracht van Myria inzake deze thematieken werd er een tabel opgesteld waarin de leeftijd, het geslacht en de nationaliteit van die subgroep onrustwekkende verdwijningen werd hernomen. Het gaat om 49 meldingen, waarbij er voornamelijk melding werd gemaakt van de Servische (15), de Afghaanse (8), de Macedonische (5) en de Marokkaanse (5) nationaliteit. Ongeveer de helft van de meldingen (24) had betrekking op jongeren tussen vijftien en zeventien jaar en de geslachtsverdeling binnen de meldingen was nagenoeg gelijk (25 meisjes, 24 jongens). **Bij 20 van de 49 meldingen werd er expliciet een link gelegd met (het risico op) seksuele uitbuiting.** Zoals hiervoor al beschreven werd, registreerde Child Focus vroeger – in lijn met zijn mandaat – alleen of er een link met seksuele uitbuiting was in de verdwijningsdossiers. Binnen het

77 Bij 73 meldingen werd er meegedeeld dat de betrokkene jonger was dan 13 jaar, in 58 gevallen werd dat als het enige criterium vermeld en 15 keer in combinatie met de melding dat de jongere in het gezelschap was van derden die een bedreiging konden vormen voor zijn/haar lichamelijke, geestelijke of morele integriteit of men het slachtoffer was van een misdrijf.

78 Bij 49 meldingen werd er meegedeeld dat de betrokken jongere in het gezelschap was van derden die een bedreiging konden vormen voor zijn/haar lichamelijke, geestelijke of morele integriteit of men het slachtoffer was van een misdrijf. In 33 gevallen was dat het enige vermelde criterium, in 15 gevallen kwam dat gecombineerd voor met de jonge leeftijd van de betrokkene (<13 jaar) en één keer in combinatie met de nood aan medicatie of medische behandeling.

79 Bij 13 meldingen werd de nood aan een medische behandeling vermeld. In 12 gevallen was dat het enige criterium, één keer kwam dat gecombineerd voor met de aanwezigheid van derden die een bedreiging konden vormen.

aangepaste dataregistratiesysteem wordt er nu met een *picklist* gewerkt waarbij de data-invoerder dient aan te duiden of er een vermoeden van seksuele uitbuiting is (ja/nee) dan wel een vermoeden van een andere vorm van uitbuiting (ja/nee).

De vermelding van (het risico op) seksuele uitbuiting kwam met name voor binnen de meldingen rond (een) **Afghaanse jongen(s)** (vijf keer melding van (risico op) seksuele uitbuiting) en (een) **Macedonisch(e) meisje(s)** (vijf keer melding van het risico op seksuele uitbuiting).⁸⁰

Nationaliteit	6-11 jaar		12-14 jaar		15-17 jaar		Totaal	Vermelding (risico) op seksuele uitbuiting
	Meisje (M)	Jongen (J)	M	J	M	J		
Servië	6	6	3				15	
Afghanistan				1		7	8	Bij 5 meldingen (jongens)
Macedonië					5		5	Bij 5 meldingen (meisjes)
Marokko			1	4			5	Bij 3 meldingen (1 meisje, 2 jongens)
Italië		1			1	1	3	Bij 1 melding (meisje)
Bosnië en Herzegovina	1		1		1		3	Bij 1 melding (meisje)
Onbekend					2	1	3	Bij 1 melding (meisje)
Tunesië				1	1	1	3	Bij 3 meldingen (1 meisje, 2 jongens)
Syrië					1		1	Bij 1 melding (meisje)
Guinee						1	1	
Kroatië					1		1	
Polen					1		1	
Totaal	7	7	5	6	13	11	49	20 keer vermelding van (het risico op) seksuele uitbuiting binnen de 49 onrustwekkende dossiers "in het gezelschap van derden die een bedreiging kunnen vormen of slachtoffer van een misdrijf"

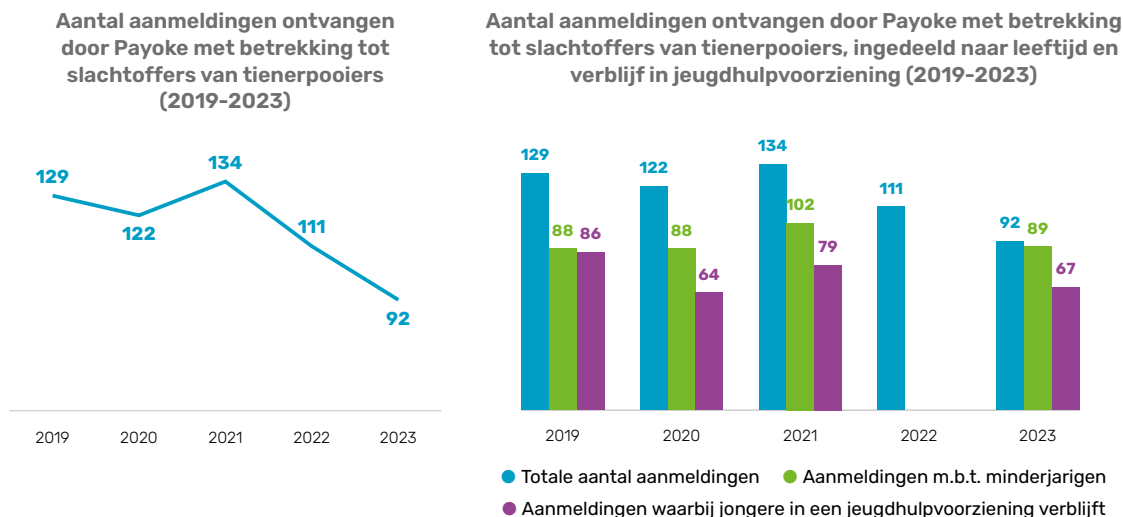
2. Jongeren die verblijven in een jeugdhulpvoorziening

De volgende actoren op het federale niveau en op het niveau van de Vlaamse en de Franse Gemeenschap die een link hebben met de jeugdhulp werden door Myria aangeschreven met de vraag of zij gegevens registreren die gelinkt zijn met mensenhandel en/of mensensmokkel: het College van procureurs-generaal, Payoke, PAG-ASA, Child Focus, het Agentschap Opgroeien, de Centra Algemeen Welzijnswerk (CAW's), de *Administration générale de l'aide à la jeunesse et du centre pour mineurs dessaisis* (AGAJcmd). Daarbij werd er bijvoorbeeld door Myria afgetoetst of er info kon worden verstrekt over de reden waarom een verontrustende opvoedingssituatie werd uitgesproken, de inhoudelijke grond voor binnengekomen aan- en zorgmeldingen, de inhoudelijke reden voor het opstarten van een zorgtraject, ...

Bijna al de bovenstaande actoren (behalve Payoke, Child Focus en AGAJcmd) konden geen cijfergegevens gelinkt aan mensenhandel en/of -smokkel aanleveren. Zie ook de eerdere toelichting hieromtrent onder 'Mapping van de mogelijk relevante actoren'.

⁸⁰ Ter herinnering: de cijfers van Child Focus hebben betrekking op het aantal ontvangen meldingen, niet op het aantal unieke betrokken individuen.

2.1. Gegevens Payoke 2019-2023: slachtoffers van tienerpooiers

Zoals hiervoor vermeld werd, stelde de toenmalige Vlaamse minister van Zorg en Welzijn in 2019 Payoke aan als het formele aanmeldpunt in Vlaanderen voor slachtoffers van seksuele uitbuiting via de 'loverboy'-techniek. Bijgevolg registreerde Payoke vanaf 2019 de aanmeldingen van slachtoffers van tienerpooiers ook apart, waardoor er specifieke cijfers voorhanden zijn voor deze groep. Een aanmelding betekent wel niet noodzakelijk dat de aangemelde persoon een slachtoffer is, het kan bijvoorbeeld ook gaan om adviesvragen of om een melding van ernstige vermoedens die aanleiding geven tot de uitvoering van een slachtofferschap-assessment.

In de periode 2019-2023 ontving Payoke in totaal 588 aanmeldingen voor slachtoffers van tienerpooiers. De meeste meldingen hadden betrekking op minderjarigen: respectievelijk 68% (2019), 72% (2020), 76% (2021) en 97% (2023) van de aanmeldingen had betrekking op jongeren onder de achttien jaar. Wegens een fout in het registratiesysteem is voor het jaar 2022⁸¹ maar voor 78 van de 111 aanmeldingen de leeftijd gekend. Binnen deze groep van 78 aanmeldingen hadden 63 aanmeldingen betrekking op minderjarigen (81%). Voor 2019, 2020, 2021 en 2023 zijn er ook gegevens beschikbaar over het aantal aangemelde potentiële slachtoffers die in een jeugdhulpvoorziening verbleven. Daarbij gaat het om 86 (2019), 64 (2020), 79 (2021) en 67 (2023) individuen.

Het aantal aanmeldingen bleef relatief stabiel in 2019-2022 maar kende een korte terugval in 2023. Payoke schrijft daarover het volgende: "Door een personeelstekort in 2022 was de wachtlijst begin 2023 relatief lang. Dat heeft een weerslag op de motivatie van aanmelders om vermoedelijke slachtoffers aan te melden. [...] De onderbemanning en het hoge personeelsverloop bij jeugdhulpinstellingen maakten de situatie er niet beter op. Daarnaast was er een uitdaging bij de overstap naar het nieuwe MyEldo, waarbij het initieel moeilijk bleek om anonieme vragen om informatie en mededelingen bij te houden. In 2022 maakten dat soort vragen meer dan 20% uit van het aantal aanmeldingen. Dat kan dan ook een reden zijn voor het lagere aantal geregistreerde aanmeldingen."⁸²

Naar een toekomstige rapportage toe zou het interessant zijn mocht er voor de periode 2019-2023 ook een systematisch overzicht kunnen worden opgemaakt van hoeveel aanmeldingen adviesvragen waren, hoeveel aanmeldingen met een verzoek tot slachtofferschap-assessment gepaard gingen, hoeveel assessments daarop werkelijk konden worden uitgevoerd, hoeveel assessments resulteerden in een positieve beoordeling van de aanwezigheid van slachtofferschap en hoeveel positieve assessments aanleiding gaven tot de

81 Payoke, *Jaarverslag 2022*, p. 17.

82 Payoke, *Jaarverslag 2023*, p. 18.

opstart van een begeleiding. Normaal begeleidt Payoke alleen slachtoffers die het “slachtofferstatuut” hebben. De bijbehorende voorwaarden voor het verkrijgen van het statuut, waaronder het verbreken van het contact met de uitbuiters, kunnen vaak moeilijk worden gerespecteerd door deze groep. Daarom was er tot 2023 voor hen soms ruimte voor juridische ondersteuning, ook als ze geen slachtofferstatuut hadden.⁸³

Met ingang van 1 januari 2024 heeft Vlaanderen gevraagd dat Payoke samen met PAG-ASA (voor Nederlandstalig Brussel en Vlaams-Brabant) instaat voor de opvolging van alle aanmeldingen van minderjarige slachtoffers van mensenhandel, ongeacht het type uitbuiting. Zo focust Vlaanderen voortaan op alle minderjarige slachtoffers van mensenhandel en niet langer louter op de minderjarige slachtoffers van tienerpooiers. Deze verschuiving van de focus is belangrijk, aangezien er daarmee wordt erkend dat mensenhandel bij minderjarigen zich niet beperkt tot het fenomeen van tienerpooiers.

Om deze opvolging concreet te kunnen bieden, beschikken Payoke en PAG-ASA nu over de mogelijkheid om een “*lifeline*-traject” op te starten voor minderjarigen die na een intakeprocedure een potentieel slachtoffer van mensenhandel blijken te zijn maar nog niet klaar zijn om verklaringen af te leggen noch om op het hulpaanbod van de gespecialiseerde centra in te gaan. De intakeprocedure wordt dan niet afgesloten, maar er wordt geregeld contact gehouden met de minderjarige en/of de context (ouders, voogd, jeugdhulp) om na te gaan of er nood is aan verdere informatie of interesse om op het hulpaanbod in te gaan.

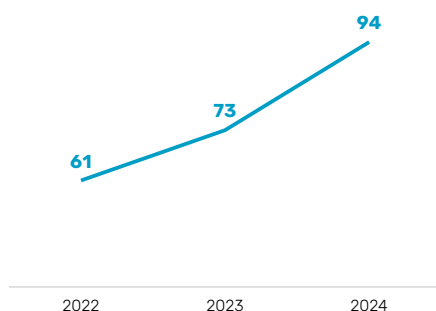
De duur van een *lifeline*-traject en de frequentie van de contactname hangen sterk af van de openheid en de interesse van de jongere zelf. De frequentie varieert van een maandelijks tot een driemaandelijks contactname voor een periode van zes maanden tot de meerderjarigheid, soms ook langer. De frequentie van de contactnames kan ook wijzigen en bijvoorbeeld worden opgevoerd wanneer een persoon bewust meer afstand lijkt te nemen van de uitbuiters of wanneer de jongere zich meer open lijkt op te stellen ten aanzien van de gespecialiseerde centra. Het *lifeline*-traject kan worden afgesloten als er tijdens die zes maanden geen (bereidheid tot) contact is. Als er nadien toch nog dergelijke signalen komen, kan het *lifeline*-traject worden hernomen.

In 2024 ontving Payoke 122 aanmeldingen met betrekking tot minderjarigen. PAG-ASA ontving 109 aanmeldingen voor deze groep. In totaal werden er 21 *lifeline*-trajecten opgestart in 2024, 10 bij Payoke en 11 bij PAG-ASA. Naar de toekomst toe is het aangewezen om na te gaan hoeveel van die *lifeline*-trajecten op een later moment al dan niet aanleiding geven tot het opstarten van een begeleiding en wat Payoke en PAG-ASA als redenen bij de jongeren vaststellen om net wel of net niet in de bijzondere procedure te stappen voor slachtoffers van mensenhandel en mensensmokkel met verzwarende omstandigheden.

2.2. Gegevens Child Focus 2022-2024

2.2.1. Meldingen rond seksuele uitbuiting van minderjarigen in de prostitutie (SUP)

Aantal ontvangen meldingen rond seksuele uitbuiting van minderjarigen in de prostitutie (2022-2024)

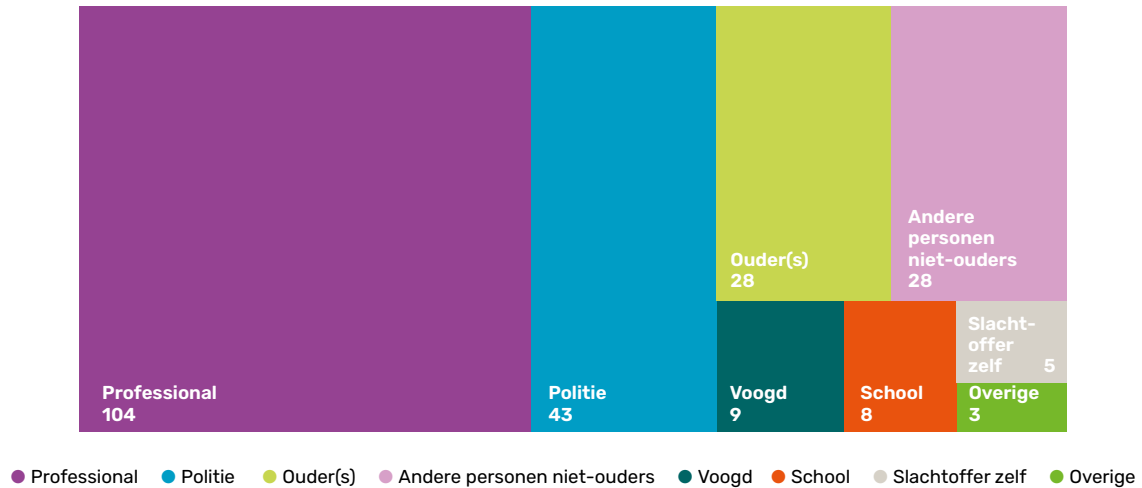

In de periode 2022-2024 ontving Child Focus in totaal 228 meldingen met betrekking tot seksuele uitbuiting van minderjarigen in de prostitutie. Daarbij is er een stijgende trend waar te nemen inzake het aantal ontvangen meldingen. Terwijl Child Focus in 2022 61 meldingen ontving, steeg dat in 2023 naar 73 meldingen (+20%) en in 2024 naar 94 meldingen (+29%). Daarbij is het wel belangrijk om te nuanceren dat de cijfers geen directe weergave vormen van de onderliggende prevalentie van het fenomeen seksuele uitbuiting in de realiteit. Ook meer of minder sensibilisering van professionele actoren en van het brede publiek kan bijvoorbeeld tot een snellere en accuratere detectie leiden.

⁸³ Payoke, *Jaarverslag 2023*, p. 21.

2.2.2. Aanmeldende instanties

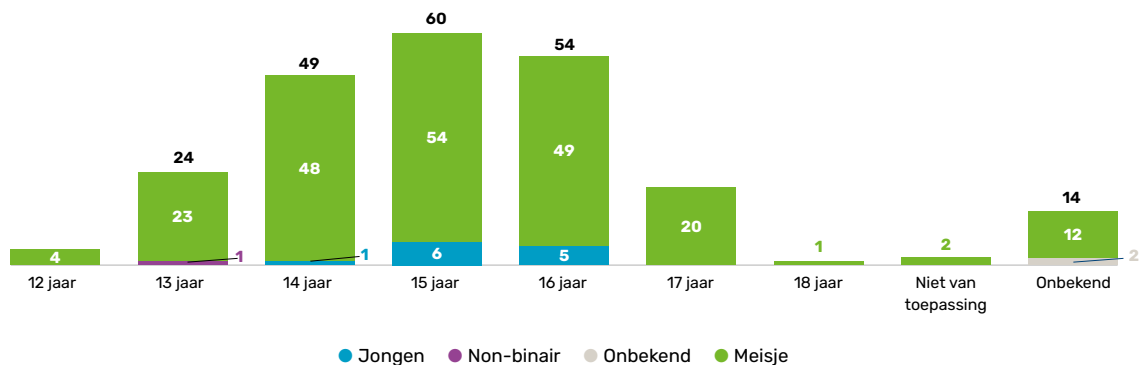
Aantal ontvangen aanmeldingen SUP per aanmeldende instantie (2022-2024)

In de periode 2022-2024 waren bijna de helft van de meldingen afkomstig van **“professionals”** (104; 46%). Het kan daarbij onder meer gaan om aanmeldingen vanuit een jeugdhulpvoorziening, van een huisarts, ... Over die drie jaren heen neemt hun aandeel binnen het totale aantal meldingen ook toe: van 25% in 2022 naar 47% in 2023 en in 2024 was maar liefst 59% van de meldingen afkomstig van een professional. De **politie** staat in voor bijna 20% van de meldingen die Child Focus in de periode 2022-2024 ontving (43, 19%). Dat aandeel meldingen nam wel licht af in de afgelopen drie jaar: ze waren goed voor 23% van de meldingen in 2022, 18% van de meldingen in 2023 en 17% van de meldingen in 2024. Het derde en het vierde grootste aantal meldingen werden ontvangen van (een) **ouder(s)** (28; 12%) en **andere personen** (28; 12%, het kan dan bijvoorbeeld gaan om aanmeldingen van vrienden en overige familieleden). In mindere mate werden er eveneens meldingen ontvangen van de **voogd van de jongere** (9, 4%), van de **school** (7; 4%) en van het **slachtoffer zelf** (5; 2%). Onder “overige” (3; 1%) werden er onder meer twee dossiers gegroepeerd waarbij de aanmeldende instantie niet gekend is. Evoluties in het aantal ontvangen aanmeldingen van bepaalde actoren kan ook door sensibilisering worden beïnvloed. In 2023 lanceerde Child Focus bijvoorbeeld een gratis *e-learning* module voor professionals rond slachtoffers van tienerpooiers, die in 2023 door 600 hulpverleners en medewerkers van de politie en het parket werd doorlopen.⁸⁴

2.2.3. De (vermoedelijke) slachtoffers SUP, ingedeeld naar gender en leeftijd

Aantal ontvangen meldingen SUP, ingedeeld naar gender en leeftijd (2022-2024)

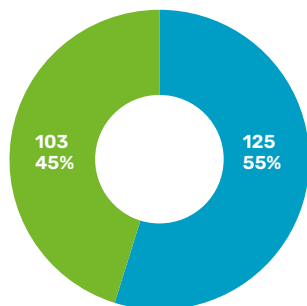

84 Child Focus, *Jaarverslag 2023*, p. 24.

In de overgrote meerderheid van de gevallen (213; 93%) hadden de meldingen betrekking op een meisje. De sterke aanwezigheid van vrouwelijke slachtoffers binnen de categorie seksuele uitbuiting ligt in lijn met de man-vrouwverhouding die hierna bij Esperanto (meisjes maken 97% uit van de slachtoffers van seksuele uitbuiting) en de drie gespecialiseerde centra aangetroffen wordt (meisjes maken 85% uit van de slachtoffers van seksuele uitbuiting). Daarnaast heeft het merendeel van de meldingen betrekking op **jongeren tussen 14 en 16 jaar** (163; 71%). Zo'n 20% van de meldingen heeft betrekking op minderjarigen van dertien jaar en zeventien jaar. In minder dan 2% van de gevallen heeft de melding betrekking op kinderen van twaalf jaar. Voor veertien meldingen was de leeftijd van de jongere die besproken werd niet gekend, twee meldingen betroffen vragen naar bijkomende informatie los van een specifiek individu (een leeftijd is bijgevolg niet van toepassing binnen deze dossiers) en één melding had betrekking op een achttienjarige⁸⁵.

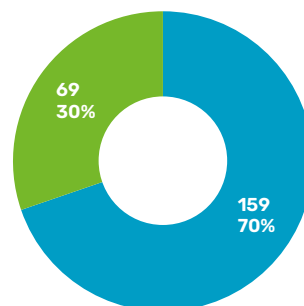
2.2.4. Verblijf in een jeugdhulpvoorziening en indicaties voor seksuele uitbuiting via een pooier

Aantal ontvangen meldingen SUP, ingedeeld naargelang ze al dan niet verblijven in een jeugdhulpvoorziening (2022-2024)

● Verblijf in jeugdhulpvoorziening
● Geen verblijf in jeugdhulpvoorziening

Aantal ontvangen meldingen SUP, ingedeeld naar de aan- of afwezigheid van een pooier bij de seksuele uitbuiting (2022-2024)

● Concrete indicaties betrokkenheid pooier
● Geen concrete indicaties betrokkenheid pooier

Meer dan de helft (125; 55%) van de 228 meldingen SUP die Child Focus in de periode 2022-2024 ontving had betrekking op jongeren die op het moment van de seksuele uitbuiting in een voorziening binnen de jeugdhulp verbleven.

Bij het overgrote deel van de 228 meldingen SUP waren er concrete aanwijzingen voor de betrokkenheid van een pooier om het minderjarige slachtoffer seksueel uit te buiten (159; 70%). Bij de overige 30% van de dossiers waren er in verschillende mate indicaties aanwezig dat de minderjarige zich in het prostitutiemilieu bevond (aankoop en bezit van dure spullen, in contact staan met veel mannen, aanwezigheid van seksueel overdraagbare aandoeningen, ...) zonder dat er voldoende concrete aanwijzingen waren dat er een pooier betrokken was bij het prostitueren van de jongere. Child Focus benadrukt dat het ontbreken van dergelijke elementen geenszins betekent dat er geen sprake is van de betrokkenheid van een derde. Het betekent louter dat er onvoldoende bewijselementen zijn om die betrokkenheid met voldoende zekerheid vast te stellen. Child Focus wijst er bovendien op dat het voor een minderjarige erg ingewikkeld is om alles alleen te organiseren, zoals de klantencontacten, de eventuele Airbnb-reserveringen, ...

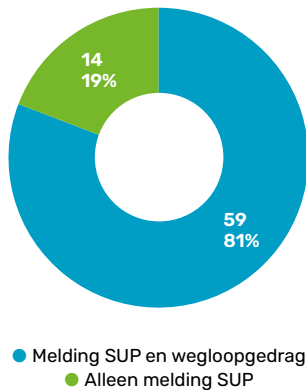
Wanneer die beide gegevens samen geanalyseerd werden, kon er worden vastgesteld dat het 10% vaker voorkomt dat er een pooier betrokken is binnen de groep van aanmeldingen waarbij het (vermoedelijke) slachtoffer in een jeugdhulpvoorziening verblijft dan binnen de groep van aanmeldingen bij jongeren die er niet in verblijven (64% versus 74%). De bovenstaande bevindingen liggen in lijn met de onderzoeksresultaten van Child Focus uit 2015 en 2020 die eerder aan bod kwamen.⁸⁶

⁸⁵ De aanmelding met betrekking tot dit meisje gebeurde door een derde. Op het moment van de aanmelding was het meisje al achttien jaar, maar haar leeftijd op het moment van de feiten was niet gekend.

⁸⁶ Child Focus, *Slachtoffers van tienerpooiers in Vlaanderen*, 2015. Child Focus, *Slachtoffers van tienerpooiers in Brussel*, 2020.

2.2.5. Melding SUP en melding weglooptgedrag komen vaak samen voor

Aantal ontvangen meldingen SUP, ingedeeld naar de aan- of afwezigheid van een parallel verdwijningsdossier (2023)

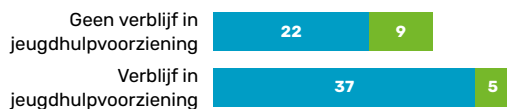

Net zoals bij de gegevens over de nationaliteit en NBM's bood het vroegere dateregistratiesysteem van Child Focus alleen de mogelijkheid om manueel de aan- of afwezigheid van de link met weglooptgedrag (bijvoorbeeld weglopen van thuis, uit de jeugdhulpvoorziening) binnen de SUP-meldingen op te zoeken. Bijgevolg ontving Myria uitsluitend informatie over de aan- of afwezigheid van een parallel melding van weglooptgedrag bij de in 2023 voor SUP gemelde jongeren.

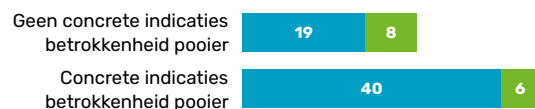
Bij niet minder dan 59 (81%) van de 73 SUP-meldingen uit 2023 werd er ook parallel voor de betrokken jongere weglooptgedrag gesignaleerd. Child Focus meldt dat veel SUP-dossiers worden geopend naar aanleiding van een binnenkomende melding van weglooptgedrag.

Binnen het aangepaste dateregistratiesysteem kan de informatie met betrekking tot de aan- of afwezigheid van weglooptgedrag binnen de SUP-meldingen automatisch worden opgevraagd.

Aantal ontvangen meldingen SUP, ingedeeld naar de aan- of afwezigheid van een parallel verdwijningsdossier en het al dan niet verblijven in een jeugdhulpvoorziening (2023)

Aantal ontvangen meldingen SUP, ingedeeld naar de aan- of afwezigheid van een parallel verdwijningsdossier en de aan- of afwezigheid van een pooier bij de seksuele uitbuiting (2023)

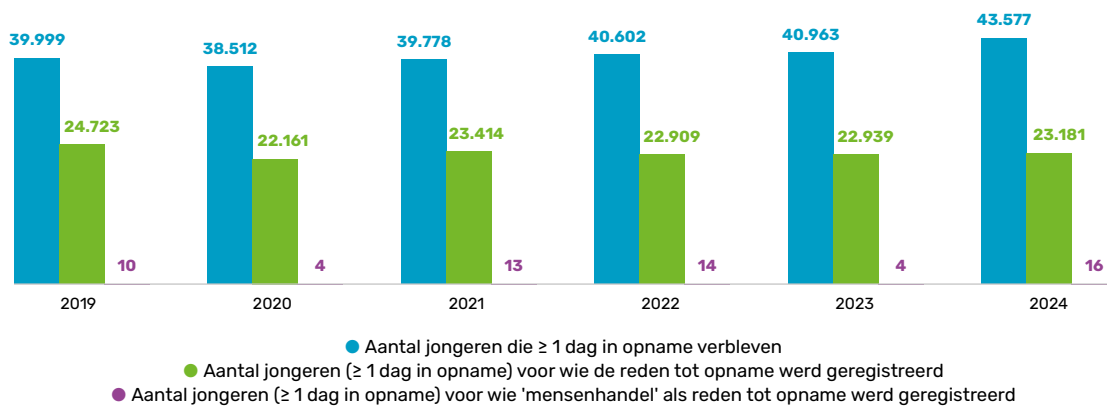
● Melding SUP en weglooptgedrag ● Alleen melding SUP

De aanwezigheid van een gecombineerd meldingsprofiel (melding van SUP en weglooptgedrag) komt procentueel vaker voor bij jongeren in een jeugdhulpvoorziening (88%) dan bij jongeren die er niet in verblijven (71%). Wanneer eenzelfde oefening gebeurt voor de meldingen waarbij er wel en geen concrete indicaties zijn voor de betrokkenheid van een pooier, komen we tot een gelijkaardige vaststelling. De aanwezigheid van een gecombineerd meldingsprofiel (melding van SUP en weglooptgedrag) komt procentueel vaker voor bij meldingen waarbij er concrete indicaties zijn voor de betrokkenheid van een pooier dan bij meldingen waarbij er geen concrete indicaties zijn voor de betrokkenheid van een pooier (87% versus 70%). De bovenstaande correlaties liggen in lijn met de onderzoeksresultaten van Child Focus uit 2015 en 2020, maar laten het formuleren van causale conclusies niet toe. Loopt de jongere van thuis of uit een jeugdhulpvoorziening weg en is men bijgevolg kwetsbaarder om terecht te komen in een uitbuitingsnetwerk? Of is men al het slachtoffer geworden van een uitbuitingsnetwerk, en loopt men vervolgens weg van thuis of van de jeugdhulpvoorziening om zich opnieuw te herenigen met de pooier? Meerdere scenario's doen zich voor in de realiteit, waarbij het ene scenario na verloop van tijd soms in het andere overvloeit.

2.3. Gegevens *Administration générale de l'Aide à la jeunesse et le centre pour mineurs dessaisis (AGA)cmd* 2019-2024

De databank "*Interventions et Mesures d'Aides aux Jeunes*" (IMAJ) van de *Administration générale de l'Aide à la jeunesse et du centre pour mineurs dessaisis (AGA)cmd*⁸⁷ wordt gebruikt voor de opvolging van jongeren die worden opgevangen binnen de *Aide à la jeunesse*⁸⁸. De belangrijkste informatie die in IMAJ wordt opgeslagen zijn de identiteit van de jongere en de wettelijke voogden en alle maatregelen die door de *Aide à la jeunesse* zijn getroffen. Ook de reden voor de opname van de jongere kan in de databank worden gecodeerd, al is dat geen verplicht in te vullen domein en is deze informatie bijgevolg niet beschikbaar voor alle jongeren. Vermoedens van slachtofferschap van mensenhandel kunnen als reden voor de opname binnen deze databank worden aangeduid. In de databank wordt er geen informatie geregistreerd over de uitbuitingvorm(en) en de context waarin de uitbuiting plaatsvond.

Aantal jongeren (≥ 1 dag in opname) waarvoor "mensenhandel" als reden tot opname werd geregistreerd (2019-2024)

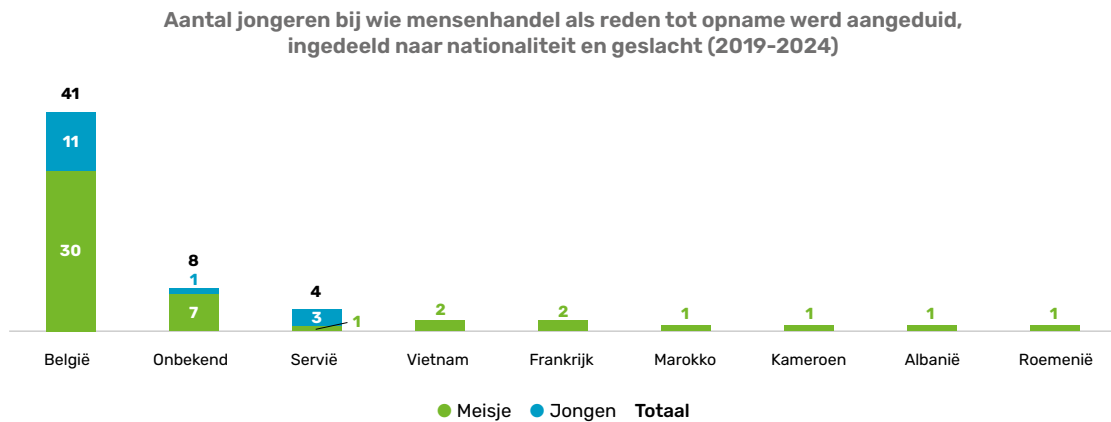

Zoals uit de bovenstaande grafiek blijkt, is het aantal jongeren voor wie de reden tot opname werd ingevuld (139.327 jongeren) aanzienlijk lager dan het totale aantal jongeren die minimaal één dag in opname verbleven in een voorziening van de *Aide à la jeunesse* in de periode 2019-2024 (243.431 jongeren). Over de zes jaar heen is er gemiddeld voor zo'n 57% van alle dossiers informatie over de reden voor de opname gekend. Bij **61 jongeren** uit die groep van 139.327 dossiers werd "mensenhandel" als reden voor de opname aangeduid (oftewel in 0,04% van de gevallen), waarbij er drie jongeren meerderjarig waren (achttien jaar). Aangezien er voor 43% van de dossiers geen informatie beschikbaar is, is de kans reëel dat dit aantal een onderschatting vormt.

⁸⁷ De AGAJ beheert de bevoegdheden van de Franse Gemeenschap op het vlak van jeugdhulp en -bescherming. Haar opdrachten zijn onder meer de ontwikkeling van een preventiebeleid, gepersonaliseerde hulp bieden aan jongeren in moeilijkheden/in gevaar, de zorg organiseren voor jongeren die een als omschreven misdrijf hebben gepleegd. Meer info over AGAJ kan worden teruggevonden op www.aidealajeunesse.cfwb.be/ajss-pro/lagaj-en-bref.

⁸⁸ De jeugdhulp binnen de *Aide à la jeunesse* omvat twee bevoegde instanties, de *services de l'aide à la jeunesse* (SAJ's) en de *services de la protection de la jeunesse* (SPJ's). SAJ's bieden jeugdhulpverlening op vrijwillige basis en de SPJ's komen tussen zodra de jeugdrechtbank beslist heeft om een hulpmaatregel op te leggen. Het is aan de SPJ's om deze maatregel in de praktijk uit te voeren en op te volgen. Voor meer info, zie <https://www.aidealajeunesse.cfwb.be/ajss-pro/services-publics-decentralises-sajspjppjemaccdmsp/autorites-mandantes-sajspj>.

2.3.1. De opgevangen jongeren, ingedeeld naar geslacht en nationaliteit

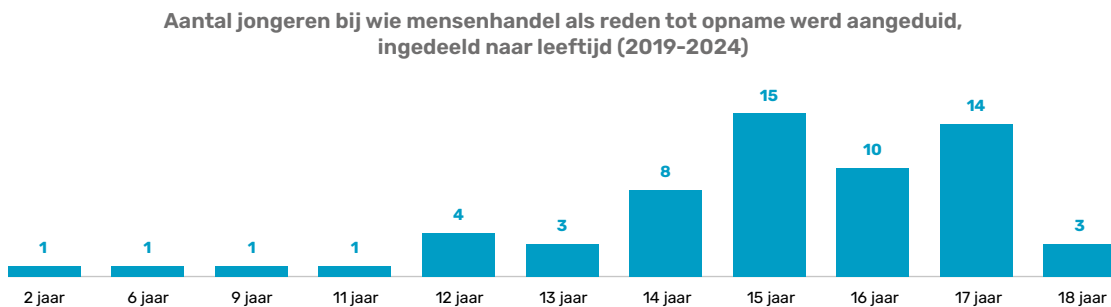

67% van de 61 jongeren heeft de Belgische nationaliteit (41). Voor acht jongeren ontbreekt er informatie met betrekking tot de nationaliteit. Dat veld is ook niet verplicht in te vullen. Daarnaast zijn de Servische (4), de Vietnamese (2) en de Franse (2) nationaliteit de meest voorkomende nationaliteiten binnen deze groep.

AGAJcmd merkt daarbij evenwel op dat de Belgische nationaliteit vaak standaard wordt aangekruist bij het invoeren van de data, wat de betrouwbaarheid van de hierboven vermelde gegevens rond de nationaliteit van de betrokken jongeren negatief kan beïnvloeden.

Drie op de vier van de 61 jongeren zijn meisjes (46).

2.3.2. De opgevangen jongeren ingedeeld naar leeftijd

Het merendeel van de jongeren was tussen veertien en zeventien jaar (47; 77%) toen indicaties dat zij het slachtoffer waren van uitbuiting aanleiding gaven tot een opname bij de *Aide à la jeunesse*.

Hoofdstuk 3

Beeldvorming van de geregistreeerde slachtoffers van mensenhandel en/of mensensmokkel opgevangen door Esperanto (2015-2024) en Meza (2022-2024)

In 2018 wijdde Myria de focus van het toenmalige jaarverslag (“Minderjarig, in hoogste nood”) aan minderjarige slachtoffers van mensenhandel en mensensmokkel. Destijds formuleerde het de aanbeveling om de opvang van NBMV’s te verbeteren door (1) Esperanto, het opvangcentrum in Wallonië voor minderjarige slachtoffers van mensenhandel, mensensmokkel met verzwarende omstandigheden en van eengerelateerd geweld, officieel te erkennen als gespecialiseerd opvangcentrum en (2) een equivalente structuur op te richten in Vlaanderen.⁸⁹

Tot op heden werd Esperanto nog niet erkend als een gespecialiseerd opvangcentrum. In 2022 werd het belang van een dergelijke erkenning ook door de GRETA⁹⁰ benadrukt.⁹¹ Wel opende op 1 maart 2022, geïnspireerd op de werking van Esperanto, het opvanghuis Meza in Vlaanderen zijn deuren. Meza richt zich primair op de opvang van niet-begeleide minderjarige meisjes tussen veertien en achttien jaar die (vermoedelijke) slachtoffers zijn van seksuele uitbuiting.

1. Esperanto

Esperanto werd opgericht in 2002. Binnen een beveiligd kader biedt Esperanto bescherming, begeleiding en opvang aan:

- (vermoedelijke) slachtoffers van mensenhandel;
- (vermoedelijke) slachtoffers van mensensmokkel met verzwarende omstandigheden en
- (vermoedelijke⁹²) slachtoffers van eengerelateerd geweld.

⁸⁹ Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2018, Minderjarig, in hoogste nood*, pp. 160-161.

⁹⁰ GRETA staat voor *Group of Experts on Action against Trafficking in Human Beings*. De groep van deskundigen is verantwoordelijk voor het monitoren van de implementatie van het Verdrag van de Raad van Europa inzake Actie tegen Mensenhandel. Voor meer informatie m.b.t. de GRETA, zie <https://www.coe.int/en/web/anti-human-trafficking/greta>.

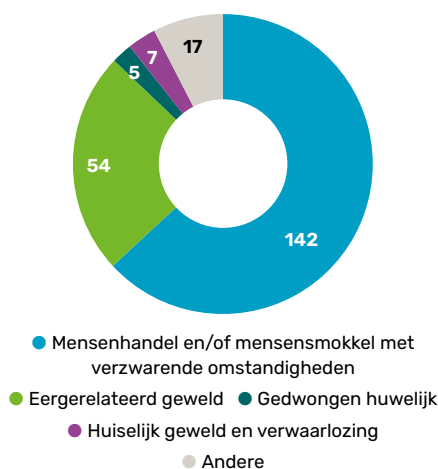
⁹¹ GRETA, *Evaluation Report Belgium, 2022*, hoofdstuk V, punt 4.

⁹² Met het oog op de leesbaarheid van deze tekst zal in wat er volgt altijd over “slachtoffers” worden gesproken i.p.v. over “(vermoedelijke) slachtoffers”. De aanvraag of het bekomen van het slachtofferstatuut mensenhandel/-smokkel is geen noodzakelijke voorwaarde om door Esperanto opgevangen en begeleid te worden. Binnen Esperanto kan men overgaan tot een opname zodra er een indicatie is van mensenhandel en/of -smokkel met verzwarende omstandigheden. Een dergelijke indicatie kan voortkomen uit de situatie waarin de jongere is teruggevonden, de getuigenis van de minderjarige, ... Vanaf het moment van opname bij Esperanto is er een observatiefase van drie maanden waarin men meer helderheid probeert te krijgen over de situatie van de jongere. Als tijdens die periode zou blijken dat het toch niet om mensenhandel en/of -smokkel met verzwarende omstandigheden gaat en de jongere ook niet tot de derde doelgroep van Esperanto behoort, volgt er een heroriëntering.

Meer details over Esperanto's visie op en aanpak van de begeleiding en opvang van deze jongeren kunnen worden teruggevonden op de website alsook in de door Esperanto geschreven externe bijdrage in Myria's jaarverslag van 2018.⁹³

2. In totaal kregen 225 jongeren opvang bij Esperanto in de periode 2015-2024

Aantal opgevangen jongeren, ingedeeld naar slachtoffervorm (2015-2024)

De voorbije tien jaar stond Esperanto in voor de begeleiding en de opvang van **225 jongeren**⁹⁴ (224 van hen waren minderjarig, één jongere was achttien jaar).

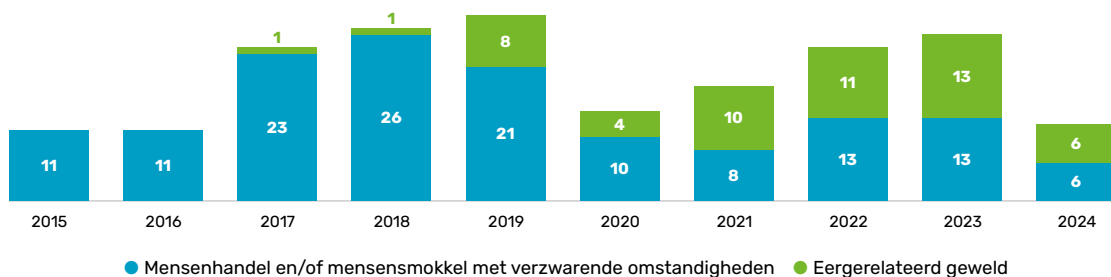
De grootste groep onder deze jongeren (142; 63%) betrof slachtoffers van mensenhandel en/of mensensmokkel met verzwarende omstandigheden. In de meeste gevallen (107) ging het daarbij om mensenhandel, 33 keer om mensensmokkel met verzwarende omstandigheden en twee keer om een combinatie van beide.

De tweede grootste groep van opgevangen jongeren bestond uit slachtoffers van eergerelateerd geweld (54; 24%), van huiselijk geweld en verwaarlozing (7; 3%) en van een gedwongen huwelijk (5; 2%).

Onder de categorie "andere" (17; 8%) vallen onder anderen baby's en jonge kinderen van jonge moeders die door Esperanto worden opgevangen⁹⁵ en jongeren die niet tot de drie hierboven vermelde doelgroepen behoren maar bij wie Esperanto tijdelijk overging tot een opname vooraleer er een heroriëntering plaatsvond.⁹⁶

Terwijl Esperanto zich vroeger focuste op de opvang en de begeleiding van slachtoffers van mensenhandel en/of mensensmokkel met verzwarende omstandigheden, kan er sinds 2017 een toename worden vastgesteld wat de opvang van slachtoffers van eergerelateerd geweld betreft. Daarbij dient er wel te worden genuanceerd dat Esperanto sinds zijn oprichting eigenlijk al slachtoffers van eergerelateerd geweld opvangt, maar dat het in die situaties altijd om een gecombineerde problematiek ging waarbij het aspect mensenhandel het meest op de voorgrond stond en men bijgevolg overging tot een opname bij Esperanto.

Verschuiving primaire doelgroepen Esperanto doorheen de tijd (2015-2024)

⁹³ Voor meer informatie m.b.t. de werking van Esperanto, consulteer www.esperantomena.org en Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2018, Minderjarig, in hoogste nood*, pp. 48-51.

⁹⁴ Bij het opmaken van het nieuwe tienjarige overzicht naar aanleiding van dit rapport, werden er zeven dubbeltellingen vastgesteld in de gecompileerde gegevens voor Esperanto. Die dubbeltellingen werden in deze versie verwijderd. Dat verklaart waarom er in deze rapportage op bepaalde punten verschillende resultaten staan in vergelijking met de rapportage in Myria's jaarverslag van 2024. Overige verschillen komen voort uit de selectie van een andere tienjarige periode: in dit rapport wordt de periode 2015-2024 geanalyseerd, terwijl het in Myria's jaarverslag van 2024 de periode 2014-2023 betrof.

⁹⁵ Esperanto, *Rapport d'activités 2021*, p. 19.

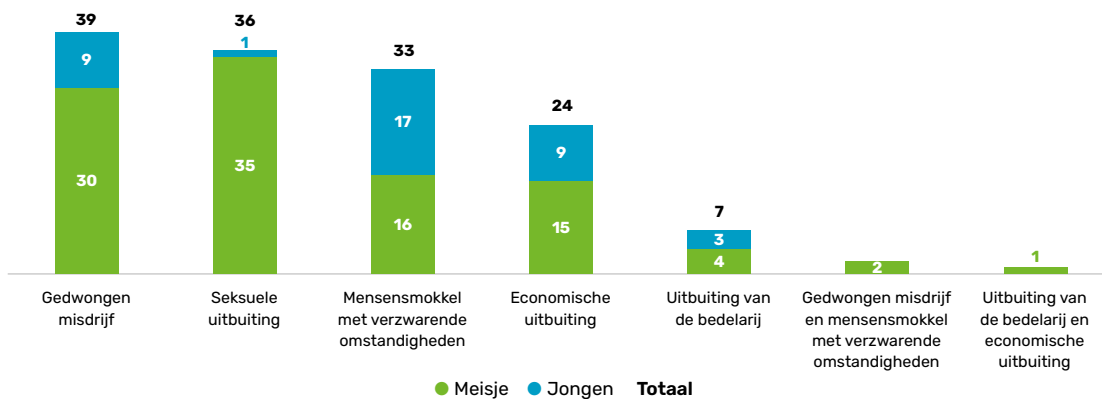
⁹⁶ Esperanto, *Rapport d'activités 2019*, pp. 19 en 22.

Vanaf 2022 biedt Esperanto ook opvang aan slachtoffers van eerdergerelateerd geweld waarbij er geen sprake was van een gecombineerd slachtofferprofiel met mensenhandel. Deze uitbreiding van de doelgroep werd verder geformaliseerd in de periode 2019-2022, onder meer met bijkomende facultatieve financiering vanaf 2021 en een uitbreiding van de opvangcapaciteit van vijftien naar twintig plaatsen in 2022.

Sinds 2022 bezetten de beide doelgroepen ongeveer de helft van de beschikbare opvangplaatsen binnen Esperanto. In wat volgt zal er – in lijn met de wettelijke opdracht van Myria om de strijd tegen mensenhandel en mensensmokkel te stimuleren – alleen dieper worden ingegaan op de slachtoffers van mensenhandel en/of -smokkel met verzwarende omstandigheden.

2.1. De opgevangen jongeren, ingedeeld naar slachtoffervorm en geslacht

Aantal slachtoffers van mensenhandel en/of -smokkel, ingedeeld naar geslacht (2015-2024)

Iets meer dan de helft (77) van de 142 jongeren die de afgelopen tien jaar door Esperanto werden opgevangen werd gedwongen tot het plegen van misdrijven (41⁹⁷) of werd het slachtoffer van seksuele uitbuiting (36). De derde grootste groep en de vierde grootste groep bestonden uit slachtoffers van mensensmokkel met verzwarende omstandigheden (35⁹⁸) en slachtoffers van economische uitbuiting (25⁹⁹). Een minderheid (8¹⁰⁰) van de jongeren werd uitbuit in de bedelarij.

Meisjes waren goed voor iets meer dan 70% (103; 73%) van de 142 opgevangen jongeren. Met name binnen de groep van seksuele uitbuiting, het gedwongen plegen van misdrijven en economische uitbuiting komen zij in aantallen veel vaker voor in vergelijking met de mannelijke slachtoffers.

97 In totaal dienden 41 jongeren onder dwang misdrijven te plegen. Bij twee van hen was er eveneens sprake van mensensmokkel met verzwarende omstandigheden. Doordat drie jongeren het slachtoffer werden van meerdere uitbuitingsvormen of van mensenhandel en -smokkel tegelijk, ligt de som van de vermelde totalen over de verschillende groepen heen hoger dan het aantal betrokken jongeren (145 vs. 142).

98 In totaal waren 35 jongeren het slachtoffer van mensensmokkel met verzwarende omstandigheden. Bij twee van hen was er ook sprake van het plegen van misdrijven onder dwang.

99 In totaal waren 25 jongeren het slachtoffer van economische uitbuiting. Eén van hen werd ook gedwongen om te bedelen.

100 In totaal werden er acht jongeren gedwongen om te bedelen. Eén van hen was ook het slachtoffer van economische uitbuiting.

2.2. De opgevangen jongeren, ingedeeld naar slachtoffervorm, geslacht, nationaliteit en leeftijd

Nationaliteit	Gedwongen misdrijf		Seksuele uitbuiting		Economische uitbuiting		Uitbuiting van de bedelarij		Gedwongen misdrijf en mensen-smokkel met verzwarende omstandigheden		Uitbuiting van de bedelarij en economische uitbuiting		Mensen-smokkel met verzwarende omstandigheden		Totaal
	Meisje (M)	Jongen (J)	M	J	M	J	M	J	M	J	M	J	M	J	
Servië	12	5	1		4	1	2								25
Vietnam					4	4							7	8	23
België			16												16
Roemenië	4		4		1		2	3			1				15
Marokko		1	4		1	3									9
Irak													3	3	6
Bosnië en Herzegovina	4								1						5
Frankrijk	4		1												5
Kroatië	3	1													4
Nigeria			3	1											4
Bulgarije	1		1		1										3
Afghanistan													1	2	3
DR Congo			1		1										2
Italië	2														2
Kameroen													1	1	2
Macedonië					1										1
Syrië														1	1
Oekraïne					1										1
Sierra Leone			1												1
Albanië													1		1
Tunesië		1													1
Duitsland			1												1
Eritrea													1		1
Palestina														1	1
China						1									1
Algerije									1						1
Guinee			1												1
Somalië														1	1
Angola													1		1
Egypte		1													1
Hongarije			1												1
Burundi													1		1
Kosovo					1										1
Totaal	30	9	35	1	15	9	4	3	2	0	1	0	16	17	142
	39		36		24		7		2		1		33		

De Servische (25), de Vietnamese (23), de Belgische (16) en de Roemeense (15) nationaliteit waren de meest voorkomende nationaliteiten onder de slachtoffers van mensenhandel en/of -smokkel met verzwarende omstandigheden die in de afgelopen tien jaar (2015-2024) bij Esperanto werden opgevangen.

Op basis van de tabel hierboven kunnen de volgende profielen worden geïdentificeerd onder de bij Esperanto opgevangen slachtoffers:

Jongeren (35) die deel uitmaken van de Roma-gemeenschap met de Servische (17), de Roemeense (4), de Bosnische (5), de Kroatische (4), de Franse (4) en de Bulgaarse (1) nationaliteit **en die gedwongen worden tot het plegen van misdrijven**. De druk tot het plegen van misdrijven (inbraken in privéwoningen, zakkenrollen, diefstal, bankkaartfraude) komt vanuit de familiale omgeving.¹⁰¹ De gemiddelde leeftijd van deze groep is plus minus 13,5 jaar. Over de periode 2015-2024 werden er elk jaar jongeren met dat profiel bij Esperanto aangemeld, behalve in 2016 en 2021-2022.

In zijn jaarverslag van 2016 schetste Myria de werkingsmechanismen van deze familiale Romagroepen.¹⁰² Ook door Europol werd België als bestemmingsland aangeduid voor *family clans* die kinderen inzetten voor gedwongen misdrijven.¹⁰³

Vietnamese mannelijke en vrouwelijke slachtoffers (23 in totaal) die het slachtoffer zijn van economische uitbuiting (8) of mensensmokkel met verzwarende omstandigheden (15). De meeste (17) Vietnamese slachtoffers werden bij Esperanto opgevangen in de periode 2018-2019. De gemiddelde leeftijd van deze gesmokkelde slachtoffers is plus minus zestien jaar. De gemiddelde leeftijd van de economisch uitgebuite jongeren is 16,5 jaar. Esperanto meldt dat de aanmeldingen van deze groep sterk afhankelijk zijn van de mate waarin eerstelijnsactoren (met name de politie) de betrokkenen detecteren.

In 2019 werden 39 Vietnamese slachtoffers van mensensmokkel dood aangetroffen in een koelwagen die van Frankrijk via Zeebrugge naar Engeland was verscheept.¹⁰⁴ Naar aanleiding van dat Essex-dossier werd er in Myria's jaarverslag van 2022 gefocust op de Vietnamese mensensmokkel en -handel naar en in Europa. De beslissing om naar Europa te trekken wordt bij Vietnamese slachtoffers van mensensmokkel in sterke mate gedreven door economische motieven en familiale verwachtingen.¹⁰⁵ Overigens kan de prijs om naar Europa te worden gesmokkeld snel tot tienduizenden euro's oplopen en dient men daarvoor vaak een lening aan te gaan op de informele kredietmarkt. Vanwege deze schuldenlast en de mogelijke *debt bondage* die daarmee gepaard gaat, kan mensensmokkel uitmonden in een situatie van mensenhandel. De economische uitbuiting van Vietnamese slachtoffers werd met name gelinkt aan uitbuiting in (Brusselse) nagelsalons en restaurants.¹⁰⁶

Meisjes met de Belgische nationaliteit die het slachtoffer zijn van seksuele uitbuiting via de 'loverboy'-techniek (16). De gemiddelde leeftijd van deze groep is plus minus vijftien jaar. Het druggebruik van de meisjes bemoeilijkt het begeleidingsproces door Esperanto.¹⁰⁷ Deze groep van slachtoffers en de onderliggende mechanismen van emotionele afhankelijkheid en drugsafhankelijkheid kwamen eerder aan bod in Myria's jaarverslagen van 2015¹⁰⁸, 2018¹⁰⁹, 2021¹¹⁰ en 2022¹¹¹.

Esperanto meldt een sterke toename van het aantal aanmeldingen in de jongste jaren met betrekking tot deze groep van slachtoffers.¹¹² Het merendeel (15) van de slachtoffers werd inderdaad de jongste zes jaar

101 Esperanto, *Rapport d'activités 2023*, p. 25.

102 Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2016, Bedelaars in de handen van mensenhandelaars*, pp. 43-44.

103 Europol, *Criminal networks involved in the trafficking and exploitation of underage victims in the European Union*, 2018, pp. 30-33.

104 S. Grommen, *15 jaar cel voor spijfiguur in Essex-drama, waarbij 39 Vietnamese migranten stierven in koelwagens*, VRT NWS, 19 januari 2022.

105 Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2022, Gebonden door schuld*, pp. 10-11.

106 Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2022, Gebonden door schuld*, pp. 18-19; Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2023, Een keten van verantwoordelijkheden*, p. 16; Esperanto, *Rapport d'activités 2019*, p. 20; Esperanto, *Rapport d'activités 2020*, p. 20.

107 Esperanto, *Rapport d'activités 2020*, p. 19.

108 Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2015, Schakels verbinden*, pp. 27-51.

109 Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2018, Minderjarig, in hoogste nood*, pp. 22-23.

110 Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2021, Zichtbaar onzichtbaar*, pp. 63-65.

111 Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2022, Gebonden door schuld*, pp. 73-76.

112 Esperanto, *Rapport d'activités 2020*, p. 19; Esperanto, *Rapport d'activités 2023*, p. 24.

(2019-2024) bij Esperanto opgevangen. Esperanto geeft aan dat de slachtoffers vaak deel uitmaken van dezelfde uitbuitingsnetwerken waarbij de uitbuiting meestal in en rond Brussel plaatsvindt.

Deze groep wordt vaak gekenmerkt door weglööpgedrag. Sinds 2019¹¹³ werd er voor vijf van de vijftien meisjes melding gemaakt van een *fugue*¹¹⁴. Dat weglööpgedrag bleek zich bovendien vaker voor te doen wanneer meisjes die het slachtoffer waren van dezelfde uitbuiters gelijktijdig in opname waren bij Esperanto, aangezien zij dan samen wegliepen om terug te keren naar die uitbuiters. Daarom paste Esperanto het opnamebeleid aan voor deze groep van slachtoffers, om het weglööpgedrag zo goed als mogelijk te voorkomen. Binnen de leefgroep wordt er nu voor geopteerd om gelijktijdig maar een (of een beperkt aantal) meisje(s) uit deze groep op te vangen. Aangezien deze meisjes vaak in België zijn opgegroeid en zij bijgevolg kennis hebben van de in België gesproken talen, van de Belgische geografie en van de werking van het openbaar vervoer, zijn voor hen de drempels om weg te lopen minder hoog. Het weglöpen uit het ouderlijke huis, het opvanggezin of de jeugdhulpvoorziening waar ze verblijven werd ook kenmerkend genoemd in de studies van Child Focus uit 2015¹¹⁵ en 2020¹¹⁶ en werd gelinkt aan een verhoogd risico om op die momenten te worden uitgebuit door mensenhandelaars. Child Focus concludeert dat het weglööpgedrag nadien eveneens toeneemt onder invloed van het uitbuitingsnetwerk.

Jongeren die deel uitmaken van de Roma-gemeenschap (5 meisjes, 3 jongens) en uitgebuit worden in de bedelarij (8). De druk om te bedelen vindt daarbij zijn oorsprong in de familiale context.¹¹⁷ De gemiddelde leeftijd van deze groep is plus minus 14,5 jaar.

In Myria's jaarverslag van 2018 wordt er verwezen naar meerdere dossiers waarbij slachtoffers door bepaalde familiale Romagroepen worden uitgebuit in de bedelarij of gedwongen worden tot het plegen van misdrijven.¹¹⁸ Ook door Europol werd België als bestemmingsland aangeduid voor dergelijke *family clans* die kinderen inzetten voor bedelarij en het gedwongen plegen van misdrijven.¹¹⁹

Meisjes die deel uitmaken van de Roma-gemeenschap en economisch worden uitgebuit in de huishoudelijke context (10)¹²⁰. Uitbuiting in de familiale context vindt soms plaats binnen de eigen familie en soms bij de schoonfamilie, wanneer de meisjes na een (gedwongen) huwelijk op jonge leeftijd bij de schoonfamilie intrekken.¹²¹ De gemiddelde leeftijd van deze groep is vijftien jaar.

Meisjes uit Zuidoost-Europa (Roemenië, Servië, Bulgarije en Hongarije) die worden uitgebuit in de prostitutie (7). De gemiddelde leeftijd van die meisjes is vijftien jaar. Sommigen van hen kwamen naar België via een gedwongen huwelijk en werden vervolgens uitgebuit door hun schoonfamilie. Anderen waren het slachtoffer van pooiers die de *'loverboy'*-techniek hanteerden. In meerdere jaarverslagen¹²² van Myria wordt er verwezen naar deze groep van slachtoffers, de gehanteerde gewelddadige controlemechanismen door de daders en de relevante rechtspraak.¹²³

Nigeriaanse meisjes (4) die het slachtoffer zijn van seksuele uitbuiting. De gemiddelde leeftijd van deze groep is zestien jaar. De substantiële toename van Nigeriaanse vrouwen die in de periode 2013-2015 in Europa

113 In 2019 wijzigde Esperanto de wijze waarop ze statistische gegevens verwerken en presenteren. Voor bijkomende uitleg daaromtrent, zie Esperanto's jaarverslag voor 2019 op p. 14. Dat verslag valt te raadplegen via <https://www.esperantomena.org/statistiques>. Dat maakt het voor Myria mogelijk om vanaf 2019 specifiek het aantal verdwijningen binnen de groep van slachtoffers van mensenhandel en/of -smokkel te identificeren, terwijl dat voor de periode 2015-2018 niet mogelijk was.

114 Verdwijningen van jongeren naar aanleiding van weglööpgedrag.

115 Child Focus, *Slachtoffers van tienerpooiers in Vlaanderen*, 2015, pp. 19 en 43.

116 Child Focus, *Slachtoffers van tienerpooiers in Brussel*, 2020, p. 34.

117 Esperanto, *Rapport d'activités 2021*, p. 22.

118 Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2018, Minderjarig, in hoogste nood*, p. 26.

119 Europol, *Criminal networks involved in the trafficking and exploitation of underage victims in the European Union*, 2018, pp. 30-33; L. Walker, "Child trafficking action: 92 underaged victims identified and 33 smugglers arrested", *The Brussels Times*, 16 juli 2021.

120 Naast de negen meisjes in de kolom "economische uitbuiting", werd ook het Roemeense meisje in de kolom "uitbuiting van de bedelarij en economische uitbuiting" in het totaal meegerekend.

121 Esperanto, *Rapport d'activités 2019*, p. 20; Esperanto, *Rapport d'activités 2020*, p. 20; Esperanto, *Rapport d'activités 2021*, pp. 3 en 22; Esperanto, *Rapport d'activités 2023*, p. 25.

122 Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2015, Schakels verbinden*, pp. 30-31; Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2016, Bedelaars in de handen van mensenhandelaars*, pp. 81-87, 134-135; Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2017, Online*, pp. 34, 83 en 107; Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2018, Minderjarig, in hoogste nood*, p. 111; Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2019, Slagkracht voor slachtoffers*, pp. 104-105, 121; Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2020, Achter gesloten deuren*, p. 78; Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2021, Zichtbaar onzichtbaar*, p. 62; Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2022, Gebonden door schuld*, pp. 76-79; Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2023, Een keten van verantwoordelijkheden*, pp. 103-110.

123 Voor een overzicht van recente rechtspraak m.b.t. dossiers mensenhandel en -smokkel, zie ook de [website van Myria](#) (rechtspraak).

arriveerden leidde ertoe dat beleidsmakers en rechtshandhaving in toenemende mate hun aandacht richtten op deze groep.¹²⁴ Conform die tijdslijn kregen vier Nigeriaanse minderjarige meisjes die het slachtoffer waren van seksuele uitbuiting opvang bij Esperanto in de periode 2015-2017. De gemiddelde leeftijd van deze groep is zestien jaar. Na 2017 komt dat profiel niet meer voor onder de opgevangen minderjarigen bij Esperanto. In Myria's jaarverslag van 2018¹²⁵ kan een uitgebreide beschrijving van de achterliggende Nigeriaanse criminele netwerken worden teruggevonden, alsook van de controlemechanismen en de contra-detectiestrategieën die zij hanteren. De relevante rechtspraak wordt onder meer geanalyseerd in Myria's jaarverslagen van 2021¹²⁶, 2022¹²⁷ en 2023¹²⁸.

Het verdwijnen van die groep uit de opvang van Esperanto hoeft niet te betekenen dat deze groep van slachtoffers niet langer bestaat. Er zijn meerdere factoren die hun detectie bemoeilijken, zoals het toegenomen mobiele en transnationale karakter van de achterliggende criminele netwerken.¹²⁹ Bovendien worden de meisjes onder dwang van de uitbuiters aangespoord om zich voor meerderjarigen uit te geven.¹³⁰ Daarnaast kan de aandacht van de politie voor deze groep als onbedoeld neveneffect hebben gehad dat de seksuele uitbuiting meer en meer in clandestiene sectoren plaatsvindt en niet langer onder de vorm van raamprostitutie of thuisontvangst. Die verschuiving werd bovendien versterkt door de COVID-19-pandemie.¹³¹

Jongeren met de Marokkaanse nationaliteit (9) die het slachtoffer zijn van economische uitbuiting (4), het gedwongen plegen van misdrijven (1) en seksuele uitbuiting (4).

Het gedwongen plegen van misdrijven kan worden gelinkt aan Maghrebijnse jongeren die op straat leven en met een middelenproblematiek kampen.¹³² Zowel Fedasil als Esperanto benadrukt de moeizame samenwerking met deze groep jongeren, die aangeven geen wens tot begeleiding te hebben. Daarbij wordt er vermoed dat zij door volwassenen worden gerekruteerd om – onder invloed van drugs en/of medicatie – misdrijven te plegen (inbraak in en diefstal bij apotheken).¹³³ Het Kinderrechtencommissariaat (KRC) benadrukte in 2020 de nood aan een versterkte samenwerking op het gebied van de opvang en bescherming van deze groep.¹³⁴ In 2024 werd er in een onderzoek van de federale gerechtelijke politie (FGP) vermeld dat Maghrebijnse minderjarigen via *social media* worden gerekruteerd door criminele netwerken die in België betrokken zijn bij drugshandel en diefstal.¹³⁵

Esperanto kwam in contact met meerdere Marokkaanse meisjes die al meerdere jaren met hun familie in België verblijven. De meisjes van veertien, zestien en zeventien jaar werden verleid door jonge mannen van Marokkaanse afkomst en vervolgens seksueel uitgebuit in de prostitutie. Sommige daders werden ook in verband gebracht met Brusselse stadsbendes.¹³⁶ In Myria's jaarverslag van 2022 kan een toelichting worden teruggevonden bij een vonnis van 30 juni 2021 door de correctionele rechtbank van Brussel rond een dossier inzake seksuele uitbuiting van minderjarige meisjes door een stadsbende in Brussel.¹³⁷

Iraakse jongeren die het slachtoffer zijn van mensensmokkel met verzwarende omstandigheden (6). Deze zes kinderen werden in de periode 2017-2019 bij Esperanto opgevangen. Na 2019 komt deze nationaliteit niet meer voor bij jongeren die bij Esperanto werden opgevangen. De betrokken jongeren waren allemaal erg jong op het moment dat de opvang bij Esperanto werd opgestart, respectievelijk vijf, zes, tien (drie keer) en twaalf jaar. Sommigen van hen waren NBMV's en anderen werden samen met hun gezin op

124 D. Brombacher, G. Maihold, M. Müller and J. Vorrath (Ed.), J. Vorrath, "Peculiarity and persistence of a transregional flow: the evolution of human trafficking for sexual exploitation from Nigeria to Europe", in *Geopolitics of the Illicit. Linking the Global South and Europe*, Nomos, 2022, p. 133.

125 Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2018, Minderjarig, in hoogste nood*, pp. 52-69.

126 Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2021, Zichtbaar onzichtbaar*, pp. 58-62.

127 Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2022, Gebonden door schuld*, pp. 64-69.

128 Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2023, Een keten van verantwoordelijkheden*, p. 96.

129 Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2018, Minderjarig, in hoogste nood*, p. 53.

130 Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2018, Minderjarig, in hoogste nood*, p. 68.

131 Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2021, Zichtbaar onzichtbaar*, p. 26.

132 Esperanto, *Rapport d'activités 2021*, p. 21.

133 Esperanto, *Rapport d'activités 2019*, p. 29; Esperanto, *Rapport d'activités 2021*, pp. 29 en 33.

134 KRC, *Nood aan een versterkte samenwerking om buitenlandse straatkinderen opvang te bieden en te beschermen tegen geweld*, 2020, p. 2.

135 T. Santens, "Dit zijn de 'harraga's': minderjarigen uit Marokko en Afghanistan worden gerekruteerd voor drugshandel en diefstal in België", *VRT NWS*, 17 juni 2024.

136 Esperanto, *Rapport d'activités 2022*, p. 24; Esperanto, *Rapport d'activités 2023*, p. 24.

137 Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2022, Gebonden door schuld*, pp. 79-81.

de luchthaven aangetroffen in aanwezigheid van de smokkelaar. In 2015¹³⁸ werd er in een studie van de Verenigde Naties vastgesteld dat sommige burgers uit Zuidwest-Aziatische landen, zoals Irak, Pakistan en Iran, niet alleen over land maar ook per vliegtuig naar Europa worden gesmokkeld. Daarbij gaat het ofwel om een rechtstreekse vlucht vanuit hun land van herkomst of om een vlucht vanuit grote luchthavens in Europa, Afrika, het Midden-Oosten of andere delen van Azië. De prijs van dergelijke smokkelroutes ligt aanmerkelijk hoger (onder meer vanwege paspoort-, visa- en vliegticketkosten) dan wanneer er over land wordt gesmokkeld.¹³⁹ In 2022 vond er nog een internationale actie plaats, ondersteund door Eurojust en Europol, waarbij individuen in België en in Italië werden gearresteerd die deel uitmaakten van een crimineel netwerk dat betrokken was bij mensensmokkel, documentfraude en het witwassen van geld. Het netwerk smokkelde Iraakse en Iraanse individuen naar Europa via privévliegtoegen vanuit Turkije. Per gesmokkelde persoon werd er door de smokkelaars tot 20.000 euro aangerekend voor een plaats op het vliegtuig.¹⁴⁰

De periode van opvang in 2017-2019 ligt bovendien in lijn met de migratiecrisis waarbij er vanaf 2015 grote aantallen migranten en vluchtelingen in België aankwamen, met name uit Syrië, Iran en Irak. Velen van hen maakten daarbij gebruik van een mensensmokkelaar (hoeveel precies is niet duidelijk).¹⁴¹ Onder hen waren er veel gesmokkelde NBMV's, die via Turkije in Europa arriveerden.¹⁴² Ten tijde van de migratiecrisis waren Koerdische (voornamelijk Iraanse en Iraakse) smokkelnetwerken dan ook in opmars die tot 2020 hun smokkeloperaties voornamelijk via snelwegparkings organiseerden waar migranten in vrachtwagens dienden te klimmen om de reis naar het Verenigd Koninkrijk voort te zetten.¹⁴³ In meerdere jaarverslagen van Myria¹⁴⁴ worden Iraakse smokkeldossiers besproken waarin er werd vervolgd voor feiten van mensensmokkel die plaatsvonden in de periode 2014-2021. Uit de besproken gerechtelijke dossiers blijkt de hiërarchische organisatie van de betrokken smokkelnetwerken, het gebruik van gevaarlijke transportmethoden en het uiten van bedreigingen, ook naar minderjarigen toe.

Die tendens in de tijdslijn kan ook in de cijfers van de Dienst Voogdij worden teruggevonden wanneer er wordt gekeken naar de prevalentie van de Iraakse nationaliteit binnen de NBMV's die werden gesignaleerd en een voogd kregen toegewezen. Bijvoorbeeld: in 2016 en in 2017 werden er respectievelijk 133 en 185 eerste signalementen bij de Dienst Voogdij ontvangen voor Iraakse jongeren.¹⁴⁵ In 2021, in 2022 en in 2023 lagen deze cijfers beduidend lager: 33, 20 en 25. In de periode 2017-2019 stelde de Dienst Voogdij een voogd aan voor 132 Iraakse NBMV's. In de periode 2021-2023 waren er binnen de groep NBMV's die een voogd toegewezen kregen maar 46 minderjarigen met de Iraakse nationaliteit.¹⁴⁶

Afghaanse jongeren die het slachtoffer zijn van mensensmokkel met verzwarende omstandigheden van negen, dertien en veertien jaar (3). Die jongeren (twee jongens, één meisje) werden bij Esperanto opgevangen in de periode 2015-2018. De NBMV's die van Afghanistan naar Europa worden gesmokkeld zijn voornamelijk jongens tussen dertien en zeventien jaar.¹⁴⁷

Meza ving in de periode 2022-2024 ook vier Afghaanse jongens op. Drie van hen waren het slachtoffer van seksueel misbruik waarbij het gebruik van *social media* een centrale rol speelde. Dergelijke indicaties voor seksueel misbruik waren evenwel niet aanwezig bij de Afghaanse jongens die destijds bij Esperanto opvang kregen.

De overige bij Esperanto opgevangen jongeren vallen minder eenduidig in omliggende groepen onder te brengen.

138 UNODC, *Migrant Smuggling in Asia: Current Trends and Related Challenges*, 2015, pp. 27-28, 33-34, 48.

139 UNODC, *Global Study on Smuggling of Migrants 2018: Asia*, p. 113.

140 Europol, "Migrant smugglers using private aircraft grounded in Belgium and Italy", *Eurapol Media & Press*, 16 september 2022.

141 Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2022, Gebonden door schuld*, pp. 140-141.

142 UNODC, *Global Study on Smuggling of Migrants 2018: Asia*, p. 111.

143 Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2022, Gebonden door schuld*, pp. 140-141.

144 Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2017, Online*, pp. 89-95; Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2018, Minderjarig, in hoogste nood*, pp. 134-135; Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2019, Slagkracht voor slachtoffers*, pp. 140-141; Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2020, Achter gesloten deuren*, pp. 99-101; Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2021, Zichtbaar onzichtbaar*, pp. 78-81; Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2022, Gebonden door schuld*, pp. 97-99; Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2023, Een keten van verantwoordelijkheden*, pp. 132-133.

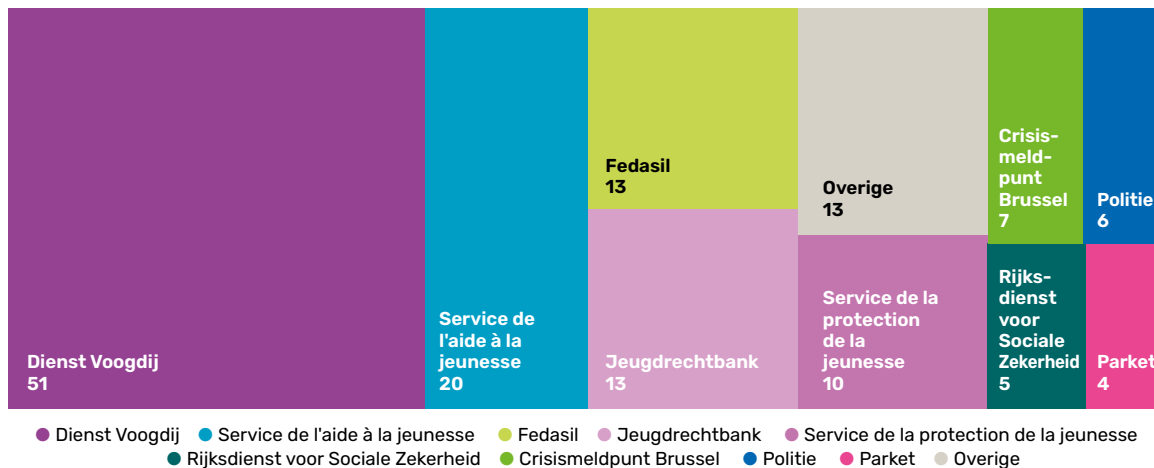
145 Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2018, Minderjarig, in hoogste nood*, p. 157.

146 De cijfers van de Dienst Voogdij m.b.t. NBMV's kunnen worden geraadpleegd via https://justitie.belgium.be/nl/statistiek/dg_wetgeving_fundamentele_rechten_en_vrijheden#6.

147 UNODC, *Migrant Smuggling in Asia: Current Trends and Related Challenges*, 2015, p. 38.

2.3. Aanmeldende instanties

Aantal ontvangen aanmeldingen per aanmeldende instantie (2015-2024)

Bij sommige aanmeldingen die Esperanto ontving, waren er meerdere actoren betrokken: actor A maakte melding bij actor B en actor B contacteerde vervolgens Esperanto.¹⁴⁸ In dergelijke gevallen werd in de bovenstaande analyse actor B als aanmeldende instantie aangeduid.

De meeste aanmeldingen bij Esperanto werden ontvangen van de Dienst Voogdij (51¹⁴⁹), de *Service de l'aide à la jeunesse* (20, SAJ), Fedasil (13), de jeugdrechtbank (13) en de *Service de la protection de la jeunesse* (10, SPJ). Daarnaast waren er aanmeldingen vanuit het Crisismeldpunt Brussel van het CAW¹⁵⁰ (7¹⁵¹), de politie (6), de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (5) en het parket (4). Onder de categorie "Overige" vallen aanmeldingen van de volgende actoren: drie aanmeldingen die parallel door de Dienst Voogdij en het Crisismeldpunt Brussel van het CAW gebeurden, aanmeldingen van de voogd van de jongere (2), vanuit de *Institutions Publiques de Protection de la Jeunesse* (2)¹⁵², PAG-ASA (2), familie (2), de substituut-procureur des Konings van Brussel (1) en de Dienst Vreemdelingenzaken (1).

De meeste aanmeldingen vanuit de Dienst Voogdij dateren van de periode 2015-2019 (44¹⁵³). Sinds 2020 was er een daling van het aantal aanmeldingen (een totaal van zes over de periode 2020-2024). Ongeveer de helft (11) van de in totaal twintig aanmeldingen vanuit de SAJ's dateren van de periode 2022-2023. Het aantal aanmeldingen vanuit Fedasil was in de periode 2015-2021 veeleer stabiel, gemiddeld zo'n twee meldingen per jaar. Sinds 2022 werden er geen aanmeldingen meer van Fedasil ontvangen. De meeste aanmeldingen vanuit de jeugdrechtbank dateren van de periode 2019-2022 (11 van de 13).

¹⁴⁸ Een dergelijke sequentiële aanmelding vond plaats bij acht aanmeldingen. In zes gevallen werd de betrokken minderjarige aangetroffen door de politie, waarop de politie de Dienst Voogdij contacteerde en de Dienst Voogdij vervolgens contact opnam met Esperanto. In het vijfde dossier nam de politie contact op met PAG-ASA, waarop PAG-ASA Esperanto contacteerde. In het zesde dossier nam een voogd contact op met Fedasil waarop Fedasil melding deed bij Esperanto.

¹⁴⁹ De 51 aanmeldingen die in de grafiek opgenomen zijn hebben betrekking op jongeren die alleen door de Dienst Voogdij bij Esperanto werden aangemeld. Daarnaast waren er drie jongeren die parallel zowel door het Crisismeldpunt Brussel als door de Dienst Voogdij bij Esperanto werden aangemeld.

¹⁵⁰ Zie ook www.caw.be/locaties/crisis-bxl.

¹⁵¹ De zeven aanmeldingen die in de grafiek zijn opgenomen hebben betrekking op jongeren die alleen door het Crisismeldpunt Brussel bij Esperanto werden aangemeld. Daarnaast waren er drie jongeren die bij Esperanto parallel zowel door het Crisismeldpunt Brussel als door de Dienst Voogdij werden aangemeld.

¹⁵² IPPJ's zijn jeugdinstituten binnen de Franse Gemeenschap die, in een open en/of gesloten regime, uitsluitend jongeren (doorgaans vanaf veertien jaar) opvangen die worden vervolgd voor feiten die als misdrijven zijn omschreven.

¹⁵³ Inclusief de drie aanmeldingen die parallel ook door het Crisismeldpunt Brussel gebeurden.

2.4. Duur verblijf en “fugues” (verdwijningen) als reden tot beëindiging opname

De door Esperanto aangeleverde cijfergegevens voor de periode 2015–2024 maken het niet mogelijk om de gemiddelde opnameduur voor de slachtoffers van mensenhandel en/of mensensmokkel met verzwarende omstandigheden te bepalen. Esperanto meldt dat de gemiddelde duur van de opvang en de begeleiding zo'n zes maanden tot een jaar is. Sinds 2021 stelt Esperanto vast dat de opnames voor langere tijd lopen, onder meer omdat het plaatsgebrek binnen de reguliere jeugdhulp de heroriëntaties naar dergelijke voorzieningen bemoeilijkt.

Voor de periode 2019–2024 is er wel informatie beschikbaar over het aantal *fugues*. **In die periode van zes jaar waarin er 71 slachtoffers opgevangen werden, vonden er dertien verdwijningen plaats** (met andere woorden in 18% van de gevallen).

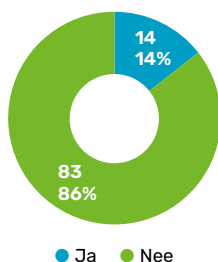
Zeven van de dertien verdwijningen deden zich voor bij meisjes die het **slachtoffer waren van seksuele uitbuiting**. Vijf van deze zeven meisjes hadden de **Belgische nationaliteit**. Het weggeloopt gedrag bij het profiel van Belgische meisjes die het slachtoffer zijn van seksuele uitbuiting via de ‘loverboy’-techniek werd hierboven al besproken.

Daarnaast verdwenen er **twee Vietnamese minderjarigen** (een slachtoffer van economische uitbuiting en een slachtoffer van mensensmokkel met verzwarende omstandigheden). Mogelijk verdwenen zij om de beoogde bestemming (vaak het Verenigd Koninkrijk) alsnog te bereiken¹⁵⁴ en/of omdat de druk om geld te verdienen (in plaats van verplicht naar school te gaan) om de schuld aan het smokkelnetwerk af te betalen te groot was. Hoe moeilijk het is om het vertrouwen van Vietnamese slachtoffers te winnen werd al door Myria beschreven. Vietnamese NBMV's blijken ook snel te verdwijnen uit de OOC's van Fedasil en leggen geen of valse verklaringen af tegenover de autoriteiten.¹⁵⁵ Toch lijken dergelijke verdwijningen bij Esperanto veeleer zeldzaam, aangezien het om twee individuen ging op een totaal van 23 minderjarige Vietnamese slachtoffers die in de afgelopen tien jaar werden begeleid.

De overige vier verdwijningen hadden betrekking op **slachtoffers die gedwongen werden misdrijven te plegen**, drie uit de Roma-gemeenschap en één slachtoffer met de Marokkaanse nationaliteit. Ook tijdens het overleg met Fedasil werd deze problematiek aangekaart met betrekking tot die beide groepen. De verdwijningen van jongeren die tot de Roma-gemeenschap behoren hangen mogelijk ook samen met het mobiele karakter van deze groep, over de landsgrenzen heen.¹⁵⁶

2.5. Bijzondere procedure voor slachtoffers van mensenhandel en/of mensensmokkel met verzwarende omstandigheden

Werd de bijzondere procedure opgestart voor de in 2018–2024 opgevangen jongeren?

Het opstarten van de bijzondere procedure voor slachtoffers van mensenhandel of -smokkel met verzwarende omstandigheden is geen voorwaarde om opvang en begeleiding te krijgen bij Esperanto. Esperanto zal die mogelijkheid met de jongere bespreken, maar die nooit opdringen.

De door Esperanto aangeleverde cijfergegevens voor de periode 2015–2017 maken het niet mogelijk om op individueel niveau die jongeren te identificeren voor wie

¹⁵⁴ Esperanto, *Rapport d'activités 2019*, p. 20.

¹⁵⁵ Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2022, Gebonden door schuld*, p. 21.

¹⁵⁶ I. de Witte, *Duurzame oplossingen voor Roma-kinderen die slachtoffer zijn van criminele uitbuiting*, 2018, pp. 26–28, 31, 55, 57, 87 en 91; Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2016, Bedelaars in de handen van mensenhandelaars*, p. 43.

de bijzondere procedure voor slachtoffers van mensenhandel of -smokkel met verzwarende omstandigheden werd opgestart. Dat is wel mogelijk vanaf 2018. **Voor de 97 slachtoffers die in de periode 2018-2024 werden opgevangen door Esperanto werd voor 14 jongeren** (in 14% van de gevallen dus, 10 meisjes en 4 jongens, stuk voor stuk minderjarigen) deze **procedure opgestart om het slachtofferstatuut mensenhandel of -smokkel met verzwarende omstandigheden te bekomen. Daarbij ging het met name om Vietnamese slachtoffers (9), van wie er zes het slachtoffer van mensensmokkel met verzwarende omstandigheden waren en drie het slachtoffer van economische uitbuiting.**

Wanneer jongeren interesse tonen in de bijzondere procedure merkt Esperanto dat dit vaak is omwille van de volgende motieven:

- Het bekomen van verblijfsdocumenten. Bijgevolg vervalt deze mogelijke motivatie voor slachtoffers met de Belgische nationaliteit aangezien zij al over een Belgische nationale identiteitskaart beschikken;
- Het verlangen dat de uitbuiters bestraft word(t)(en).

Deze procedure wordt voor het merendeel van de minderjarige slachtoffers niet opgestart, om de onderstaande redenen:

- De **voorwaarden zijn erg streng** en het is moeilijk voor de jongere om daaraan te voldoen. Zij moeten bijvoorbeeld breken met het netwerk waardoor ze werden uitgebuit. Voor jongeren bij wie er eventuele loyaliteitsconflicten zijn ten aanzien van de uitbuiters, zoals bij slachtoffers van pooiers die de 'loverboy'-techniek hanteren en bij jongeren uit de Roma-gemeenschap waarbij de uitbuiting in een familiale context plaatsvindt, is dat erg moeilijk.
- Er is een **gebrek aan bewijzen**, waardoor het politieonderzoek en de strafrechtelijke vervolging vroegtijdig worden beëindigd. Zelfs als de jongere actief wenst mee te werken aan het onderzoek en bereid is om een verklaring af te leggen, beschikt de jongere bijvoorbeeld zelf niet altijd over relevante informatie, zoals de werkelijke identiteit van de uitbuiters(s).
- Het opgelopen **trauma** kan onder meer een impact hebben op de werking van het geheugen, en de mogelijkheid belemmeren van de jongere om verklaringen af te leggen bij de politie.
- Er is **angst voor represailles** vanwege de uitbuiters wanneer men in de procedure zou stappen.
- Het **slachtoffer ervaart schaamte** om slachtoffer te zijn, zowel ten opzichte van zichzelf als ten opzichte van familieleden.
- Het slachtoffer staat onder **druk van familieleden** (in België en/of in het land van herkomst) **om geld te blijven verdienen**.
- De kwetsbaarheid en het **gebrek aan stimulatie van jongeren tijdens hun kindertijd belemmeren het geven van verklaringen** aan en de samenwerking met de politie.
- De **voorkeur wordt gegeven aan andere verblijfsprocedures**, namelijk de bijzondere verblijfsprocedure voor niet-begeleide minderjarigen en de procedure voor internationale bescherming. Die worden als een meer duurzame oplossing beschouwd die ook minder beperkend en confronterend is voor de jongere dan de bijzondere procedure voor slachtoffers van mensenhandel en/of mensensmokkel met verzwarende omstandigheden.

3. Meza (Minor-Ndako)

Minor-Ndako, een erkende voorziening binnen de jeugdhulp van de Vlaamse Gemeenschap die opvang en begeleiding biedt aan kinderen en jongeren in een problematische leefsituatie, opende in 2022 een nieuwe leefgroep: Meza. Via dat initiatief probeert men in Vlaanderen een eerste antwoord te bieden op een reële behoefte aan opvang voor **minderjarige niet-begeleide slachtoffers van mensenhandel**.

Tot op vandaag bestaat er in België een discrepantie tussen de opvangmogelijkheden voor meerderjarige slachtoffers en die voor minderjarige slachtoffers. De drie erkende gespecialiseerde centra voor slachtoffers van mensenhandel (PAG-ASA, Payoke en Sürya) bieden begeleiding aan alle slachtoffers, ongeacht hun leeftijd en nationaliteit. Wat de opvang betreft, kunnen zij evenwel alleen meerderjarige slachtoffers

(alleenstaanden, in koppel, of met hun kinderen) opvangen in hun gespecialiseerde opvangstructuren. Daarom werken zij nauw samen met meerdere organisaties in de jeugdsector en in de asielsector waar minderjarige slachtoffers kunnen worden opgevangen, soms in gespecialiseerde leefgroepen maar meestal in niet-gespecialiseerde leefgroepen. Voor de opening van Meza kende de Vlaamse Gemeenschap nog geen gespecialiseerde opvangmogelijkheden voor NBMV's die (vermoedelijke) slachtoffers zijn van mensenhandel.

Meza beschikt over **zes opvangplaatsen** die bij de opstart van het initiatief primair gericht waren op het opvangen van niet-begeleide minderjarige meisjes tussen veertien en achttien jaar die vermoedelijke slachtoffers zijn van mensenhandel met oog op seksuele uitbuiting. Ondertussen is deze prioritaire doelgroep uitgebreid naar alle **niet-begeleide minderjarige meisjes tussen veertien en achttien jaar die vermoedelijke slachtoffers van mensenhandel zijn, ongeacht het type uitbuiting.**

Het is belangrijk om daarbij te preciseren dat er bewust wordt gekozen voor de term “vermoedelijk slachtoffer”. Het gaat om meisjes die zijn aangetroffen in een verontrustende situatie waarbij er indicaties waren van mensenhandel. De meisjes zijn evenwel niet verplicht om daarover een verklaring af te leggen, aangezien het recht op opvang bij Meza bewust niet wordt gekoppeld aan de vereiste om in de bijzondere procedure voor slachtoffers van mensenhandel en/of mensensmokkel met verzwarende omstandigheden te stappen. Meza zet bewust de hulpvraag, begeleidings- en/of opvangnood op de eerste plaats, waarbij het creëren van een veilige omgeving en het opbouwen van vertrouwen als noodzakelijke voorwaarden worden beschouwd om de bijzondere procedure op te starten en te doorlopen.

Naast deze prioritaire doelgroep kan Meza eveneens andere minderjarige vermoedelijke slachtoffers van om het even welk type uitbuiting opvangen, zoals niet-begeleide meisjes vanaf twaalf jaar en niet-begeleide jongens tussen veertien en achttien jaar. Door het relatief lage aantal aanmeldingen van niet-begeleide minderjarige meisjes die het slachtoffer zijn van mensenhandel, zet Meza actief in op de verdere verbreding van de doelgroep. Het gaat dan bijvoorbeeld om (vermoedelijke) slachtoffers van mensensmokkel met verzwarende omstandigheden, (vermoedelijke) slachtoffers van eengerelateerd geweld, (vermoedelijke¹⁵⁷) slachtoffers met de Belgische nationaliteit die seksueel worden uitgebuit door pooiers.

Het al dan niet ingaan op een vraag tot opname van een jongere buiten de doelgroep wordt steevast casus per casus bekeken, onder meer in functie van de op dat moment al opgevangen profielen bij Meza.

Meer informatie over Meza's visie op opvang en het gefaseerde verloop van de aangeboden opvang valt terug te vinden in Myria's jaarverslag van 2024¹⁵⁸.

3.1. In totaal kregen 39 jongeren opvang bij Meza in de periode 2022-2024

In **2022** werden er in totaal **dertien jongeren** opgevangen bij Meza: tien minderjarigen en drie jongvolwassenen (achttien-negentien jaar). Daarbij ging het om elf meisjes en twee jongens. Bij **alle opgevangen meisjes ging het om (een vermoeden van) mensenhandel**. Negen van hen waren minderjarig en twee waren jongvolwassen (achttien en negentien jaar). **Bij de twee opgevangen jongens ging het om (een vermoeden van) mensensmokkel met verzwarende omstandigheden**. Eén van hen was achttien jaar bij de start van de opname.

In **2023** werden er in totaal **dertien jongeren** opgevangen bij Meza: twaalf minderjarigen en één jongvolwassene (negentien jaar). Daarbij ging het om twaalf meisjes en één jongen. **Bij negen van de dertien jongeren ging het om mensenhandel**. Onder hen waren er twee meisjes die in 2023 meermaals bij Meza werden opgevangen, respectievelijk drie keer en twee keer. **Bij één meisje was er sprake van mensensmokkel met verzwarende omstandigheden**. De overige drie opgevangen jongeren waren geen vermoedelijke slachtoffers van mensenhandel: deze meisjes, van wie er één het slachtoffer was van een gedwongen huwelijk, werden uitzonderlijk bij Meza opgevangen om partners binnen de jeugdhulp uit de

¹⁵⁷ Om de leesbaarheid van de tekst te verhogen, zal er in wat volgt steevast over “slachtoffers” worden gesproken i.p.v. over “(vermoedelijke) slachtoffers”.

¹⁵⁸ Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2024, Sekswork uit Latijns-Amerika, een carrousel met risico's*, pp. 175-177.

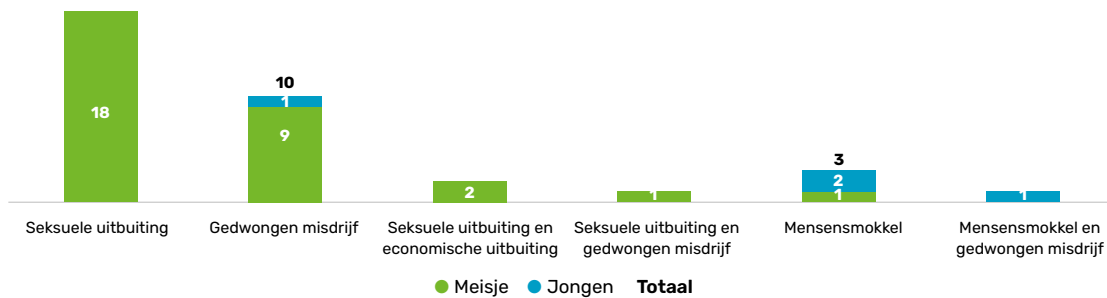
nood te helpen. Dat illustreert de druk die Meza rapporteert om jongeren buiten de doelgroep op te vangen ten gevolge van het tekort aan plaatsen binnen de reguliere jeugdhulp in Vlaanderen en in Wallonië. Naast die druk vanuit de reguliere jeugdhulp ervaart Meza ook in toenemende mate druk om opvang te bieden aan mannelijke slachtoffers (zoals Afghaanse jongens die het slachtoffer zijn van mensensmokkel met verzwarende omstandigheden en/of het gedwongen plegen van feiten). Deze druk vloeit voort uit het tekort aan (gepaste) opvangplaatsen bij actoren die betrokken zijn bij de opvang zoals Fedasil en het Rode Kruis.

In **2024** werden **veertien jongeren** – dertien meisje en één jongen – bij Meza opgevangen. Twaalf onder hen waren minderjarig en twee waren jongvolwassen (achttien en 21 jaar). **Bij dertien van de veertien in 2024 opgevangen jongeren ging het om mensenhandel en/of mensensmokkel.** Eén van deze dertien jongeren verbleef in 2023 al drie keer bij Meza. Eén meisje was het slachtoffer van een gedwongen huwelijk.

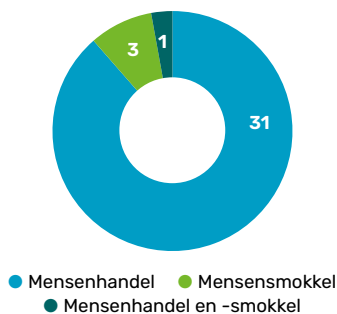
In de jaren 2022-2024 werden er dus 39 unieke individuen door Meza opgevangen over een totaal van 43 opnames. In wat volgt zal er – in lijn met de wettelijke opdracht van Myria – alleen nader worden ingegaan op de 35 slachtoffers van mensenhandel en/of -smokkel met verzwarende omstandigheden die in 2022-2024 door Meza werden opgevangen.

3.2. De opgevangen jongeren, ingedeeld naar slachtoffervorm en geslacht

Aantal opgevangen jongeren, ingedeeld naar geslacht en slachtoffervorm (2022-2024)

Aantal opgevangen jongeren, ingedeeld naar slachtoffervorm (2022-2024)

Het profiel van de bij Meza opgevangen jongeren beantwoordt voornamelijk aan hun primaire doelgroep (NBMV-meisjes tussen veertien en achttien jaar die het slachtoffer zijn van mensenhandel, ongeacht het type uitbuiting). 31 van de bij Meza opgevangen jongeren zijn namelijk slachtoffers van mensenhandel. Daarbij gaat het voornamelijk om slachtoffers van seksuele uitbuiting (in 21¹⁵⁹ gevallen), allen vrouwelijk. De tweede meest voorkomende uitbuitingsvorm betreft het gedwongen plegen van misdrijven. Ook binnen deze groep van twaalf individuen¹⁶⁰ werden er voornamelijk meisjes (10) opgevangen. Eén meisje en drie jongens¹⁶¹ die het slachtoffer werden van mensensmokkel met verzwarende omstandigheden werden ook bij Meza opgevangen.

159 De 21 meisjes omvatten de achttien meisjes die het slachtoffer waren van seksuele uitbuiting, van wie er één ook het slachtoffer was van een gedwongen huwelijk, en de drie meisjes die slachtoffer waren van een gecombineerde uitbuitingsvorm (twee keer seksuele-economische uitbuiting en een keer seksuele uitbuiting-gedwongen plegen van misdrijven).

160 De twaalf jongeren omvatten de tien jongeren die het slachtoffer waren van het gedwongen plegen van misdrijven en de twee jongeren die het slachtoffer waren van een gecombineerde uitbuitingsvorm (seksuele uitbuiting-gedwongen plegen van misdrijven en mensensmokkel-gedwongen plegen van misdrijven).

161 Een van de drie jongens had een gecombineerd slachtofferprofiel: mensensmokkel met verzwarende omstandigheden en het gedwongen plegen van misdrijven.

3.3. De opgevangen jongeren, ingedeeld naar slachtoffervorm, geslacht, nationaliteit en leeftijd

Nationaliteit	Seksuele uitbuiting		Gedwongen misdrijf		Seksuele uitbuiting en gedwongen misdrijf		Seksuele en economische uitbuiting		Mensen-smokkel verzwarende omstandigheden		Mensen-smokkel en gedwongen misdrijf		Totaal
	Meisje (M)	Jongen (J)	M	J	M	J	M	J	M	J	M	J	
België	3		1	1	1								6
Roemenië	4						1						5
Afghanistan									1	2		1	4
Servië			3										3
Bosnië en Herzegovina			3										3
Kroatië			2										2
Polen							1						1
Tunesië	1												1
Algerije	1												1
Kameroen	1												1
Noord-Macedonië	1												1
Benin	1												1
Portugal	1												1
Malta	1												1
Brazilië	1												1
Mexico	1												1
Bulgarije	1												1
Niger	1												1
Totaal	18	0	9	1	1	0	2	0	1	2	0	1	35

De Belgische (6), de Roemeense (5), de Afgaanse (4), de Servische (3) en de Bosnische (3) nationaliteit waren de meest voorkomende nationaliteiten bij de slachtoffers van mensenhandel en mensensmokkel die in 2022-2024 bij Meza werden opgevangen.

Op basis van de tabel hierboven kunnen de volgende profielen worden geïdentificeerd onder de bij Meza opgevangen slachtoffers:

Zuidoost-Europese (Roemeense, Bulgaarse, Macedonische) meisjes die uitgebuit worden in de prostitutie (7). Van de zeven meisjes waren er vijf minderjarigen en twee jongvolwassenen (achttien en negentien jaar). Sommige slachtoffers waren werkzaam in de context van raamprostitutie en anderen in de context van prostitutie op privéadressen. Voor drie minderjarige slachtoffers is de exacte context waarin de seksuele uitbuiting plaatsvond niet gekend. In het geval van de vijf minderjarige slachtoffers waren (aangetrouwde) familieleden betrokken bij de seksuele uitbuiting. Twee van hen behoorden tot de Roma-gemeenschap. De verwijzingen naar de betrokkenheid van de eigen "man" en/of (schoon)familie bij de uitbuiting tonen de verwevenheid aan van mensenhandel en de praktijk van kindhuwelijken in Zuidoost-Europa¹⁶², in het bijzonder binnen de Roma-gemeenschap.¹⁶³

¹⁶² UNODC, *Global Report on Trafficking in Persons 2022*, p. 39. UNODC, *Global Report on Trafficking in Persons 2024*, p. 54.

¹⁶³ Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2015, Schakels verbinden*, pp. 18-25; Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2018, Minderjarig, in hoogste nood*, pp. 22-23; Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2023, Een keten van verantwoordelijkheden*, p. 111; Z. Mazinjanin, "Combating child marriage among the Roma population in Eastern Europe", Humanium, 3 oktober 2023.

De richtlijn (EU) 2024/1412 tot wijziging van richtlijn 2011/36/EU heeft de uitbuiting van gedwongen huwelijken toegevoegd aan de lijst van vormen van uitbuiting die onder de definitie van mensenhandel vallen. De richtlijn werd goedgekeurd op 13 juni 2024 en trad in werking op 14 juli 2024. België moet de richtlijn uiterlijk op 15 juli 2026 omzetten.¹⁶⁴ In het federale regeerakkoord (2025-2029) spreekt de regering het voornemen uit om minderjarige slachtoffers van mensenhandel en -smokkel beter te beschermen en te begeleiden. België plant deze doelstelling onder meer te concretiseren door het statuut en de bescherming van minderjarige slachtoffers die het slachtoffer zijn van mensenhandel aan te passen en uit te breiden naar slachtoffers van kindhuwelijken.¹⁶⁵

De dynamieken die spelen tussen slachtoffer en uitbuiters – zoals emotionele afhankelijkheid – tonen sterke overeenkomsten met de afhankelijkheidsmechanismen die worden beschreven bij het fenomeen van **seksuele uitbuiting via de 'loverboy'-techniek onder slachtoffers met de Belgische nationaliteit (4)**, van wie er één van Marokkaanse en één van Syrische herkomst is. Bij drie van de vier meisjes ging het om prostitutie op een privéadres. Bij één meisje werd de seksuele uitbuiting georganiseerd door een criminele stadsbende. De gemiddelde leeftijd van die beide groepen is plus minus zestien jaar.

Tijdens de opname wordt het gedrag van de meisjes gekenmerkt door emotionele wisselvalligheid en agressieproblemen, die soms worden versterkt door een drugsproblematiek. De verslavingsproblematiek maakt het bovendien moeilijk voor de meisjes om met de leefregels en restricties binnen Meza om te gaan, waardoor de weerstand tegenover hun verblijf wordt versterkt. Bovendien geven Meza en PAG-ASA aan dat sommigen in zekere mate worden aangetrokken door de vroegere levensstijl, waarbij prostitutie als een eenvoudig alternatief wordt gezien om geld te verdienen.

Deze groep van slachtoffers en de onderliggende mechanismen van emotionele afhankelijkheid en drugsafhankelijkheid kwamen al aan bod in Myria's jaarverslagen van 2015¹⁶⁶ en 2018¹⁶⁷. Ook de GRETA verwijst in het evaluatierapport van 2022 naar een Belgisch politieel onderzoek dat in 2009 werd opgestart waarbij Roemeense jonge vrouwen via de 'loverboy'-techniek werden gerekruteerd om vervolgens seksueel te worden uitgebuit in de prostitutie.¹⁶⁸

Jongeren van Zuidoost-Europese herkomst (10) met de Servische (3), de Bosnische (3), de Kroatische (2) en de Belgische (2) nationaliteit die gedwongen worden tot het plegen van misdrijven. De misdrijven hadden betrekking op inbraken in huizen en diefstallen. Voor acht van de tien jongeren was het gekend dat zij tot de Roma-gemeenschap behoren, waarbij de dwang om de feiten te plegen voortkomt uit het gezin en/of de bredere gemeenschap waar de jongeren deel van uitmaken. De gemiddelde leeftijd van deze groep is plus minus dertien jaar. Meza stelt sinds de zomer van 2024 een stijging vast van het aantal meldingen met betrekking tot Roma-jongeren die worden betrap op het plegen van misdrijven.

Afghaanse jongens die het slachtoffer werden van mensensmokkel met verzwarende omstandigheden (verzwarende omstandigheden: minderjarigheid en seksueel misbruik¹⁶⁹, 3¹⁷⁰).

In Myria's jaarverslag van 2018¹⁷¹ werd de problematiek rond de seksuele uitbuiting van Afghaanse jongens al belicht en gelinkt aan het lokale gebruik van *bacha bazi*. In 2024 kwamen de omvang en de ernst van deze problematiek opnieuw in het nieuws door de gerechtelijke vervolging en veroordeling van een Afghaanse criminele organisatie die betrokken zou zijn bij de mensensmokkel en verkrachting van Afghaanse minderjarige slachtoffers.¹⁷²

164 Richtlijn (EU) 2024/1412 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 tot wijziging van Richtlijn 2011/36/EU inzake de voorkoming en bestrijding van mensenhandel en de bescherming van slachtoffers, *PB L* van 24 juni 2024.

165 Federaal Regeerakkoord 2025-2029, p. 173.

166 Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2015, Schakels verbinden*, pp. 27-51.

167 Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2018, Minderjarig, in hoogste nood*, pp. 22-23.

168 GRETA, *Evaluation Report Belgium*, 2022, hoofdstuk IV, punt 8.

169 Het bevoegde parket beschouwt dat in de regel als zedenfeiten en niet als mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting.

170 Eén van de drie Afghaanse jongens werd ook gedwongen tot het plegen van misdrijven.

171 Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2018, Minderjarig, in hoogste nood*, pp. 34-35.

172 M. Van Cauwenberghe & H. Decré, "Van mensensmokkel tot seksueel misbruik van tientallen jonge Afghanen: 23 verdachten worden vervolgd in 'zwaar en gewelddadig dossier'", *VRT NWS*, 16 mei 2024. C. Ketels, "22 Afghanen in Antwerpen veroordeeld tot 18 jaar cel voor gewelddadige mensensmokkel", *VRT NWS*, 27 november 2024; Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2025: Slachtoffers zien en horen*, pp. 116-118.

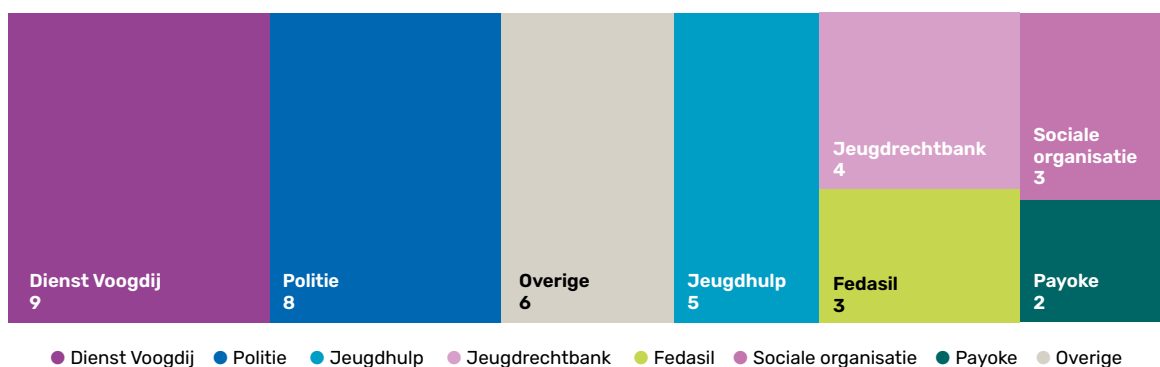
Naar aanleiding van het geobserveerde fenomeen werd er in de lente van 2023 een werkgroep binnen de Federale Overheidsdienst Justitie opgericht rond Afghaanse minderjarigen die het slachtoffer zijn van seksueel geweld, al dan niet in een situatie van mensenhandel. Als onderdeel van die werkgroep werd er door Fedasil, het Rode Kruis en Minor-Ndako een handelingsprotocol uitgewerkt zodat medewerkers binnen collectieve opvangstructuren die problematiek beter zouden leren herkennen en weten hoe te handelen.

Fedasil, het Rode Kruis, Minor-Ndako, PAG-ASA en de federale politie¹⁷³ benadrukken de problematische rol die *social media* spelen in die uitbuitingssituaties. Tijdens de reis naar België of wanneer men in België is aangekomen gebeurt het seksuele misbruik. De seksuele uitbuiting wordt gefilmd, waarbij het beeldmateriaal vervolgens als drukkingsmiddel fungeert (bijvoorbeeld om geld te geven of andere jongeren aan te leveren voor seksueel misbruik) en er dreigementen (dat het beeldmateriaal zal worden verspreid) via *social media* tegenover de jongere worden geuit.¹⁷⁴ Daarnaast worden *social media* gebruikt als traceringsmiddel, waarbij jongeren op basis van de info die zij op *social media* delen door de uitbuiters worden gelokaliseerd en opnieuw worden benaderd.

De overige bij Meza opgevangen jongeren vallen minder eenvoudig in omliggende groepen onder te brengen.

3.4. Aanmeldende instanties

Aantal ontvangen meldingen per aanmeldende instantie (2022-2024)

In de periode 2022-2024 werden er 35 unieke individuen bij Meza opgevangen als slachtoffer van mensenhandel of -smokkel. Eén meisje was vier keer in opname, een ander meisje twee keer. Bijgevolg ligt het totale aantal opnames (39 opnames) hoger dan het aantal betrokken individuen. Aangezien er bovendien één individu parallel door twee verschillende instanties¹⁷⁵ werd aangemeld, ligt het totale aantal melders hierboven op 40.

Bij sommige meldingen zijn er meerdere actoren betrokken, waarbij actor A melding maakt bij actor B en actor B vervolgens PAG-ASA contacteert.¹⁷⁶ In dergelijke gevallen werd in de bovenstaande analyse actor B als aanmeldende instantie aangeduid.

De meldingen en de beoordeling van de meldingen verlopen via PAG-ASA. De meeste meldingen die tot een opname aanleiding gaven waren afkomstig van de Dienst Voogdij (9), de politie (8), het

173 A. Boersma, "Tot honderden minderjarige Afghaanse jongens in Belgische prostitutie gedwongen: gelokt via TikTok", *De Morgen*, 14 september 2022; T. Santens, "Dit zijn de 'harraga's': minderjarigen uit Marokko en Afghanistan worden gerekruteerd voor drugshandel en diefstal in België", *VRT NWS*, 17 juni 2024.

174 W. Hertogs, "Duo misbruikt minderjarigen en filmt het: 7 en 8 jaar cel", *Het Laatste Nieuws*, 17 februari 2023.

175 Het individu werd parallel bij PAG-ASA aangemeld door zowel Payoke als het parket.

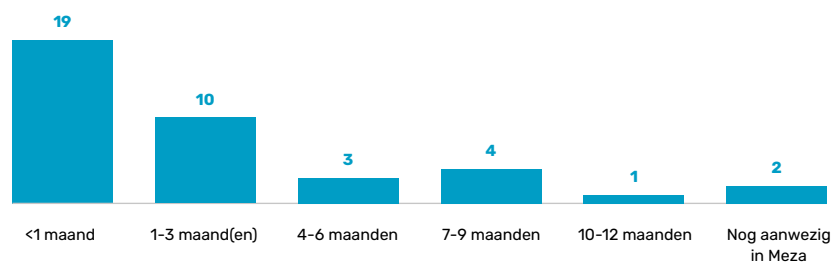
176 Een dergelijke sequentiële melding vond plaats bij vijf meldingen. In vier gevallen werd de betrokken minderjarige aangetroffen door de politie, waarop de politie de Dienst Voogdij contacteerde en de Dienst Voogdij vervolgens contact opnam met PAG-ASA. In het vijfde dossier nam de Dienst Voogdij contact op met Esperanto, waarop Esperanto de melding deed bij PAG-ASA. In de gezamenlijke bijdrage die in Myria's jaarverslag van 2024 werd gepubliceerd, werd destijds de "politie" als aanmeldende instantie weerhouden in de vier vermelde dossiers. Uit uniformiteitsoverwegingen wordt nu altijd actor B als aanmeldende instantie beschouwd in de data-analyse.

jeugdhulpverlenerslandschap (5), de jeugdrechtbank (4, dat omvat 3 aanmeldingen vanuit de jeugdrechtbank en 1 vanuit de Sociale Dienst van de Jeugdrechtbank), Fedasil (3), sociale organisaties (3, waarvan 2 afkomstig van het Crisismeldpunt in Brussel van het CAW en Violett Antwerpen¹⁷⁷) en Payoke (2)¹⁷⁸. De categorie "Overige" (6) omvat Esperanto, het parket¹⁷⁹, een voogd, een ambassade, de Dienst Vreemdelingenzaken en het Vlaams Agentschap Integratie & Inburgering¹⁸⁰ die elk één aanmelding deden bij PAG-ASA.

Negen van de tien aanmeldingen die vanuit de jeugdhulp, de jeugdrechtbank en het parket werden ontvangen hadden betrekking op zes van de 21 meisjes¹⁸¹ die het slachtoffer waren van seksuele uitbuiting. Maar één van hen was op vrijwillige basis in opname bij Meza. De overige vier waren er op basis van een juridisch mandaat vanuit de jeugdrechtbank of het parket. De voorafgaande link van die meisjes met een andere vorm van jeugdhulp of voorziening binnen de jeugdhulp sluit aan bij het profiel dat hiervoor werd geschetst en de bevindingen uit de studies van Child Focus van 2015¹⁸² en 2020¹⁸³. In deze studies werd er onder meer vastgesteld dat pooiers die de 'loverboy'-techniek hanteren rekruteren in en rond de jeugdhulpvoorzieningen waar de meisjes verblijven. Meza stelt vast dat de rekrutering tegenwoordig wel alsmar vaker online gebeurt, via *social media*.

3.5. Duur verblijf en reden tot beëindiging opname

Aantal opnames, ingedeeld naar de duur van de opname (2022-2024)

Zoals hiervoor vermeld werd, kregen 35 individuen opvang bij Meza. Omdat twee meisjes herhaaldelijk opnieuw opgenomen werden, ligt het totale aantal opnames (39 opnames) hoger dan het aantal betrokken individuen.

Ongeveer de helft (19) van de opnames duurde minder dan een maand. Twaalf betrokkenen verbleven minder dan een week bij Meza, van wie er zes maar één dag bleven. Tien opnames duurden tussen een maand en drie maanden. Zeven opnames duurden tussen vier en negen maanden en maar één meisje was voor een langere periode (net geen jaar) in opvang bij Meza. Op het moment van het overmaken van de data vanuit Meza aan Myria (februari 2025) zijn er twee jongeren van wie de opname eind juli 2024 plaatsvond nog in opname bij Meza.

177 Violett biedt informatie, advies en hulp aan sekswerkers in heel Vlaanderen, zie ook www.violett.be. Violett was ook coauteur van de externe bijdrage "Ervaringen met diversiteit en kwetsbaarheid in de hulpverlening aan Latijns-Amerikaanse sekswerkers" bij de focus van het jaarverslag van 2024 van Myria. Zie deel 1, bijlage 1.

178 Dit betreft de persoon die parallel door Payoke en het parket bij PAG-ASA werd aangemeld.

179 Dit betreft de persoon die parallel door Payoke en het parket bij PAG-ASA werd aangemeld.

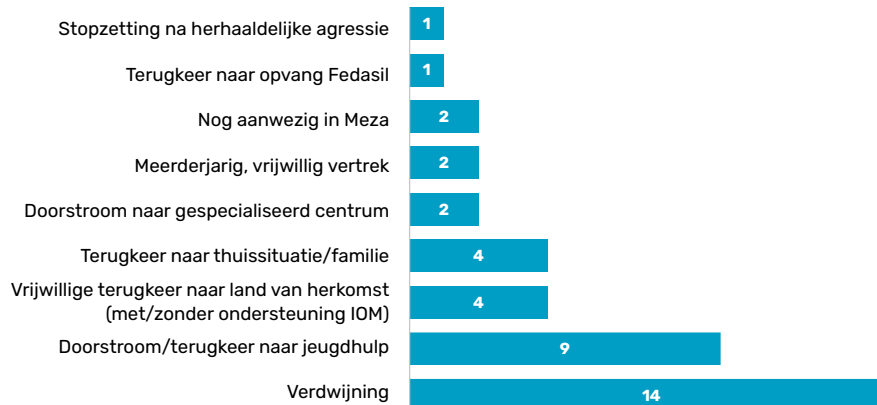
180 Het Agentschap Integratie & Inburgering draagt bij aan de algemene doelstellingen van het Vlaamse integratiebeleid in Vlaanderen en in Brussel. Zo ondersteunt het Agentschap lokale besturen, organisaties en burgers bij hun integratiewerk, organiseert het de Vlaamse inburgeringscursus en beschikt het Agentschap over een dienst die instaat voor sociaal tolken en vertalen. Voor meer informatie over het Agentschap, zie www.integratie-inburgering.be.

181 De 21 meisjes in kwestie omvatten de achttien meisjes die slachtoffer zijn van seksuele uitbuiting en de drie meisjes die slachtoffer zijn van een gecombineerde uitbuitingsvorm (seksuele-economische uitbuiting, seksuele uitbuiting- gedwongen plegen van misdrijven).

182 Child Focus, *Slachtoffers van tienerpooiers in Vlaanderen*, 2015, pp. 19-20.

183 Child Focus, *Slachtoffers van tienerpooiers in Brussel*, 2020, pp. 10, 35-39.

Aantal opnames, ingedeeld naar de reden tot beëindiging van de opname (2022-2024)

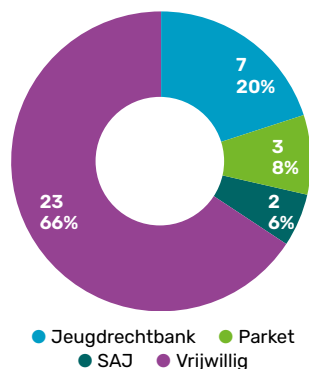

De veeleer korte verblijfsduur kan deels worden gelinkt aan de uitdaging van de **verdwijningen** of *fugues* waarmee Meza wordt geconfronteerd. In totaal vonden er **veertien fugues** plaats. Bij tien daarvan verbleven de jongeren minder dan 1 maand bij Meza (acht van hen maar 1-4 dagen). Bij de overige vier verdwijningen verbleven de jongeren 1-3 maand(en) bij Meza.

Die verdwijningen doen zich vooral voor bij **jongeren uit de Roma-gemeenschap** (8). Minor-Ndako en PAG-ASA melden het grote wantrouwen dat bij deze groep leeft tegenover hulpverlening, wat het opbouwen van een vertrouwensrelatie sterk bemoeilijkt. Dat ligt in lijn met de bevinding van Esperanto op het vlak van de verdwijningen en met de hierboven beschreven ervaring van Fedasil wat de moeizame opbouw van een vertrouwensrelatie met deze groep betreft, gezien de betrokkenen vaak al verdwijnen na één nacht in het opvangcentrum.

De tweede grootste groep **stroomde** na het verblijf bij Meza **door naar de reguliere jeugdhulp**. Vier personen (van wie er twee meerderjarig waren) **keerden vrijwillig terug naar het land van herkomst**, drie keer met de ondersteuning van IOM.¹⁸⁴ Vier andere individuen keerden terug naar hun thuissituatie (waarvan twee keer met ambulante begeleiding vanuit de jeugdhulp).

Aantal opgevangen jongeren, ingedeeld naar de aan- of afwezigheid van een juridisch mandaat bij hun opname (2022-2024)

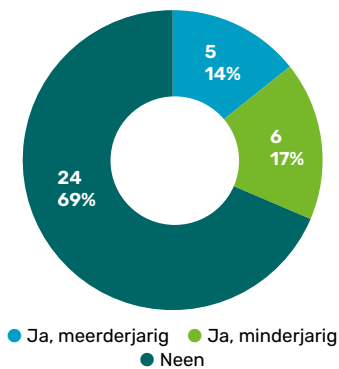
De uitdaging van het weglooptgedrag werpt bij Meza de vraag op over welk mandaat men beschikt om bepaalde verzoeken tegenover externe actoren te formuleren (bijvoorbeeld of men aan de politie kan vragen om een jongere na weglooptgedrag te zoeken en terug naar Meza te brengen) en om bepaalde beperkende maatregelen op te leggen aan de minderjarige (bijvoorbeeld het in bewaring nemen van een gsm) wanneer het om een vrijwillige opname gaat. Bij de opening van Meza ging Minor-Ndako ervan uit dat, wanneer een minderjarige wordt aangetroffen in een verontrustende situatie met aanwijzingen van mensenhandel, er altijd een verwijzing naar de jeugdrechter zou volgen. In de praktijk blijkt dat evenwel meestal niet het geval te zijn. Zo verbleven twee op de drie jongeren (23) op vrijwillige basis in Meza, zonder dat er voor hen een juridisch mandaat van de SAJ, het parket of de jeugdrechter werd bekomen.

184 IOM België & Luxemburg schreef een externe bijdrage over de door IOM aangeboden ondersteuning aan slachtoffers van mensenhandel bij hun vrijwillige terugkeer en re-integratie. Zie Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2024, Sekswork uit Latijns-Amerika, een carousel met risico's*, pp. 158-165.

Bij Esperanto daarentegen is het de standaardprocedure dat er altijd een contact is tussen Esperanto en de SAJ of SPJ en/of de jeugdrechtbank wanneer er tot een opname bij Esperanto wordt overgegaan. Een mandaat van de SAJ of SPJ is voldoende voor een opname bij Esperanto. Het contact met de jeugdrechtbank daarentegen is geen systematisch onderdeel van de toelatingsprocedure.

3.6. Bijzondere procedure voor slachtoffers van mensenhandel en/of mensensmokkel met verzwarende omstandigheden

Werd de bijzondere procedure opgestart voor de in 2022-2024 opgevangen jongeren?

Zoals eerder vermeld werd, werden er in totaal 35 slachtoffers van mensenhandel opgevangen bij Meza. **Zes van deze jongeren waren meerderjarig (18-21 jaar). Voor vijf van hen werd de bijzondere procedure voor slachtoffers van mensenhandel en/of -smokkel met verzwarende omstandigheden opgestart.**

Binnen de **minderjarige groep (29)** kozen zes jongeren ervoor om in de bijzondere procedure te stappen.

Er zijn uiteenlopende redenen waarom een minderjarige niet in deze procedure stapt, onder meer: de jongere gaat niet akkoord of is niet in staat om de voorwaarden van de procedure na te leven (zoals het samenwerken met justitie of het verbreken van elk contact met de vermoedelijke dader(s)), of de jongere en de voogd kiezen voor een andere

verblijfsprocedure, zoals de procedure inzake internationale bescherming, of de bijzondere verblijfsprocedure voor NBMV's, ... Meza signaleert daarbij dat het belang van een geldig verblijfsdocument voor België niet altijd duidelijk is voor de minderjarigen, zelfs wanneer ze EU-burgers zijn.

Hoofdstuk 4

Beeldvorming van de geregistreeerde slachtoffers die in de bijzondere procedure voor slachtoffers van mensenhandel en/of mensensmokkel met verzwarende omstandigheden stapten (2015-2024)

1. PAG-ASA, Payoke en Sürya

PAG-ASA, Payoke en Sürya zijn de drie erkende gespecialiseerde centra voor de opvang en de begeleiding van slachtoffers van mensenhandel in België. De centra zijn respectievelijk gevestigd in Brussel, Antwerpen en Luik, maar elk centrum heeft een federale bevoegdheid.¹⁸⁵ De centra bieden opvang en begeleiding aan alle slachtoffers van mensenhandel en/of verzwaarde mensensmokkel, ongeacht hun leeftijd, het geslacht, de nationaliteit of het type uitbuiting.

Aangezien de opvangfaciliteiten van de gespecialiseerde centra alleen toegankelijk zijn voor meerderjarige slachtoffers (alleenstaand, als koppel, of met hun kinderen), is er in alternatieven voorzien voor minderjarige slachtoffers. Voor de opvang van minderjarige slachtoffers werken de centra nauw samen met opvangstructuren uit de jeugdsector en de asielsector, waarvan er sommige gespecialiseerde leefgroepen hebben voor slachtoffers van mensenhandel (met name Esperanto en Minor-Ndako) of voor slachtoffers van tienerpooiers (zoals het Gezinshuis Klaprozen binnen vzw Apart, vzw Huize Sint-Vincentius, Wingerdbloei en de afdeling "Van Celst" binnen Jeugdzorg Emmaüs Antwerpen).

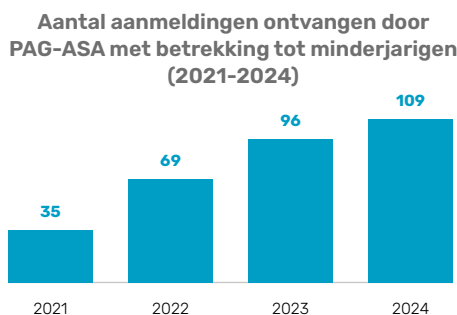
¹⁸⁵ Voor meer informatie over de centra, zie <https://pag-asa.be/nl>, <https://www.payoke.be> en <https://www.asblsurya.org>.

2. De aanmelding van minderjarige (vermoedelijke) slachtoffers: het belang van informerende en sensibiliserende contacten

Zoals eerder vermeld werd, kan een minderjarig (vermoedelijk) slachtoffer van mensenhandel en/of mensensmokkel met verzwarende omstandigheden alleen de gespecialiseerde begeleiding van één van de drie erkende centra ontvangen als de minderjarige in de bijzondere procedure stapte en de bijbehorende voorwaarden¹⁸⁶ respecteert.

Daarvoor is het eerst noodzakelijk dat slachtoffers (1) worden gedetecteerd en (2) vervolgens worden aangemeld bij of zelf contact opnemen met de gespecialiseerde centra. De drie gespecialiseerde centra definiëren de term "aanmelding" als volgt: "elk contact of elke hulpvraag die bij één van de gespecialiseerde centra binnenkomt".¹⁸⁷

Jarenlang ontvingen de gespecialiseerde opvangcentra weinig aanmeldingen van (vermoedelijke) minderjarige slachtoffers van mensenhandel en/of -smokkel met verzwarende omstandigheden. De evolutie in de bij PAG-ASA ontvangen aanmeldingen met betrekking tot minderjarigen wordt in dit rapport als illustratie opgenomen om de positieve impact aan te tonen die informerende en sensibiliserende contacten kunnen hebben op de kennis van terreinactoren (bijvoorbeeld: de politie, actoren binnen de jeugdhulp, ...) om aan detectie te doen en om diezelfde actoren te stimuleren de vermoedelijke slachtoffers vervolgens aan te melden bij PAG-ASA.

Meer specifiek observeerde PAG-ASA de afgelopen jaren een stijgende tendens in het aantal ontvangen aanmeldingen met betrekking tot minderjarige (vermoedelijke) slachtoffers van mensenhandel en/of -smokkel. Zo ontving PAG-ASA in 2021, in 2022, in 2023 en in 2024 respectievelijk 35, 69, 96 en 109 aanmeldingen.

De waargenomen stijging van het aantal ontvangen meldingen bij PAG-ASA loopt parallel in de tijd met de aanwerving van twee begeleiders die zich specifiek richten op de begeleiding van minderjarige slachtoffers en met de opening van Meza. Zo kan de stijging onder meer worden verklaard door de informerende en sensibiliserende contacten die de juridische begeleiders van de minderjarige slachtoffers van mensenhandel hebben met medewerkers van de politie, (jeugd)parketmagistraten, opvangcentra voor NBM's, en de jeugdhulpverlening, alsook door het stijgende aantal vormen gegeven door PAG-ASA waarin er ook altijd aandacht gaat naar minderjarige slachtoffers.

Tegelijk is het belangrijk om te nuanceren dat de ontvangen aanmeldingen niet allemaal situaties van mensenhandel en/of -smokkel met verzwarende omstandigheden betreffen.¹⁸⁸ Op het moment van de eerste evaluatie van de ontvangen aanmeldingen door de centra volgt er bij een aanzienlijk aandeel de beoordeling dat er geen indicaties aanwezig zijn van mensenhandel en/of elementen van mensensmokkel met verzwarende omstandigheden.

¹⁸⁶ De drie basisvoorwaarden die gerespecteerd dienen te worden om in de bijzondere procedure te kunnen stappen zijn de volgende: (1) het slachtoffer dient zijn/haar medewerking te verlenen aan het strafonderzoek, (2) dient zijn/haar contact met de uitbuiters te verbreken en (3) dient zich te laten begeleiden door een van de drie erkende gespecialiseerde centra.

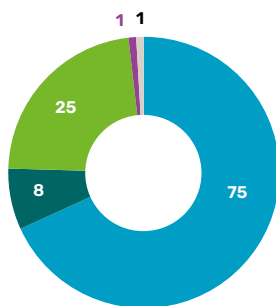
¹⁸⁷ Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2019, Slagkracht voor slachtoffers*, p. 81.

¹⁸⁸ Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2019, Slagkracht voor slachtoffers*, pp. 81-82.

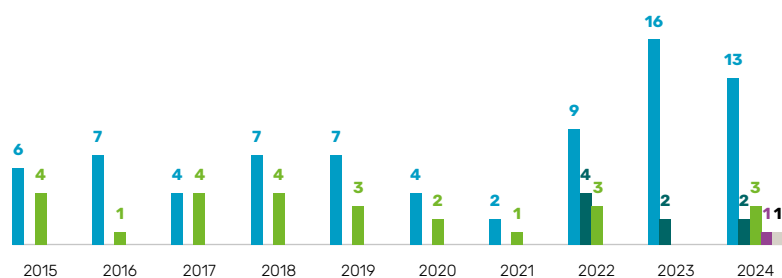
3. 110 jongeren werden in de periode 2015-2024 begeleid door de drie gespecialiseerde centra¹⁸⁹

3.1. De begeleide jongeren, ingedeeld naar slachtoffervorm

Aantal begeleide jongeren, ingedeeld naar slachtoffervorm (2015-2024)

Aantal begeleide jongeren, ingedeeld naar slachtoffervorm (2015-2024)

● Mensenhandel ● Mensenhandel en -smokkel ● Mensensmokkel ● Onduidelijk ● Overige

Bij de in 2015-2024 begeleide minderjarige slachtoffers ging het in iets minder dan 70% van de gevallen om slachtoffers van mensenhandel (75, 68%) en in iets minder dan een op de vier gevallen om slachtoffers van mensensmokkel (25, 23%). Sinds de ingebruikname van MyEldo in 2023 kunnen de centra ook meerdere uitbuitingsvormen of een combinatie van mensenhandel en mensensmokkel registreren. Dat verklaart waarom de gecombineerde verschijningsvorm acht keer (7%) voorkomt vanaf 2023, terwijl in de jaren voordien altijd de meest prominente uitbuitingsvorm werd gerapporteerd. Op het moment van de data-extractie uit MyEldo (maart 2025) was het voor één minderjarige uit 2024 nog niet duidelijk welke uitbuitingsvorm van toepassing was. Daarnaast was er één meisje ("Overige") dat door Sürya vanaf 2024 begeleid werd samen met haar mama. In tegenstelling tot haar mama was het meisje zelf geen slachtoffer van mensenhandel. Wel toont het aan dat de impact van slachtofferschap zich niet beperkt tot het eigenlijke slachtoffer; de omgeving voelt ook de gevolgen. In wat volgt, zullen de beide meisjes niet mee worden opgenomen in de analyses.

In de periode 2015-2019 is er een vrij constante trend wat het aantal begeleide minderjarigen betreft, namelijk zo'n acht-elf per jaar. In 2020-2021 was er evenwel een plotse daling van dat aantal. Eenzelfde trend deed zich ook op het niveau van de aanmeldingen voor en bij het aantal opgestarte begeleidingen voor volwassen slachtoffers. De COVID-19-maatregelen, waardoor mensen meer tijd binnenshuis doorbrachten, bemoeilijkten de detectie van het al nauwelijks zichtbare fenomeen mensenhandel. Daarnaast moest er ook – tenzij bij uitzondering – worden overgeschakeld naar het behandelen van aanmeldingen per telefoon of *videocall*, wat een meer wenselijke persoonlijke aanpak in de weg stond.¹⁹⁰

De periode 2022-2024 wordt dan weer gekenmerkt door een sterke stijging van het aantal nieuw opgestarte begeleidingen voor minderjarigen. Deze stijging is het gevolg van een toename in de begeleidingen van slachtoffers van seksuele uitbuiting en slachtoffers die gedwongen werden tot het plegen van misdrijven.

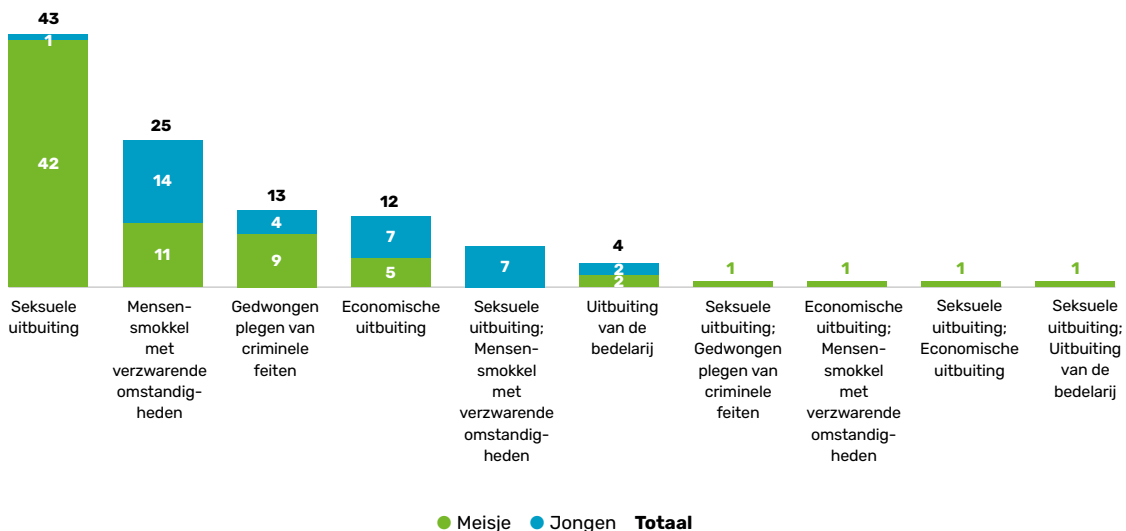
¹⁸⁹ De gegevens voor het tienjarige overzicht werden gecompileerd op basis van meerdere bronnen: de datahoofdstukken van de jaarverslagen mensenhandel en -smokkel van Myria en verder geverifieerd op basis van de informatie die beschikbaar was in de jaarverslagen van PAG-ASA (openbaar te raadplegen via <https://pag-asa.be/nl/meer-weten>). Payoke (openbaar te raadplegen via www.payoke.be/over-ons/jaarverslag) en in MyEldo. Sürya publiceert geen openbare jaarverslagen op de eigen website. Voor meer informatie rond de data, contacteer Myria via myria@myria.be.

¹⁹⁰ Payoke, *Jaarverslag 2020*, pp. 12, 18.

Binnen de groep van slachtoffers van seksuele uitbuiting ging het met name om meisjes met de Belgische nationaliteit¹⁹¹ en Afghaanse jongens¹⁹². De stijging met betrekking tot die eerste groep kwam vermoedelijk tot stand op basis van meerdere factoren. Zo voerde Child Focus, zoals eerder vermeld werd, twee studies uit naar slachtoffers van tienerpooiers in Vlaanderen (2015)¹⁹³ en in Brussel (2020)¹⁹⁴. Daarnaast lanceerden zij meerdere bewustmakingscampagnes rond deze thematiek, kwam er een website¹⁹⁵ die als informatieplatform dient rond de problematiek van seksuele uitbuiting van minderjarigen binnen de prostitutie en lanceerden ze in 2023 een gratis *e-learning* module¹⁹⁶ voor professionals rond slachtoffers van tienerpooiers. Daarnaast is de stijging mogelijk het resultaat van de inspanningen die Payoke sinds 2019 levert om contacten te leggen met jeugdhulpvoorzieningen, waardoor deze doelgroep veel beter bekend is met Payoke en de dienstverlening die kan worden geboden. Ook bij PAG-ASA vond er sinds 2019 een stijging van het aantal bewustmakingscampagnes en vormingsinitiatieven plaats. Sinds de oprichting van Meza in 2022 bevatten die stevast een inhoudelijk luik rond minderjarige slachtoffers. Sürya zette ook actief in op sensibiliserende contacten met SAJ's.

3.2. De begeleide jongeren, ingedeeld naar slachtoffervorm en geslacht

Aantal begeleide jongeren, ingedeeld naar geslacht en slachtoffervorm (2015-2024)

Bijna de helft van de 108 jongeren¹⁹⁷ die de afgelopen tien jaar door de centra werden begeleid werd het slachtoffer van seksuele uitbuiting (53¹⁹⁸; 49%). Een derde van de begeleide jongeren was het slachtoffer van mensensmokkel met verzwarende omstandigheden (33; 31%¹⁹⁹). Over de drie centra heen werden er

¹⁹¹ In de periode 2022-2024 werden er in totaal 28 meisjes door de centra begeleid die het slachtoffer waren van seksuele uitbuiting, een keer in combinatie met economische uitbuiting en een keer in combinatie met het gedwongen plegen van misdrijven. Achttien van de 28 meisjes (64%) hadden de Belgische nationaliteit.

¹⁹² In de periode 2022-2024 werden er in totaal zeven Afghaanse jongens door de centra begeleid die het slachtoffer waren van seksuele uitbuiting en mensensmokkel met verzwarende omstandigheden.

¹⁹³ Child Focus, *Slachtoffers van tienerpooiers in Vlaanderen*, 2015.

¹⁹⁴ Child Focus, *Slachtoffers van tienerpooiers in Brussel*, 2020.

¹⁹⁵ <https://stopproxenetes-ados.be/nl>

¹⁹⁶ Child Focus, *Jaarverslag 2023*, p. 24.

¹⁹⁷ Zoals eerder vermeld werd, werden twee meisjes van deze analyse uitgesloten: de dochter van een volwassen slachtoffer en het meisje voor wie er in 2024 een begeleiding werd opgestart maar bij wie de exacte uitbuitingsvorm nog niet kon worden bepaald.

¹⁹⁸ In totaal werden 53 jongeren het slachtoffer van seksuele uitbuiting. Bij zeven van hen was dat in combinatie met mensensmokkel met verzwarende omstandigheden. Bij drie van hen in combinatie met een tweede uitbuitingsvorm, respectievelijk het gedwongen plegen van misdrijven, economische uitbuiting en uitbuiting in de bedelarij. Doordat elf jongeren het slachtoffer werden van meerdere uitbuitingsvormen of van mensenhandel en -smokkel tegelijk, ligt de som van de vermelde totalen over de verschillende groepen heen hoger dan het aantal betrokken jongeren (119 vs. 108).

¹⁹⁹ In totaal waren 33 jongeren het slachtoffer van mensensmokkel met verzwarende omstandigheden. Bij zeven van hen was er een gecombineerd slachtofferprofiel met seksuele uitbuiting. Eén iemand werd ook economisch uitgebuit.

14 slachtoffers van economische uitbuiting (13%²⁰⁰) begeleid en 14 slachtoffers die werden gedwongen tot het plegen van misdrijven (13%²⁰¹). Een minderheid (5; 5%²⁰²) van de jongeren werd uitgebuit in de bedelarij.

Meisjes vormden de meerderheid van de door de centra begeleide slachtoffers (73; 68%). Met name binnen de groep van slachtoffers van seksuele uitbuiting en het gedwongen plegen van misdrijven komen zij in aantallen vaker voor dan mannelijke slachtoffers.

3.3. De begeleide jongeren, ingedeeld naar slachtoffervorm, geslacht en nationaliteit

Nationaliteit	Seksuele uitbuiting		Gedwongen misdrijf		Economi- sche uitbuiting		Uitbuiting van de bedelarij		Seksuele uitbuiting en gedwongen misdrijf		Seksuele en econo- mische uitbuiting		Seksuele uitbuiting en uitbuiting van de bedelarij		Seksuele uitbuiting en men- smokkel met ver- zwarende omstan- digheden		Economi- sche uit- buiting en men- smokkel met ver- zwarende omstan- digheden		Mensen- smokkel met ver- zwarende omstan- digheden		Totaal	
	Meisje (M)	Jongen (J)	M	J	M	J	M	J	M	J	M	J	M	J	M	J	M	J	M	J		
België	17		3	2					1		1										24	
Vietnam					2	5											1		4	3	15	
Nigeria	11																				11	
Afghanistan																7			3	1	11	
Roemenië	3		1		1		1	2													8	
Irak							1							1						2	4	6
Servië			4				1							1								6
Tunesië	2			1																		3
Marokko	1			1	1																	3
Syrië																					2	2
Somalië	1																				1	2
India						1															1	2
Macedonië	1				1																	2
Bulgarije	2																					2
Benin	1																					1
Bosnië en Herzegovina			1																			1
Verenigd Koninkrijk	1																					1
Kameroen		1																				1
Spanje	1																					1
Albanië																					1	1
Guinee																					1	1
Senegal						1																1
Niger	1																					1
Guatemala																					1	1
Kosovo																					1	1
Totaal	42	1	9	4	5	7	2	2	1	0	1	0	1	0	0	7	1	0	11	14	108	
	43		13		12		4		1		1		1		7		1		25			

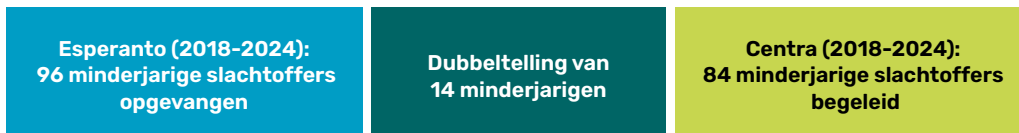
200 Twee van hen hadden een gecombineerd slachtofferprofiel. Eén iemand was ook het slachtoffer van seksuele uitbuiting en de andere persoon was eveneens het slachtoffer van mensensmokkel met verzwarende omstandigheden.

201 Eén van hen werd ook seksueel uitgebuit.

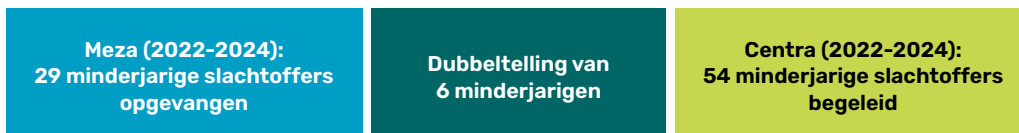
202 In totaal werden vijf jongeren uitgebuit in de bedelarij. Eén van hen was ook het slachtoffer van seksuele uitbuiting.

De Belgische (24), de Vietnamese (15), de Nigeriaanse (11) en de Afghaanse (11) nationaliteit waren de meest voorkomende nationaliteiten onder de minderjarige slachtoffers van mensenhandel en/of -smokkel met verzwarende omstandigheden die in de afgelopen tien jaar (2015-2024) bij de centra werden begeleid.

Op basis van de tabel hierboven kunnen de onderstaande profielen worden geïdentificeerd onder de slachtoffers die bij de centra worden begeleid. De meeste profielen werden hierboven al bij Esperanto en/of Meza besproken. Dat valt gedeeltelijk te verklaren door een bepaalde overlap in de gegevens van Esperanto, Meza en de drie centra. Sommige van de bij Esperanto en Meza opgevangen slachtoffers worden in het kader van de bijzondere procedure voor slachtoffers van mensenhandel en/of -smokkel met verzwarende omstandigheden namelijk ook door een van de centra begeleid. De identificatie van de overlap in gegevens tussen Esperanto en de drie centra kon voor zeven van de tien geanalyseerde jaren (2018-2024) gebeuren. Voor de drie overige jaren aan geanalyseerde gegevens van Esperanto (2015-2017) beschikt Myria niet over informatie op individuniveau rond het al dan niet opstarten van de bijzondere procedure voor slachtoffers van mensenhandel of mensensmokkel met verzwarende omstandigheden. In de periode 2018-2024 stapten 14²⁰³ van de 97 (onder wie er 96 minderjarigen waren) door Esperanto in die periode begeleide jongeren in de bijzondere procedure. Deze individuen konden allemaal in de data van de centra worden geïdentificeerd.

Ook de overlap in de cijfers van Meza (2022-2024) en de drie centra kon volledig worden bepaald. Bij Meza stapten elf jongeren tijdens de periode 2022-2024 in de bijzondere procedure. Vijf van deze elf jongeren waren meerderjarig en zitten dus niet in de datasetselectie van minderjarige slachtoffers van de centra vervat. Concreet gaat het dus om zes dubbeltellingen²⁰⁴ op het niveau van Meza en de centra.

In de jaren 2019-2024 gaat het in totaal dus om een geïdentificeerde overlap van twintig minderjarigen over de datasets van de vijf organisaties heen. Deze overlap heeft betrekking op de onderstaande profielen:

- Zes Vietnamese jongeren, slachtoffers van mensensmokkel met verzwarende omstandigheden;
- Drie Vietnamese jongeren, slachtoffers van economische uitbuiting;
- Zes Zuidoost-Europese slachtoffers (Roemenië (3), Servië (2) en Macedonië), slachtoffers van economische uitbuiting, gedwongen bedelarij, seksuele uitbuiting en het gedwongen plegen van misdrijven;
- Drie Belgische meisjes, slachtoffers van seksuele uitbuiting;
- Eén Tunesisch meisje, slachtoffer van seksuele uitbuiting;
- Eén Afghaanse jongen, slachtoffer van seksuele uitbuiting.

Meisjes met de Belgische nationaliteit die het slachtoffer zijn van seksuele uitbuiting via de 'loverboy'-techniek (19). Dat slachtofferprofiel is sinds 2019 aanwezig in de cijfers van de centra, waarbij het overgrote

203 De veertien dubbeltellingen tussen Esperanto en de centra hebben betrekking op zes Vietnamese slachtoffers van mensensmokkel met verzwarende omstandigheden (4 jongens, 2 meisjes), drie Vietnamese slachtoffers van economische uitbuiting (1 jongen, 2 meisjes), twee Roemeense slachtoffers (één jongen die het slachtoffer werd van uitbuiting in de bedelarij en een meisje dat het slachtoffer werd van economische uitbuiting), een Macedonisch meisje dat het slachtoffer was van economische uitbuiting en twee Servische slachtoffers. Eén Servisch meisje werd zowel bij Esperanto als bij de centra als een slachtoffer van het gedwongen plegen van misdrijven gecodeerd. Het tweede Servische meisje werd bij Esperanto met name als slachtoffer van economische uitbuiting beschouwd, maar werd op het niveau van de centra als slachtoffer van gedwongen bedelarij gecodeerd. Het meisje bleek een slachtoffer te zijn van de beide uitbuitingsvormen.

204 De zes dubbeltellingen tussen Meza en de drie centra hebben betrekking op drie Belgische meisjes die het slachtoffer zijn van seksuele uitbuiting (waarvan één in combinatie met het gedwongen plegen van misdrijven), een Tunesisch meisje dat slachtoffer is van seksuele uitbuiting, een Roemeens meisje dat het slachtoffer is van seksuele en economische uitbuiting en een Afghaanse jongen die het slachtoffer is van seksuele uitbuiting.

deel (17) van de slachtoffers de jongste twee jaar (2023-2024) bij Payoke en PAG-ASA werd begeleid. Drie van hen werden ook in de data van Meza in rekening gebracht.

Vietnamese jongeren (15, 7 meisjes en 8 jongens), die het slachtoffer zijn van **economische uitbuiting (7), mensensmokkel met verzwarende omstandigheden (7) of een combinatie van beide (1)**. De meeste (11) Vietnamese slachtoffers werden bij de centra begeleid in de periode 2018-2020. Negen van hen komen ook aan bod in de data van Esperanto.

Nigeriaanse meisjes (11) die het slachtoffer zijn van seksuele uitbuiting. De Nigeriaanse meisjes werden allemaal door de centra begeleid in de periode 2015-2018. Na 2018 komt dat profiel niet meer voor onder de opgevangen minderjarigen bij Esperanto.

Afghaanse jongeren (11) die het slachtoffer zijn van mensensmokkel met verzwarende omstandigheden (4: 3 meisjes en 1 jongen) of een combinatie van seksuele uitbuiting en mensensmokkel met verzwarende omstandigheden (7 jongens). De betrokken meisjes werden allemaal in 2015 opgevangen. De jongens met een gecombineerd slachtofferprofiel zijn vanaf 2022 in de cijfers van de centra aanwezig. Eén van hen werd ook in de data van Meza hernomen.

Meisjes uit Zuidoost-Europa (Roemenië, Bulgarije, Servië en Macedonië) die worden uitgebuit in de prostitutie (7²⁰⁵). De gemiddelde leeftijd van deze meisjes is vijftien jaar. Sommigen van hen kwamen naar België via een gedwongen huwelijk en werden vervolgens uitgebuit door hun schoonfamilie. Anderen waren het slachtoffer van pooiers die de 'loverboy'-techniek hanteerden. In meerdere jaarverslagen²⁰⁶ van Myria wordt er verwezen naar deze groep van slachtoffers, de door de ouders gehanteerde gewelddadige controlemechanismen en de relevante rechtspraak.²⁰⁷ Eén van hen zit ook in de data van Meza vervat.

Iraakse jongeren die het slachtoffer zijn van mensensmokkel met verzwarende omstandigheden (6: 2 meisjes en 4 jongens).

Meisjes uit (Zuid)Oost-Europa (Roemenië, Servië, Bosnië en Herzegovina) die gedwongen worden tot het plegen van misdrijven (6). Eén van hen komt ook in de data van Esperanto voor.

(Zuid)Oost-Europese jongeren (Roemenië, Servië) die uitgebuit worden in de bedelarij (5: 3 meisjes²⁰⁸ en 2 jongens). Twee van hen komen eveneens in de data van Esperanto aan bod.²⁰⁹

(Zuid)Oost-Europese meisjes (2: Roemenië en Macedonië) die economisch worden uitgebuit. Eén van hen komt ook in de data van Esperanto aan bod.

Jongeren met de Marokkaanse nationaliteit (3) die het slachtoffer zijn van economische uitbuiting (1), het gedwongen plegen van misdrijven (1) en seksuele uitbuiting (1). Over de cijfers van Esperanto en de drie centra (exclusief één dubbeltelling) heen gaat het in totaal om **11 Marokkaanse slachtoffers**. Concreet gaat het om slachtoffers van seksuele uitbuiting (5 meisjes), economische uitbuiting (4: 1 meisje en 3 jongens) en het gedwongen plegen van misdrijven (1 meisje, 1 jongen).

205 Eén van de zeven meisjes had een gecombineerd slachtofferprofiel, waarbij ze het slachtoffer was van seksuele uitbuiting en uitbuiting in de bedelarij.

206 Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2015, Schakels verbinden*, pp. 30-31 Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2016, Bedelaars in de handen van mensenhandelaars*, pp. 81-87, 134-135; Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2017, Online*, pp. 34, 83 en 107; Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2018, Minderjarig, in hoogste nood*, p. 111; Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2019, Slagkracht voor slachtoffers*, pp. 104-105, 121; Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2020, Achter gesloten deuren*, p. 78; Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2021, Zichtbaar onzichtbaar*, p. 62; Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2022, Gebonden door schuld*, pp. 76-79; Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2023, Een keten van verantwoordelijkheden*, pp. 103-110.

207 Voor een overzicht van recente rechtspraak m.b.t. dossiers mensenhandel en -smokkel, zie ook de [website van Myria](#) (rechtspraak).

208 Eén van de drie meisjes had een gecombineerd slachtofferprofiel, waarbij ze het slachtoffer was van seksuele uitbuiting en uitbuiting in de bedelarij.

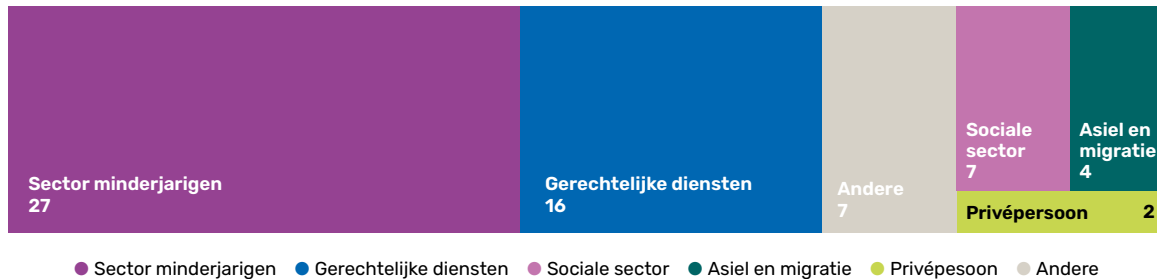
209 Eén Roemeense jongen werd zowel door Esperanto als door de centra als slachtoffer van uitbuiting in de bedelarij beschouwd. Eén Servisch meisje werd bij Esperanto als slachtoffer van economische uitbuiting beschouwd, maar werd op het niveau van de centra als slachtoffer van uitbuiting in de bedelarij gecodeerd. Het meisje bleek een slachtoffer van de beide uitbuitingsvormen te zijn.

Over de cijfers van Meza en de drie centra heen kan er een bijkomend profiel van slachtoffers worden geïdentificeerd: jongeren met de **Belgische nationaliteit** die **gedwongen worden tot het plegen van misdrijven** (8: 5 meisjes²¹⁰ en 3 jongens, exclusief één dubbeltelling).

Over de cijfers van Esperanto en de drie centra heen kan er nog een laatste profiel van slachtoffers worden geïdentificeerd: **slachtoffers met de Tunesische nationaliteit** (4, geen dubbeltellingen aanwezig) die **gedwongen worden tot het plegen van misdrijven** (2 jongens) en **seksueel worden uitgebuit** (2 meisjes).

3.4. Aanmeldende instanties

Aantal ontvangen aanmeldingen per aanmeldende instantie (2020-2024)

Voor de analyse van de aanmeldende actoren werd alleen de vijfjarige periode 2020-2024 (61 van de 108 dossiers) onder de loep genomen. Wanneer de tien afgelopen jaren geanalyseerd werden, steeg het aantal dossiers waarbij er info rond de aanmelder ontbrak namelijk van 6 naar 16%. Daarnaast stijgt de kans op onbetrouwbare gegevens naarmate er verder werd teruggegaan in de tijd, onder meer omdat er onjuistheden in kunnen zijn geslopen tijdens de datatransfer van de vroegere dataregistratiesystemen naar het huidige MyEldo-systeem.

Voor de periode 2020-2024 kwam **bijna 45%** (27; 44%) van de aanmeldingen vanuit de “**sector minderjarigen**”. Daarbij gaat het om actoren zoals de Dienst Voogdij, het Agentschap Opgroeien, een SAJ, een voogd, ...

Vervolgens deden de **gerechtelijke diensten** (16; **26%**) de meeste aanmeldingen bij de centra. Daarbij ging het met name om meldingen van de federale politie (10) en in mindere mate van de lokale politie (4) en het parket (2). Een kleine 10% van de aanmeldingen kwam vanuit de sociale sector (5, bijvoorbeeld een opvanghuis).

Vier aanmeldingen (6%) kwamen van de “sector asiel en migratie” (bijvoorbeeld Fedasil). Twee aanmeldingen (3%) kwamen van een privépersoon. Binnen de categorie “andere” (7; 11%) zijn onder meer de vier dossiers terug te vinden waarvoor er geen informatie rond de aanmelder beschikbaar was alsook een aanmelding van het slachtoffer zelf, een aanmelding vanuit een gespecialiseerd onthaalcentrum en een aanmelder die als “andere” werd geregistreerd.

²¹⁰ Eén van de vijf meisjes had een gecombineerd slachtofferprofiel, waarbij ze zowel gedwongen werd tot het plegen van misdrijven als seksueel werd uitgebuit. Dat meisje stapte in de bijzondere procedure voor slachtoffers van mensenhandel en kwam zodoende zowel in de cijfers van Meza als die van de centra voor.

Hoofdstuk 5

Aanbevelingen

1. Aanbevelingen op het vlak van dataregistratie en -rapportage

1.1. De opportuniteit onderzoeken en evalueren om de bestaande dataregistratiesystemen intern te (her)ontwikkelen

Om de kwaliteit van de momenteel beschikbare cijfergegevens te verbeteren, zouden de bestaande dataregistratiesystemen moeten worden geëvalueerd en, indien de middelen het toelaten, waar nodig worden aangepast. Hieromtrent dient men zich te laten leiden door de volgende vragen. Over welke variabelen wenst men informatie te verzamelen en waarom? Zijn er variabelen die moeten worden weggelaten of toegevoegd? Over welke variabelen mag men wettelijk informatie verzamelen en bijhouden? Welke antwoordmogelijkheden dienen voorzien te worden per variabele? Liggen de voorziene antwoordmogelijkheden nog in lijn met de huidige realiteit van het bevroegde fenomeen? In welke mate dienen er antwoordcategorieën zoals “onbekend” en “andere” te zijn? Wanneer is het gebruik van open antwoordvelden dan wel *picklists* van vooraf bepaalde antwoordcategorieën aangewezen? Welke terminologie en welke formulering genieten de voorkeur om interpretatieonduidelijkheden te voorkomen? In welke mate is het aangewezen om het invullen van velden verplicht of facultatief te maken? Welke gegevens wil men al dan niet automatisch uit het dataregistratiesysteem kunnen halen?

Bij dergelijke aanpassingen aan bestaande dataregistratiesystemen zijn er meerdere toevoegingen mogelijk die ook een meerwaarde zouden kunnen betekenen voor de beeldvorming rond mensenhandel en mensensmokkel. Myria formuleert hierna enkele pistes:

- Een registratie door de **Dienst Voogdij** van het aantal ontvangen meldingsformulieren waarbij er een vermoeden rond mensenhandel of verzwaarde mensensmokkel werd aangeduid zou inzicht kunnen bieden in de mate waarin er bij de detectie van NBM's aandacht gaat naar/kennis is over het identificeren van indicaties van mensenhandel en elementen van mensensmokkel met verzwarende omstandigheden. In het verleden kaartte Myria namelijk al de moeilijkheden aan wat het correct en volledig invullen van het meldingsformulier betreft.²¹¹ Ook bij een recentere consultatie (in 2024) van Myria bij de Dienst Voogdij daaromtrent werd er een vermoeden van onderrapportage uitgesproken. Registratie van cijfers ter zake kan ook toelaten om de effectiviteit van eventuele sensibiliseringscampagnes bij DVZ en de politie te evalueren. Daarnaast zou er een herwerking van het “meldingsformulier NBMV” door de FOD Justitie kunnen plaatsvinden, opdat de fenomenen mensenhandel en mensensmokkel met verzwarende omstandigheden apart worden bevroegd in plaats van via de huidige gezamenlijke bevroeging onder de noemer “MH”. Dat zou mogelijk kunnen helpen om de aandacht voor en het bewustzijn rond het

211 Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2018, Minderjarig, in hoogste nood*, pp. 41-42.

conceptuele onderscheid tussen de beide fenomenen te vergroten. Bovendien kan het een meerwaarde zijn om de verschillende uitbuitingsvormen meteen na de vraagstelling rond mensenhandel tussen haakjes toe te voegen in plaats van die in een voetnoot onderaan de pagina te vermelden.

- Ook binnen de subgroep van de onrustwekkende verdwijningen door **Fedasil en de Dienst Voogdij** zou een bijkomende registratie over het criterium van onrustwekkendheid dat van toepassing is op de verdwijning een meerwaarde bieden. Vanuit het perspectief van mensenhandel en -smokkel is met name bijkomende informatie over de subgroep van onrustwekkende verdwijningen op grond van de "aanwezigheid van derden die een bedreiging vormen/slachtoffer zijn van een misdrijf" interessant, des te meer wanneer dat in het dataregistratiesysteem zou kunnen worden gevolgd door een follow-upvraag die specifiek gericht is op mensenhandel en -smokkel.
- Een bij **Child Focus** toegenomen mogelijkheid op technisch vlak om de geregistreerde datagegevens automatisch op te vragen in plaats van die alleen manueel te kunnen consulteren op dossierniveau. Daarbij verwijst Myria met name naar de huidige onmogelijkheid binnen het aangepaste dataregistratiesysteem om op automatische wijze meer gedetailleerde informatie op te vragen over de specifieke actoren die melding maken van een verdwijning van een NBM en nu onder de categorie "professional" worden gegroepeerd. Child Focus meldde wel dat dit nog zal worden herbekeken, waarbij de beslissing tot het al dan niet toevoegen van subcategorieën binnen de overkoepelende noemer "professional" zal worden bepaald door de praktische haalbaarheid van de verdere opsplitsing (onder meer in termen van het risico op non-respons) enerzijds en de bijkomende rijkheid aan verkregen informatie anderzijds. Myria meent dat het gebruik van subcategorieën (bijvoorbeeld "opvangcentrum asiel- en migratiesector", "jeugdhulpvoorziening", ...) en een geautomatiseerde data-extractie in meer detail en op een meer efficiënte wijze inzicht kunnen bieden in de mogelijke impact van sensibiliseringscampagnes en ook concreter groepen van professionele actoren kunnen helpen te identificeren waarbij er mogelijk meer moet worden ingezet op sensibilisering.
- De databank "*Interventions et Mesures d'Aides aux Jeunes*" (IMAJ) van de *Administration générale de l'Aide à la jeunesse et du centre pour mineurs dessaisis* (AGAJcmd) biedt de mogelijkheid om "mensenhandel" als reden voor een opname aan te duiden voor de jongeren die minimaal één nacht werden opgevangen binnen de *Aide à la jeunesse*, wat positief is. De informatie met betrekking tot de reden voor een opname is evenwel een facultatief in te vullen dataveld, waardoor er daarover geen informatie beschikbaar is voor een groot aantal dossiers (voor 44% van de dossiers uit 2019-2024 ontbrak deze info). Wanneer dat tot een verplicht in te vullen veld zou worden gemaakt, valt er een vollediger beeld te ontwikkelen over de problematieken die aanleiding geven tot een opname, wat ook preventieve maatregelen kan informeren. Aan Nederlandstalige zijde, op het niveau van het **Agentschap Opgroeien**, zijn er geen homologe parallelle cijfers met betrekking tot mensenhandel beschikbaar. Naar de toekomst toe is het aangewezen dat het Agentschap Opgroeien en de daaronder vallende instanties van de Vertrouwenscentra kindermishandeling (VK's), de Ondersteuningscentra jeugdzorg (OCJ's) en de Sociale Dienst Jeugdrechtbank (SDJ) de mogelijkheid onderzoeken om in hun dataregistratie rond de ontvangen aanmeldingen en opgestarte opnames bijkomend aandacht te hebben voor mensenhandel. Een essentieel startpunt voor een dergelijke bijkomende dataregistratie is het ontwikkelen en het hanteren van een uniforme definitie van de term mensenhandel en de uitbuitingsvormen die daaronder worden verstaan over de verschillende actoren heen.

1.2. Exploratieve studie ter facilitering van de ontwikkeling van een uniforme terminologie en om de haalbaarheid van het bekomen van interoperabele databanken te onderzoeken

De evaluatie en (her)ontwikkeling van bestaande dataregistratiesystemen is eenvoudiger realiseerbaar op het niveau van individuele organisaties, gezien de uiteenlopende behoeften en doelstellingen van verschillende organisaties op het vlak van dataregistratie. Een dergelijke intern gerichte blik verhindert

evenwel de ontwikkeling van een gemeenschappelijk jargon, wat nodig is om een eerste stap te zetten richting een toegenomen vergelijkbaarheid en complementariteit van gegevens over organisaties heen.

Het aanstellen van een externe consultant en het opzetten van een overlegorgaan waarin elke betrokken organisatie vertegenwoordigd is, zou in een eerste fase de ontwikkeling van een gemeenschappelijk jargon over organisaties heen kunnen faciliteren, door (1) te identificeren welke organisaties gelijkaardige gegevens bijhouden, (2) inzage te krijgen in de bestaande dataregistratiesystemen van de betrokken organisaties om die in detail te bestuderen (welke variabelen worden er geregistreerd, op welke manier worden de variabelen gedefinieerd en hoe worden de variabelen inhoudelijk geïnterpreteerd door diegenen die de data invoeren?), (3) gelijkenissen en verschillen over de databanken heen te identificeren, (4) na te gaan hoe de betreffende variabelen over de organisaties heen op uniforme wijze kunnen worden ge(her)-conceptualiseerd en binnen de bestaande dataregistratiesystemen van de organisaties kunnen worden geïntegreerd. In een volgende fase zou het aangewezen zijn om te onderzoeken hoe de fragmentering van gegevens en de problematiek van dubbeltellingen kunnen worden beperkt door over organisaties heen met gemeenschappelijke anonieme unieke identificatiecodes voor individuen te werken. Dergelijke anonieme unieke identificatiecodes vormen een eerste mogelijke stap naar interoperabiliteit. Verdere ontwikkelingen op het vlak van interoperabiliteit dienen geëvalueerd te worden in functie van de praktische en beleidsmatige meerwaarde, de juridische haalbaarheid (gezien de uitgebreide wetgeving op het gebied van gegevensbescherming en privacy) en de grootteorde van de benodigde budgettaire investering om dergelijke diepgaande IT- en juridische analyses mogelijk te maken.

Een eerste stap naar een meer gedeeld jargon met betrekking tot de term “verdwijning” en het gebruik van gemeenschappelijke, anonieme en unieke identificatiecodes om het aantal unieke verdwenen en teruggevonden jongeren te kunnen identificeren zou in eerste instantie kunnen gebeuren voor de gegevens die door de Dienst Voogdij, Fedasil en Child Focus worden bijgehouden wat de verdwijningen van NBM’s betreft. Momenteel verhinderen de verschillende definities van de term “verdwijning” en het gebrek aan dergelijke gemeenschappelijke identificatiecodes de vergelijking en samenvoeging van de nationale gegevens.

Daarnaast dienen de mogelijkheden te worden onderzocht over hoe het bestaande dossierbeheersysteem MyEldo van de drie gespecialiseerde centra bijkomend kan worden geëxploiteerd. Concreet zou een bijkomende ingebruikname van en aansluiting op MyEldo vanuit Meza en Esperanto een uitgebreidere, gecentraliseerde gegevensdatabank voor slachtoffers van mensenhandel en/of -smokkel mogelijk maken. Een dergelijke koppeling vanuit Meza en Esperanto kan het identificeren van dubbeltellingen met de slachtoffers die door de drie gespecialiseerde centra worden begeleid vereenvoudigen en vergroot de *scope* van de databank door niet alleen slachtoffers in rekening te brengen die in de bijzondere procedure stappen om het slachtofferstatuut te bekomen, maar ook die groep van minderjarige slachtoffers in rekening te brengen die dat niet doen.

1.3. Periodieke vorming en sensibilisering van medewerkers die de data invoeren

Om correct en volledig ingevulde databanken te bekomen, is het daarnaast noodzakelijk dat er met voldoende regelmaat interne vormingen worden aangeboden voor het personeel dat verantwoordelijk is om de databanken te voeden. Deze vormingen dienen als doel te hebben om (1) het belang van correcte en volledige gegevens toe te lichten en aldus de motivatie van de dossierbeheerders hoog te houden en non-responsiviteit te vermijden, (2) verschillen in de interpretatie van variabelen over individuen heen te vermijden zodat cijfers over medewerkers en vestigingen heen vergeleken kunnen worden en (3) medewerkers een platform te bieden waarlangs zij feedback kunnen geven over bijvoorbeeld de mate van gebruiksvriendelijkheid en/of eventuele gebreken of onduidelijkheden van het dataregistratiesysteem.

1.4. Toegankelijkere geanonimiseerde gegevens op individuniveau

In functie van het voeren van onderzoek en van het informeren van zowel het bredere publiek als professionele actoren en beleidsactoren is er nood aan toegankelijker en meer gedetailleerde, geanonimiseerde gegevens op individuniveau in plaats van de huidige beperkte openbaar beschikbare gegevens op groepsniveau waarbij variabelen niet onderling aan elkaar kunnen worden gelinkt om tot een meer omvattende beeldvorming te komen. Ook het Federaal Instituut voor de bescherming en de bevordering van de Rechten van de Mens (FIRM) kaartte het gebrek aan openbare en volledige statistieken aan op het vlak van de verdwijningen van NBMV's door het gebrek aan een gecentraliseerde gegevensbank.²¹²

Een meer uitgebreide toegang tot dergelijke geanonimiseerde gegevens op individuniveau in plaats van globale groepsgegevens mag nooit ten koste gaan van de anonimiteit van de individuen die in de gegevens vervat zitten. Daarnaast moet de persoon en/of de organisatie die de data opvraagt en verwerkt altijd de oorspronkelijke finaliteit van de dataregistratie en het eigenaarschap over de data van de databron respecteren.

Met het oog op het informeren van zowel het bredere publiek als professionele actoren en beleidsactoren wenst Myria het dataluik in het *Jaarlijks evaluatieverslag Mensenhandel en mensensmokkel* met regelmaat uit te breiden met gegevens rond minderjarige slachtoffers van mensenhandel. In eerste instantie zal die uitbreiding gericht zijn op de inclusie van gegevens van Meza en Esperanto, zoals in onderling overleg met de beide organisaties werd afgesproken. Ter ondersteuning van deze info-uitwisseling rond de nieuw opgevangen jongeren werd er door Myria een uniforme template uitgewerkt, die voortbouwde op de bestaande werkwijze van dataregistratie binnen Esperanto. In een latere fase zou het ook interessant kunnen zijn om informatie rond de meldingen die Child Focus ontvangt met betrekking tot seksuele uitbuiting van minderjarigen in de prostitutie mee in het jaarlijks evaluatieverslag op te nemen.

1.5. Verder doorgedreven data-analyse van de MyEldo-gegevens door Myria

De beeldvorming rond minderjarige slachtoffers van mensenhandel en/of -smokkel kan naar de toekomst toe bijkomend worden gevoed door een verder doorgedreven data-analyse van de gegevens in MyEldo.

Zoals hiervoor vermeld werd, beschikken Payoke en PAG-ASA sinds 1 januari 2024 over de mogelijkheid om een *lifeline*-traject op te starten voor minderjarigen die na een intakeprocedure een vermoedelijk slachtoffer van mensenhandel blijken te zijn maar nog niet klaar zijn om verklaringen af te leggen noch om op het hulpaanbod van de gespecialiseerde centra in te gaan.²¹³ In MyEldo worden deze *lifeline*-trajecten geregistreerd. Naar de toekomst toe kan het bijgevolg interessant zijn om de profielen te bekijken van de minderjarigen die in deze trajecten zitten en na te gaan hoeveel van die *lifeline*-trajecten op een later moment al dan niet aanleiding geven tot het opstarten van een begeleiding.

Geïnspireerd op de in 2006 uitgevoerde analyse²¹⁴ van de gegevens uit de vroegere databank voor slachtoffers van mensenhandel van het toenmalige Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding is het daarnaast naar de toekomst toe ook aangewezen om, onder meer, de ontvangen meldingen meer in de diepte te analyseren: welke meldingen worden er van welke instanties ontvangen en bij welke van deze meldingen worden er effectief kenmerken van mensenhandel en/of -smokkel aangetroffen? Welke van deze meldingen geven al dan niet aanleiding tot het opstarten van een begeleidingsproces (en waarom)?

212 FIRM, *Parallel rapport aan het Comité inzake gedwongen verdwijningen*, p. 24.

213 Voor meer informatie hieromtrent, zie ook hierboven 2.1. 'Gegevens Payoke 2019-2023: Slachtoffers van tienerpooiers'.

214 Vermeulen, Van den Herrewegen, Van Puyenbroeck & Moens (2006). *Kwantitatieve en kwalitatieve analyse van de databank slachtoffers van mensenhandel*. De synthese van de studie kan via de volgende link worden geraadpleegd: https://www.belspo.be/belspo/organisation/publ/pub_ostc/AP/rAP23r_nl.pdf.

Vervolgens is het ook aangewezen dat er een gedetailleerde analyse wordt uitgevoerd naar de redenen waarom een begeleiding wordt stopgezet vooraleer er een finale uitkomst is binnen de strafprocedure tegen de vermoedelijke daders.

Gezien de relatief recente ingebruikname van MyEldo zijn de momenteel beschikbare MyEldo-gegevens met betrekking tot de bovenstaande punten evenwel te beperkt in tijdsspanne om daarop een uitgebreide analyse uit te voeren, maar een dergelijke analyse zou later wel een meerwaarde vormen, bijvoorbeeld een toekomstige analyse op vijf jaar aan MyEldo-gegevens (2023-2027).

2. Beleidsaanbevelingen

2.1. Toegenomen informatie-uitwisseling tussen magistraten

Myria wenst in dit rapport een aanbeveling van de Bijzondere commissie belast met de evaluatie van de wetgeving en het beleid inzake mensenhandel en mensensmokkel opnieuw onder de aandacht te brengen. Meer bepaald aanbeveling 91²¹⁵, waarbij er wordt opgeroepen om “te zorgen voor een vlotte informatiestroom en passende reflexen tussen de referentiemagistraat belast met verdwijningen en die belast met mensenhandel”.

Dat is in lijn met de Omzendbrief COL.04/2022 van 19 mei 2022 die de volgende actie voorschrijft: “In alle situaties waarin er aanwijzingen zijn van mensenhandel of mensensmokkel neemt de referentiemagistraat ‘verdwijning’ contact op met de referentiemagistraat ‘mensenhandel/mensensmokkel’ van zijn parket om hem op de hoogte te brengen van deze verdwijning”.²¹⁶ Het FIRM stelt in een rapport van 2024 evenwel dat er in de praktijk onvoldoende onderzoek wordt gedaan naar de banden tussen de verdwijningen van NBMV’s en mensenhandel en -smokkel. Een bedenking die ook door Fedasil met Myria werd gedeeld tijdens een video-overleg in 2024. Volgens consultaties van het FIRM zou een dergelijke coördinatie tussen de magistraten bovendien maar zelden plaatsvinden.²¹⁷ Daarnaast wordt er met aanbeveling 91 gevraagd om “meer interactie te garanderen tussen de referentiemagistraten belast met mensenhandel en de jeugdmagistraten, opdat er zou worden nagedacht over elk onderliggend mechanisme van uitbuiting (of van een uitbuitingsnetwerk) wanneer een jongere door een jeugdmagistraat wordt gehoord en, omgekeerd, opdat de magistraat belast met mensenhandel ook het aspect ‘jeugd’ in het geheel beter zou begrijpen”.

Een dergelijke informatie-uitwisseling wordt eveneens voorgeschreven in de Omzendbrief van 23 december 2016²¹⁸ inzake de invoering van een multidisciplinaire samenwerking met betrekking tot de slachtoffers van mensenhandel en/of van bepaalde zwaardere vormen van mensensmokkel: “Indien het vermoedelijke slachtoffer van mensenhandel en/of van bepaalde zwaardere vormen van mensensmokkel een minderjarige is, neemt de magistraat contact op met de jeugdmagistraat die belast is met de follow-up van de minderjarige. Daarbij wordt er uitdrukkelijk verwezen naar de rol- en taakverdeling tussen de magistraat mensenhandel en de jeugdmagistraat zoals beschreven in de COL 1/2015 inzake het opsporings- en vervolgingsbeleid betreffende mensenhandel”.

Vanuit de gespecialiseerde centra werd de blijvende noodzaak tot een verbeterde informatie-uitwisseling tussen jeugdmagistraten en referentiemagistraten mensenhandel herhaald tijdens een consultatie met Myria in de lente van 2025.

²¹⁵ Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, *Bijzondere Commissie belast met de evaluatie van de wetgeving en het beleid inzake mensenhandel en mensensmokkel*, p. 67.

²¹⁶ Zie punt 1.3.2.1.3. van de Omzendbrief van 19 mei 2022 inzake de opsporing van vermiste personen. De omzendbrief kan worden geconsulteerd via <https://www.om-mp.be/nl/omzendbrieven-0>.

²¹⁷ FIRM, *Parallel rapport aan het Comité inzake gedwongen verdwijningen*, pp. 27-28.

²¹⁸ Omzendbrief van vrijdag 23 december 2016 inzake de invoering van een multidisciplinaire samenwerking met betrekking tot de slachtoffers van mensenhandel en/of van bepaalde zwaardere vormen van mensensmokkel, BS, vrijdag 10 maart 2017. De omzendbrief kan via de volgende link worden geconsulteerd: <https://www.myria.be/files/circulaire-23-12-2016.pdf>.

2.2. Verdere sensibilisering van de politie en het parket rond minderjarige slachtoffers van het gedwongen plegen van misdrijven

In de periode 2015-2024 ving Esperanto 40 jongeren op die werden gedwongen om misdrijven te plegen. 31 van hen waren afkomstig uit (Zuid)oost-Europa (Servië, Roemenië, Bulgarije, Kroatië, Bosnië en Herzegovina). In 2022-2024 werden er bij Meza twaalf minderjarigen aangemeld die werden gedwongen om misdrijven te plegen. Negen van hen hadden de Servische, de Kroatische of de Bosnische nationaliteit en behoorden tot de Roma-gemeenschap. Zes van hen verbleven maar één à twee dagen bij Meza vooraleer ze verdwenen.

Meza stelt dat de politie en de (jeugd)parketten weinig geneigd lijken om op deze dossiers in te zetten. Minor-Ndako stelt vast dat die minderjarigen bovendien vaak niet als vermoedelijke slachtoffers van mensenhandel worden beschouwd. Hetzelfde merkt Minor-Ndako bij de Maghrebijnse minderjarigen die in het kader van bendes of netwerken zouden worden gedwongen om misdrijven te plegen. Ook de GRETA²¹⁹ uitte, op basis van gesprekken met Esperanto, de bezorgdheid dat minderjarige slachtoffers die betrokken zijn bij het gedwongen plegen van misdrijven door de politie en het gerecht veeleer als minderjarige daders dan als (vermoedelijke) slachtoffers van mensenhandel worden gepercipieerd en benaderd. Daardoor kunnen zij niet genieten van de nodige beschermingsmaatregelen waarop zij als slachtoffers recht hebben.

Ook in een rapport van de federale gerechtelijke politie²²⁰ wordt er gewaarschuwd voor het gevaar dat minderjarige slachtoffers die gedwongen worden om misdrijven te plegen in de politiepraktijk verkeerd worden geïdentificeerd, gepercipieerd, benaderd en geregistreerd als daders, zoals wanneer het gaat om minderjarige slachtoffers die zouden worden gedwongen om misdrijven (bijvoorbeeld diefstallen) te plegen. Wel lijkt de FGP aandachtiger te worden voor deze problematiek. Sinds het voorjaar van 2024 neemt de FGP onder meer het voortouw bij een Europees project dat gericht is op alle vormen van uitbuiting van minderjarigen.²²¹

2.3. Bijkomend inzetten op informerende en sensibiliserende contacten met de politie, het parket, de jeugdhulp en de asiel- en migratiesector zodat elk vermoedelijk slachtoffer wordt gedetecteerd en vervolgens wordt aangemeld bij de gespecialiseerde centra

Het is essentieel dat elk vermoedelijk slachtoffer van mensenhandel en/of mensensmokkel met verzwarende omstandigheden wordt aangemeld bij één van de drie gespecialiseerde centra, aangezien dat een eerste stap vormt naar de mogelijke opstart van gepaste, gespecialiseerde hulpverlening. Opdat een aanmelding kan plaatsvinden, dienen vermoedelijke slachtoffers uiteraard eerst gedetecteerd en geïnformeerd te worden.

Gezien de positieve impact van de eerder beschreven initiatieven van PAG-ASA, Child Focus, Payoke en Sürya op het aantal ontvangen meldingen en de door de drie gespecialiseerde centra opgestarte begeleidingen van minderjarige slachtoffers is een blijvende investering in de vorming van actoren op het terrein rond mogelijke indicatoren van mensenhandel en elementen van mensensmokkel met verzwarende omstandigheden noodzakelijk.

219 GRETA, *Evaluation Report Belgium*, 2022, hoofdstuk IV, punt 8 en hoofdstuk V, punt 4.

220 Federale gerechtelijke politie, *Uitbuiting van minderjarigen in mensenhandel: Europese strategische analyse*, pp. 25-26.

221 Federale Overheidsdienst Justitie, "Laat geen enkel kind achter in de strijd tegen mensenhandel", 22 juli 2024. T. Santens, "Dit zijn de 'harraga's': minderjarigen uit Marokko en Afghanistan worden gerekruteerd voor drugshandel en diefstal in België", *VRT NWS*, 17 juni 2024.

Myria verwelkomt bijgevolg het voornemen van de federale regering om in te zetten op “doelgerichte grootschalige sensibiliseringscampagnes” in de strijd tegen mensenhandel waarbij de campagnes dienen te verwijzen naar het Belgische Meldpunt voor Slachtoffers van Mensenhandel.²²²

De actoren bijkomend stimuleren om gebruik te maken van dit meldpunt is noodzakelijk om de twee voornaamste doelstellingen bij de oprichting ervan te realiseren. Namelijk, (1) de verdere centralisatie van aanmeldingscijfers, om een betere beeldvorming van het aantal vermoedelijke slachtoffers van mensenhandel in België mogelijk te maken, wat het beleid inzake de detectie, begeleiding en opvang van slachtoffers en de strijd tegen mensenhandel kan informeren, en (2) een vereenvoudigde toegang en versterkte toeleiding naar gespecialiseerde hulpverlening. Voor de verwezenlijking van die doelstellingen is het cruciaal dat alle vermoedelijke slachtoffers van mensenhandel op een constante basis bij het meldpunt worden aangemeld, ook wanneer zij geen interesse in de bijzondere procedure en/of begeleiding tonen. Dat laatste ligt bovendien in lijn met de richtlijn uit de omzendbrief inzake de invoering van een multidisciplinaire samenwerking met betrekking tot de slachtoffers van mensenhandel en/of van bepaalde zwaardere vormen van mensensmokkel,²²³ waarin staat dat een slachtoffer dat zichzelf niet als slachtoffer beschouwt ook geïnformeerd en doorverwezen dient te worden naar één van de erkende gespecialiseerde opvangcentra. Door ook diegenen die aangeven geen interesse te hebben in de bijzondere procedure en/of begeleiding aan te melden, wordt alsnog de mogelijkheid gecreëerd om hen vrijblijvend te informeren over de bijzondere procedure. Als er op een later tijdstip alsnog interesse is in de bijzondere procedure, zal de drempel om contact op te nemen met één van de gespecialiseerde centra lager zijn.

2.4. De opvangcapaciteit voor minderjarige (vermoedelijke) slachtoffers verhogen

Tijdens de consultaties met Meza (Minor-Ndako), Esperanto, de gespecialiseerde centra en de Dienst Voogdij getuigden die actoren over hoe moeilijk het was om voor aangemelde minderjarige (vermoedelijke) slachtoffers voor wie er een vraag tot opvang was een geschikte opvangplaats te vinden. Daarbij kwam zowel het gebrek aan gespecialiseerde, kleinschalige opvangplaatsen alsook het algemene plaatsgebrek binnen de reguliere jeugdhulp aan bod. Afhankelijk van de noden van de minderjarige kan gespecialiseerde opvang dan wel opvang binnen de reguliere jeugdhulp aangewezen zijn.

2.4.1. Nood aan bijkomende gespecialiseerde, kleinschalige opvangplaatsen voor specifieke doelgroepen

Esperanto en Meza bieden allebei gespecialiseerde opvang voor specifieke doelgroepen. Toch kunnen jongeren – zelfs al behoren zij tot die doelgroepen – niet altijd worden opgevangen bij die organisaties. Zo werd er al vermeld dat Esperanto het opnamebeleid heeft aangepast voor meisjes die het slachtoffer zijn van seksuele uitbuiting via de ‘loverboy’-techniek om het weggelooptgedrag binnen deze doelgroep te verminderen. Esperanto merkte namelijk op dat deze meisjes, wanneer zij gelijktijdig in opname waren bij Esperanto en het slachtoffer waren van dezelfde uitbuiting vaak samen wegliepen om terug te keren naar die uitbuiting.

Meza probeert soms een antwoord te bieden op de nood aan opvang van een externe actor wanneer de vraag tot opname betrekking heeft op een jongere die niet binnen Meza’s primaire doelgroep valt (niet-begeleide minderjarige meisjes tussen veertien en achttien jaar die vermoedelijke slachtoffers van mensenhandel zijn, ongeacht het type uitbuiting). Dergelijke aanvragen dienen evenwel altijd casus per casus te worden bekeken, onder meer in functie van de mogelijke (mis)match met de op dat moment al opgevangen profielen bij Meza. Daardoor is het, zelfs wanneer er een bed beschikbaar is, niet altijd mogelijk om in te gaan op dergelijke vragen naar opvang.

²²² Federaal Regeerakkoord 2025-2029, p. 173. Zie ook: www.stophumantrafficking.be.

²²³ Omzendbrief van vrijdag 23 december 2016 inzake de invoering van een multidisciplinaire samenwerking met betrekking tot de slachtoffers van mensenhandel en/of van bepaalde zwaardere vormen van mensensmokkel, BS, vrijdag 10 maart 2017. De omzendbrief kan via de volgende link worden geconsulteerd: <https://www.myria.be/files/circulaire-23-12-2016.pdf>.

2.4.1.1. Niet-begeleide minderjarige(n)

Naar aanleiding van de meldingen en de begeleidingen van Afghaanse niet-begeleide minderjarigen stelt Minor-Ndako vast dat er dringend nood is aan veilige opvangplaatsen (al dan niet veilig verblijf) voor niet-begeleide minderjarige jongens. Deze behoefte sluit aan bij het tekort aan opvangplaatsen voor niet-begeleide minderjarigen dat al door het Kinderrechtencommissariaat (KRC) en door de *Délégué général aux Droits de l'Enfant* (DGDE) in hun jaarverslagen werd aangekaart.²²⁴ In het jaarverslag 2023-2024 van het KRC werd ook de ontoereikende infrastructuur van de bestaande collectieve opvangplaatsen voor niet-begeleide minderjarigen aangestipt.²²⁵ Eind 2024 riep Vluchtelingenwerk Vlaanderen op om te investeren in kleinschalige opvang zoals pleeggezinnen, gezinshuizen en leefgemeenschappen om niet-begeleide minderjarigen de veiligheid en begeleiding te bieden die ze nodig hebben.²²⁶ Fedasil benadrukte eveneens het tekort aan opvangplaatsen, met name voor de meest kwetsbare profielen onder de NBMV's (bijvoorbeeld minderjarige jonger dan vijftien jaar).²²⁷ NBMV's met de Afghaanse nationaliteit stonden in 2021-2024 stevast in de top drie van de nationaliteiten die het vaakst uit de opvangcentra van Fedasil verdwijnen. In 2021-2024 werden er 678 verdwijningen geregistreerd binnen deze groep.

In het federaal regeerakkoord (2025-2029) uit de regering het voornemen om minderjarige slachtoffers van mensenhandel beter te beschermen en te begeleiden. Daarbij wordt er onder meer verwezen naar het creëren van een aparte, beveiligde opvangstructuur voor NBMV's.²²⁸

2.4.1.2. Minderjarige slachtoffers van seksuele uitbuiting via de 'loverboy'-techniek

Er is daarnaast dringend nood aan bijkomende opvangplaatsen, meer specifiek aan crisisopvangplaatsen, voor (Belgische) minderjarige slachtoffers van seksuele uitbuiting via de 'loverboy'-techniek. In Vlaanderen bestaan er enkele kleinschalige initiatieven die gespecialiseerde opvang bieden voor slachtoffers die uitgebuit werden, maar Child Focus benadrukte in 2020 het gebrek aan een gespecialiseerde opvangstructuur in Brussel voor deze doelgroep.²²⁹

Dergelijke opvangplaatsen dienen aangepast te zijn aan de specifieke behoeften van deze slachtoffergroep. Zo moet er binnen het zorgaanbod bijvoorbeeld ook aandacht zijn voor de middelenproblematiek die vaak aanwezig is binnen deze groep en dient de locatie van de voorziening zo gekozen te worden dat deze de nodige afstand tot de uitbouter mogelijk maakt.

2.4.2. Het algemene tekort aan opvangplaatsen binnen de reguliere jeugdhulp aanpakken

De gespecialiseerde opvangplaatsen voor minderjarige (vermoedelijke) slachtoffers van mensenhandel en/of mensensmokkel met verzwarende omstandigheden bij Esperanto en Meza worden in een specifieke beveiligde context geboden. Met het oog op het bieden van rust en een gevoel van veiligheid zijn er wel ingrijpende leefregels voor de jongeren. Bijgevolg is het aangewezen dat een verblijf er niet langer duurt dan nodig wordt geacht. Meza rapporteert wel moeilijkheden bij de uitstroom van minderjarigen, omwille van het nijpende tekort aan plaatsen en het ontbreken van een passend aanbod in de reguliere jeugdhulp. Ook Esperanto onderstreept dat de opnameduur van de door hen begeleide jongeren sinds 2021 langer wordt, door de toenemende complexiteit van de situaties waarin de jongeren zich bevinden, maar ook door de toenemende verzadiging van de jeugdhulpsector. Esperanto verwijst daarbij ter illustratie naar

224 KRC, *Jaarverslag 2021-2022: Meer gewicht aan kinderrechten*, p. 83; KRC, *Jaarverslag 2022-2023: Kinderen tonen de weg*, pp. 79-80; DGDE, *Rapport annuel 2023-2024*, p. 138.

225 KRC, *Jaarverslag 2023-2024: Kinderen tussen wet en werkelijkheid*, p. 92.

226 Vluchtelingenwerk Vlaanderen, "Verloren in Europa: De dreigende gevaren voor niet-begeleide minderjarigen", 19 november 2024.

227 Fedasil, "Opvang van minderjarigen in Schaarbeek", 2 mei 2023. Deze nood werd bovendien herhaald tijdens een multidisciplinair overleg dat door het KRC georganiseerd werd op 17 mei 2024 met als thema "Kinderrechten in migratie". Tijdens dat overleg werd het gebrek aan gespecialiseerde en veilige opvangplaatsen aangekaart voor NBMV's die met geweld in aanraking zijn gekomen.

228 Federaal Regeerakkoord 2025-2029, p. 173.

229 Child Focus, *Slachtoffers van tienerpooiers in Brussel*, 2020, pp. 24, 28, 55.

de moeizame doorverwijzingen vanuit Esperanto naar de *Services Résidentiels Généraux* (SRG's)²³⁰. Ook meldt Esperanto dat de SRG's in bepaalde arrondissementen zelden plaatsen ter beschikking hebben en dat als er plaatsen ter beschikking zijn de voorrang wordt gegeven aan jongeren die op dat moment niet over een verblijfplaats beschikken. Dat heeft enerzijds tot gevolg dat het langer duurt vooraleer men jongeren vanuit Esperanto kan heroriënteren naar een andere voorziening die op dat moment beter aansluit bij de behoeften van de jongere en anderzijds belemmert dat de beschikbaarheid van plaatsen bij Esperanto om nieuwe slachtoffers op te kunnen vangen. Om tot vlottere doorverwijzingen te komen, benadrukken de beide organisaties de noodzaak om extra plaatsen te creëren binnen de jeugdhulp.

Esperanto vermeldt aanvullend de nood om de verwijzingsprocedures te herbekijken. Het arrondissement waar de uitbuitingssituatie werd vastgesteld is vaak het arrondissement dat verantwoordelijk is voor het opvolgen van het dossier van de jongere. Na de opname bij Esperanto zal de jongere dus worden begeleid door de sociale diensten en/of de jeugdbescherming van dat arrondissement waarvan de accommodatievoorzieningen zich binnen die regio bevinden. Dat houdt het risico in dat het al geleverde werk om de banden tussen de jongere en de uitbouter(s) te verbreken teniet wordt gedaan.

Ook in het jaarverslag 2023-2024 van het KRC wordt het tekort aan plaatsen binnen de jeugdhulp voor kwetsbare niet-begeleide minderjarigen benadrukt.²³¹

---

²³⁰ De *Services Résidentiels Généraux* bieden opvang aan jongeren en begeleiden hen bij de re-integratie binnen hun gezin of hun overstap naar zelfstandig wonen.

²³¹ KRC, *Jaarverslag 2023-2024: Kinderen tussen wet en werkelijkheid*, p. 95.

Colofon

Brussel, maart 2026

*Minderjarige slachtoffers van mensenhandel en/of -smokkel met verzwarende omstandigheden:
Een exploratieve mapping en analyse van cijfergegevens uit België*

Uitgever en auteur:

Myria

Victor Hortaplein 40 bus 40

1060 Brussel (Sint-Gillis)

02 212 30 00

myria@myria.be

www.myria.be

Coördinatie: Lotta Van der Meulen

Redactie: Lotta Van der Meulen, met de medewerking van Koen Dewulf, Patricia Le Cocq, Tom De Vroe, Vanessa Fusco, Joris Delporte en Joke Swankaert.

Vertaling: DC Languages

Grafisch ontwerp en opmaak: Studiorama.be

Illustratie cover: Teresa Sdrlevich

Verantwoordelijk uitgever: Koen Dewulf, directeur van Myria

Met dank aan: Myria houdt eraan om de Dienst Voogdij, het CGVS, Fedasil, Child Focus, AGAJcmd, Esperanto, Minor-Ndako (Meza), Payoke, PAG-ASA en Sürya te bedanken voor de samenwerking en de constructieve contacten, en om delen van dit verslag te hebben nagelezen en becommentarieerd.

Dit verslag is beschikbaar in het Nederlands en in het Frans op de website van Myria: www.myria.be.

Gebruik van deze teksten als informatiebron is alleen toegestaan met vermelding van de bron. De gehele of gedeeltelijke reproductie, verkoop, publicatie, aanpassing van de teksten, foto's, tabellen of andere auteursrechtelijk beschermde elementen in deze publicatie is niet toegelaten zonder de voorafgaande schriftelijke toelating van Myria. Neem contact op met Myria voor gebruik van het beeldmateriaal.

MYRIA

Federaal Migratiecentrum

Myria, het Federaal Migratiecentrum, is een onafhankelijke openbare instelling. Het analyseert migratie, verdedigt de rechten van vreemdelingen en strijdt tegen mensenhandel en mensensmokkel. Myria komt op voor een overheidsbeleid dat steunt op feitenkennis en respect voor de mensenrechten.

Myria

Victor Hortaplein 40 • 1060 Brussel

T +32 (0)2 212 30 00

myria@myria.be

www.myria.be

✉ @MyriaBe

✉ @myria.be

f www.facebook.com/MyriaBe

in www.linkedin.com/company/myria-federal-migration-centre